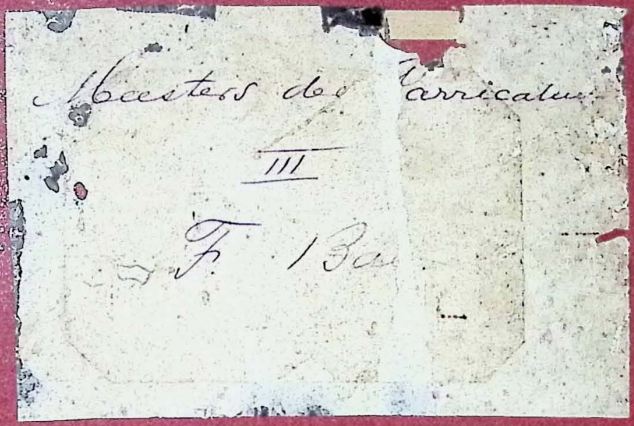
Accesses de Varicaleu
III
F. 1Bu

DD=-63

Pp 886 010

Dit boek is in goede conditie. Vouw het niet om. Het kan je f 0.50 kosten, als het beschadigd terugkomt. Maak het niet vuil: dat zou je f 0.05 kosten.
Het Koninklijk Instituut.

E 730

No. 93 de Expres Maandag 24 April 1922.

BANDOENG INSTITUUT

De Idealen Van Het Oosten.

1

Blikken In Azië's Kultuur-Historie.

Kakuzo Okakura En Zijn Werk.

*). — In 1905 verscheen bij John Murray, London, een keurig boek van Kakuzo Okakura getiteld. „The Ideals of the East with special reference to the Art of Japan". (De idealen van het oosten, met bizondere beschouwing van de kunst van Japan.)

Wij, Indiërs, die onzen nieuwen kultuurstrijd begonnen zijn, kunnen in de vele voortreffelijke bladzijden van dit boek een bron van materiaal vinden voor de vergelijking van onze specifieke kultuur met de algemeene aziatische beschouwingsidealen. Want Azië is een eenheid.

De bedoeling is het *de Expres*-lezers in een reeks opstellen wat nader bekend te maken met deze idealen, daarmede opwekkende om ten aanzien van onze eigen kultuur zich te verdiepen in de kultuurvormen van geheel Azië. En weinige gidsen zijn betrouwbaarder dan juist de heer Okakura. Geen Europeër kan de aziatische kultuur doorvoelen als een Aziaat. Geen Europeër kan volkomen juist over Azië oordeelen. Maar behalve dit feit, is het van belang het een en ander te weten omtrent den schrijver van het bedoelde boek.

Een reeks gegevens vinden wij in de inleiding tot het werkje van de hand van prof. Nivedita van het Ramakrishna-Vivekânanda.

De Schrijver.

Kakuzo Okakura is bij het het eigen volk en enkele vreemdelingen bekend als de voornaamste nog levende autoriteit op het gebied van oostersche oudheidkunde en kunst.

Nog zeer jong werd hij benoemd tot lid van de keizerlijke Kunst-Commissie, welke door de japansche regeering in 1886 uitgezonden werd ter bestudeering van de geschiedenis en de ontwikkeling der kunst in Europa en de Vereenigde Staten. Verre er van af door de westersche kunst te worden overweldigd, zag Okakura zijn waardeering van aziatische kunst verdiept en verinnigd door zijn reizen en sedert dien tijd heeft hij in steeds sterkere mate zijn invloed doen gelden ten behoove van een sterke re-nationaliseering van japansche kunst in verzet tegen de speudo-europeaniseerende neigingen, welke thans te zeer gehuldigd worden in het geheele oosten.

Bij zijn terugkomst uit het westen toonde de japansche regeering haar waardeering voor de door hem bewezen diensten en voor zijn overtuigingen door hem te benoemen tot directeur van de Nieuwe Kunst-School te Ueno, Tokio.

Politieke wijzigingen brachten evenwel nieuwe golven van zoogenaamd europeanisme over de school en in het jaar 1897 word er op gestaan dat aan europeesche methoden de meeste aandacht zou worden geschonken.

De heer Okakura trad toen af. Zes maanden later hadden zich negen-en-dertig van de meest op den voorgrond tredende jonge kunstenaars van Japan om hem heen geschaard en openden zij de Nippon Bidjitsoein (Kring der Schoone Kunsten) te Yanaka in de voorstad van Tokio.

Indien wij zeggen dat de heer Okakura in bizonder opzicht de William Morris van zijn land is geweest, dan mag tevens worden verklaard dat de Nippon Bidjitsoein een soort japansche Merton Abbey werd.

Hier worden verscheidene decoratieve kunsten beoefend, zooals die van lak- en metaalwerk, bronsgieting, porceleinschildering behalve japansche schilderkunst en japansche beeldhouwkunst. De leden beijveren zich, doordrongen te worden van het allerbeste in de huidige ontwikkeling van de kunst in het westen, terwijl zij tegelijkertijd het oog gericht houden op het behoud en de uitbreiding van hun nationale bezieling. Een voorbeeld voor onze reeds daarzijnde en zeker nog komende indische kunstenaars! Zij houden fier vol dat hun arbeid gunstig vergeleken mag worden met welke kunstuiting in de wereld ook. Hun namenlijst bevat ook die van Hashimoto, Gaho, Kanzan, Taikan, Sessei, Kozoe en anderen, even vermaard.

Buiten het werk aan de Nippon Bidjitsoein, heeft de heer Okakura den tijd gevonden zijn regeering behulpzaam te zijn in het classificeeren van de kunstschatten van Japan en ter plaatse de oudheden van China en India te bestudeeren.

Wat India betreft, dit was het eerste bezoek in later tijden van een reiziger, toegerust met diepe kennis der oostersche kultuur en het bezoek van Okakura aan de Kei-Kelders van Adjanta leidden een onderscheiden tijdperk in de indische oudheidkunde in. Zijn kennis van de kunst derzelfde periode in Zuid China stelde hem in staat om dadelijk te zien dat de steenen figuren, die er thans nog zijn in de kelders oorspronkelijk enkel bedoeld waren als het „geraamte" of de fundatie van de beelden, terwijl al de uitbeelding van het leven en de beweging van de portretkunst overgelaten werd aan den kunstenaar, die ze uitbeitelde in een diepe laag pleister, waarmede zij later werden bedekt. Een nauwkeuriger onderzoek van het snijwerk rechtvaardigde dit inzicht volkomen, al heeft onkunde, „het onbewuste vandalisme van het inhalige Europa," geleid tot een overmaat van „reiniging" en niet-bedoelde verminking.

Kunst en Vrijheid.

De kunst kan enkel tot onwikkeling worden gebracht door naties, die in vrijheid leven. Kunst is tegelijkertijd het groote middel en de vrucht van die vrijheids-blijheid die wij het nationaliteitsgevoel noemen.

Het is dan ook niet zoo verwonderlijk dat India, van haar oorspronkelijkheid gescheiden door een duizend jaren van onderdrukking, zijn plaats in de wereld der vreugde en der schoonheid van den scheppenden arbeid heeft verloren. Daartegenover is het geruststellend van een bevoegde te vernemen dat India, zoo goed als ten opzichte van den godsdienst gedurende de eeuw van Asoka, ook in de kunst duidelijk geheel het

oosten heeft gelegd en al voorgegaan, zijn denken en voelen heeft medegedeeld aan de talrijke chineesche pelgrims die zijn universiteiten en monsteren bezochten en op deze wijze invloed uitoefende op de ontwikkeling van de beeldhouwkunst, de schilderkunst en de bouwkunst in China zelf, en door China in Japan.

Slechts zij, die wat dieper zijn doorgedrongen in de problemen van India's oudheidkunde, zullen de treffende waarde van Okakura's ideeën ten aanzien van den zoogenaamden invloed van Griekenland op India's beeldhouwkunst kunnen waardeeren. Waar bij de groote kunststammelingen der wereld, namelijk de Chinezen, verlegenwoordigt, is Okakura in staat de onhoudbaarheid van de hellecnsche theorie te bewijzen. Hij toont aan, hoe de werkelijke invloeden op de indische kunstontwikkeling grootendeels chineesch zijn, maar dat de reden hiervan waarschijnlijk gezocht moet worden in het bestaan van een algemeene vroege aziatische kunst, welke haar golfrimpeltjes heeft afgeteekend in de stranden van Hellas, het uiterste westen van Ierland, Etrurië, Foenicië, Egypte, India en China.

In zulk een theorie wordt een eervolle wapenstilstand aangeboden aan alle onverkwikkelijke twisten omtrent ouderdom en Griekenland treedt terug naar zijn geëigende plaats, namelijk die van een enkele provincie maar van het oude Azië, dat de geleerden nu reeds zoo lang beschouwen als den Asgard-achtergrond van de groote noorsche sagen.

Tevens wordt een nieuwe wereld geopend voor de toekomstige geleerden, in welke een meer synthetische methode van onderzoek de fouten van het verleden mag corrigeeren.

No. 94 Dinsdag 25 April 1922.

De Idéalen Van Het Oosten.

2

Indië's Kunst Weerspiegeld In Japan.

Azië's Eenheid In Kunst En Kultuur.

Voor ons, die doordrongen zijn van de juistheid der theorie, en deze dus als een waarheid aannemen, dat de ontwikkeling der menschheid een eenheid en de aanvankelijke ontwikkelingsmotor het historisch spiritualisme is, voornamelijk terug te vinden in de godsdienstige filosofieën der menschheid, bevat de opvatting van Okakura niets nieuws. Wij zijn er van overtuigd, dat hij gelijk heeft. Inderdaad zal ook in de kunst deze eenheid van het menschelijke denken zich moeten doen kennen. Deze kunst toch is een der uitingen van het godsdienstige denken.

Wanneer de kunst van Azië gemakkelijker dit eenheidsbeeld doet zien, dan ligt dit slechts daarnan, dat de algemeene kultuurontwikkeling van Azië een gelijkmatigere, in zich zelf beslotene is geweest. Toch is juist de overeenkomst van indische en griekselie kunst, — en dit op elk gebied dier kunst, — een aanwijzing te meer voor die algemeene eenheid, Wij behoeven dan ook niet vast te houden aan een specifiek indiasche bron der kunst. Die bron ligt veel verder weg. Nog voordat er een India was, heeft de mensch gedacht en door middel van de kunst zijn gedachten vorm, lijn en kleur gegeven. De beeldende kunst, in haar allereerste kiemvormen, is tevens de eerste taal van den mensch geweest, indien men wil afzien van het zich onderling verstaanbaar maken van de individuen, zooals de dieren, waaraan wij echter niet gewend zijn den naam van taal te geven.

Achter elke kunst stond het godsdienstige denken. Dit godsdienstige denken echter is overal een eenheid, is overal ontvloeid aan de zelfde bron: de ontdekking van het levensraadsel door den eersten wijsgeer der menschheid.

Het wardisme bovenal maakt ons dit duidelijk. Het is daarom hier wel de plaats om onzen nationalisten weer eens te herinneren aan het theorema dezer geniale ontdekking, welke wij het wardisme noemen. De vereenende tendenz van het wardisme zal hun bij het samenstellen van het kultuurbeeld van ons volk onschatbare diensten kunnen bewijzen.

Een aperçu van deze ontdekking werd in de derde aflevering van „Indië" opgenomen. Het is reeds uitvoerig genoeg voor de zelfstandig doordenkende onder ons om er op voort te bouwen.

Okakura's theorie omtrent Azië's kunst is een bevestiging meer voor Azië's geestelijke eenheid.

Hindoeiseering.

Wat China betreft, is de opvatting van den heer Okakura zeker even rijk aan denkbeelden. Zijn analyse van de noordelijke en zuidelijke gedachte heeft reeds bizondere aandacht onder de geleerden van China en zijn onderscheiding tusschen Laoisme en Taoisme wordt algemeen aanvaard. Toch is zijn werk het waardevolste in de wijde aspecten, welke hij opent.

Hij houdt het er toch voor, dat de groote historische gebeurtenis, waarmede de wereld wel vertrouwd is, namelijk ~~van het~~ het binnendringen van het boeddhisme in China over de passen van de Himalaja en langs den zeeweg om de zuid, — die beweging welke waarschijnlijk onder Asoka begon en voelbaar werd in China zelf ten tijde van Nagardjoena in de tweede eeuw na Christus, — geen op zich zelf staande gebeurtenis was. Veelmeer was dit een uiting van die voorwaarden onder welke Azië enkel kan leven en gedijen.

Wat wij het boeddhisme noemen kan op zich zelf geen scherp omlijnd en geformuleerd geloof geweest zijn, met strenge grenzen en duidelijk aangegeven ketterijen, in staat een heilig Officium uit eigen kracht in het leven te roepen. Veel meer moeten wij het beschouwen als de naam, welke gegeven werd aan dat uitgebreide stelsel van denken, bekend als hindoeisme, toen het door een anderen geest werd aanvaard. Want de heer Okakura maakt het overvloedig duidelijk dat de geheele godenleer van het oosten en niet enkel de persoonlijke leer van den Boeddha voortdurend tusschen de volkeren werd uitgewisseld. Niet de boeddhiseering maar de indianiseering van den mongoolschen

geest was het werkelijke proces; zoo zou b. v. het christendom in een of ander vreemd land den naam van franciscanisme naar zijn eerste zendelingen hebben kunnen krijgen.

Critiek.

Men zou geneigd zijn bij deze theorie de critiek te laten hooren dat inderdaad het centrale punt van de vrome aandacht in het boeddhisme een ander is dan in de daaraan voorafgegane religieuse stelsels. Het boeddhisme toch predikt de leer van de bevrijding der ziel, dat is: van het Zelf. In het hindoeisme wordt daarentegen hetzij het scheppend beginsel, hetzij de scheppende agens in het centrum gerukt.

Ik Doet Het Zelf

Toch heeft de heer Okakura gelijk, aangezien de kiemen van alle boeddhistische leerstelsels ook reeds in het hindoeisme te vinden zijn, zij het zonder nadrukkelijke aandacht te vragen.

Wij voor ons gaan verder. Ook het hindoeisme, onder welken gezichtshoek ook bezien, is geen op zich zelf staande gebeurtenis. Het wortelt in den oerbodem van het almenschelijke denken. Zoo gezien is de aanduiding van een proces van indianiseering toch minder juist. Zelfs zouden bij verdere kennis van historische of voorhistorische gebeurtenissen nog wel andere wegen van gedachtenuitwisseling tusschen verschillende volkeren kunnen worden aangewezen, dan juist die van India naar China, van China naar Korea en Japan.

Volkskunst.

Wat dit laatste land betreft, juist in Japan wordt telkens duidelijk hoe het levenselement van zijn nationale werkzaamheid, zoo goed als elders maar minder klaar, steeds ligt in zijn kunst. Wij vinden in Japan in elke periode de aanwijzing van en de herinnering aan deze peilers van zijn bewustzijn, welke werkelijk van opperste beteekenis zijn.

Het is een kunst, waaraan de geheele natie deel heeft. Evenals in India, evenals bij ons in Indië, werkt de geheele natie mede aan de uitbouwing der gedachte. De kunst in Japan, de kunst in Indië,—zij is en was volkskunst, niet, gelijk in Griekenland een kunst der uitverkoren geesten.

Azië's kunst heeft zich nog steeds niet verwijderd van den godsdienst. Dit verklaart haar karakter als volkskunst.

Azië in Japan.

De vraag wordt daarom zoo belangrijk: wat is het dat als geheel, tot uiting komt in Japans kunst?

En zonder aarzelen antwoordt Okakura: Het is de cultuur van Azië, geconcentreerd in Japan, die vrije, levende uitdrukking krijgt in Japans kunst. Deze aziatische kultuur is in groote lijnen te verdeelen, naar zijn meening, in chineesche kennis en indische wijsheid. Voor hem zijn niet de ornamenteele en industrieele trekken van Japans kunst inderdaad haar kenteekenende elementen maar dat groote leven van het ideaal waaronder het tot dit verre nog nauwelijks in Europa bekend is.

Niet een paar teekeningen van pruimenbloesems, maar een machtige opvatting van den Draak; niet vogels en bloemen maar de aanbidding van den Dood; niet een onbeduidend realisme, hoe schoon ook, maar een plechtige vertolking van het plechtigste onderwerp in het bereik van den menschelijken geest,—het smachtend verlangen van het boeddhaschap om anderen te redden en niet zich zelf,—deze zijn de ware trekken van Japans kunst.

De Geest onzer Kunst.

Wij weten wat de innerlijke geest dezer aziatische kunst is. Wij weten dat de Draak het symbool is van de hoogste godheid in zijn scheppende openbaring, evenals onze indische Naga. Wij weten dat deze Draak is het symbool van het leven zelf, het eeuwige leven. Dat de Dood het symbool is van het andere deel, ook goddelijk, van die geheimzinnige tweeeenheid waaruit geheel het leven bestaat als uiting van het opperste en onnoembare oorbeginsel der schepping. Wij weten dat het boeddhaschap slechts één vorm tot belichaming van het geloof voor den geest is. Wij weten dat deze kunst, zoo goed als die onzer eigen voorouders een verheven uitdrukking was, voor de aanbidding der godheid. Ook in dit opzicht wordt de nu nog levende kunst in Japan als één, waarin, ondanks alle verschillen, niet slechts van uitvoering maar ook van opvatting, Indië's eigen kunst is terug te zien.

No. 95 Woensdag 26 April 1922.

De Idealen Van Het Oosten.

3

Azië, Een Levende Organische Eenheid.

Het Boeddhisme Als Een Openbaring In De Kunst.

*).—Nu mogen de middelen en wijzen, waarmee en waarop de kunst in Japan uiting gaf aan het volkssentiment, steeds weer aan China ontleend zijn geworden, zooals de heer Okakura verzekert, nu mogen, gelijk hij verder vaststelt, de idealen zelf steeds weer uit India zijn binnengevloeid,—dit behoeft geen wijziging te brengen in onze zienswijze dat India zelf niet de oerbron is geweest van het menschelijk vermogen tot het verbeelden van zijn gedachten, dat is: de oerbron van de kunst.

India's Waarde.

Het is ongetwijfeld juist, daarnaast, dat de groote perioden van kunstuiting in Japan steeds weer gevolgd zijn op den vloed der golven van India's geest. En aldus, bereidt voor lange tijden van dezen heilzamen invloed van het groote India, moeten de kunst-intuities van China en Japan aan kracht hebben ingeboet, aan wijdheid zijn verarmd. Zouden niet evenzoo het noorden en het westen van

Europa geleden hebben, indien zij geschieden waren geworden van Italie en de inspireerende boodschappen der kerk?

„Burgerlijk" kon echter de kunst van Azië nooit worden. In scherp contrast staat zij in dit opzicht tegenover de kunst van Duitschland, Holland en Noorwegen. De kunst in het oosten zou gebleven zijn op een wijd en toch indrukwekkend niveau van heersche verheffing.

En wel hoofdzakelijk is het om aan te toonen hoe deze golven van India's geest hebben ingewerkt als inspiratien voor geheele volkeren, dat de heer Okakura zijn voortreffelijk boek schreef. Eerst schildert hij ons de omstandigheden, waaronder die werking plaats had. Hij doet ons kennen het Yamato-ras in Japan, het wonderlijke genie der ethiek in Noord-China, de rijke verbeeldingsmacht van Zuid-China; hij laat ons volgen den instroom van het boeddhisme in diens verenigende werking ten aanzien van allen. Wij zien dit boeddhisme, dat ook in ons eigen vaderland een openbaring in de kunst werd, als den eersten schemer van den droom van een universeel geloof. Waar het in Japan en China de wetenschap wekte tot duidingen van wereldwording, daar bouwde het bij ons de vóór-boeddhistische opvattingen van den kosmos verder op. Maar zoo ginds als in ons vaderland gaf het boeddhisme leven aan de Rosjana-Boeddha in de kunst.

Wij en Anderen.

Wij volgen het boeddhisme ook wanneer het opviedt in het intense algodsgeloof van de Heianperiode (9e eeuw) in Japans kultuurgeschiedenis, in het emotionalisme van de Foedjiwara-eeuwen (9000-1200 n.C.), in de heldhaftige ridderlijkheid van het tijdperk van Kamakoera. (1200-1400 n.C.)

Voor de bestudeerders onzer eigen kunst- en kultuurgeschiedenis kan het een machtig hulpmiddel zijn, zich vertrouwd te maken met de kunstidealen in de diverse perioden van de ontwikkeling in andere aziatische landen, die vaak gelijkgaande invloeden ondergingen. Wanneer wij er slechts in slagen dieper door te dringen in deze kultuurhistorie, en wij n u l l e n daarin ongetwijfeld slagen, zullen ook hier de perioden van speciale kunstkarakteristiek verklaarbaar zijn uit de religieuse invloeden van nieuwe of herlevende theologisch-wijsgeerige stelsels.

Zoo was het door een herleving van het shintoisme, den oergodsdienst van Yamato, goeddeels aangevuld met boeddhistische elementen, dat de grootheid van de Meiji-periode (1850-thans) schijnt te zijn voltooid.

Maar zulke grootheid kan inspiratie verre achter zich laten. Allen die het oosten lief hebben, moeten thans het geleidelijke bederven van smaak en idealen betreuren, dat medekomt als gevolg van den wedloop met het westen.

Daarom is het zoo noodig althans te pogen de aziatische volkeren er toe te brengen, weder voort te gaan op den weg, welke in het verleden naar hun grootheid voerde, en die thans in de toekomst de herleving dier grootheid kan doen bereiken.

Vooruit!

Dit is geen raad van behoudskarakter. Het is niet de bedoeling om het verleden weder op te bouwen, gesteld al dat dit mogelijk ware. En dat is het niet. De veranderde bestaansomstandigheden van ons volk, de ontwikkeling van het geestelijke leven, de voortgang van wetenschap en techniek, de gemakkelijkheid van het volkerenverkeer,— al die factoren maken het gelukkig onmogelijk terugtekeeren naar het verleden.

Maar wel is het mogelijk en een plicht van elken nationalist de wegen onzer nationale eigenheid te zoeken om die wegen voort te gaan. Het is zeer goed mogelijk om de stoffelijke toepassingen van de wetenschap andere te doen zijn bij ons dan in het westen. Het is alleszins denkbaar om de goede methoden van het westersche wetenschappelijke onderzoek over te nemen, zonder daarom ons ook uitsluitend te richten op de beheersching der materie en de verplattende levensbeschouwing van het westen, die daaruit voortspruit, tot de onze te maken.

Wij zullen niet stilstaan en niet terugkeeren. Wij zullen vooruit! Maar de wegen, die wij zullen gaan, moeten niet de wegen van het westen zijn, hoeveel concrete feitenkennis wij ook aan het westen gaarna zullen ontleenen, hoezeer onze techniek ook ten aanzien der toepassing van natuurkundige en scheikundige wetten dezelfde zal zijn als die van het westen.

Eigenheid.

Wetenschap en techniek zijn dezelfden over de geheele wereld. Feitenkennis is dezelfde in Europa als in Azië. Maar de wijsheid is niet overal de zelfde. De wijsheid,—dat is het vinden en het zien van het verband tusschen de feiten, dat is het trekken der conclusies uit de gekende feiten. Die wijsheid is e e n a n d e r e bij ons dan bij den verstoffelijkten Europeër. Nu reeds, in den aanvang van onze nieuwe maatschappij-opvatting, dat is van het opkomen van een nieuwe levens- en wereldbeschouwing, verwijderen wij ons van de denkrichtingen van het westen.

Ons lijkt dit juist, want de denkrichtingen van het westen achten wij geen goede. Zij voeren niet tot het geluk der volkeren. Zij moeten voeren tot strijd en verderf en zij voeren ook daartoe.

Waar het gaat om wijsheid, daar hebben wij onze eigen wegen. En die wegen moeten wij verder gaan. Wij zijn blijven stilstaan. Wij moeten nu weer verder. Vooruit!

Trouw hebben wij onze idealen bewaard tot dusverre. Wij moeten deze onze eigenste idealen ook thans niet verloochenen. Zij gaan ons voor op den weg. Dien weg hebben wij te volgen, steeds door onze eigen idealen geleid.

De vreemdeling kan ons geen wijsheid brengen, die wij van noode hebben. Zijn idealen mogen de onze niet zijn. Wanneer wij die zouden volgen, zouden afzweren onze volkseigenheid, onze volkssouvereniteit, wanneer wij gedenationaliseerd zouden worden, ons zouden verzoenen met de idealen van den vreemdeling, — zoo verloren wij ook elk r e c h t op eigenheid.

Daarom is het van opperst belang, Azië, ons voor te houden, zooals Okakura doet, niet als een verzameling van aardrijkskundige brokken, zooals wij het zien, maar als e e n l e v e n d e o r g a n i s c h e e e n h e i d, waarvan elk deel afhankelijk is van een andere, maar dat in geheel het zelfde samengestelde leven ademt.

De Idealen Van Het Oosten.

4

Een Broederschap In Het Geloof.

Het Eene Azië, Ons Aller Moeder.

*).—Nu is er in de laatste tien, vijf en twintig jaren iets wonderlijks gebeurd. Door het genie van een zwervenden monnik, de Swâmî Vivekânanda, die zijn weg vond naar Amerika en zijn stem deed hooren in 1893 in het Parlement van Godsdiensten te Chicago, is het orthodoxe hindoeisme weer aangrijpend geworden, zooals in de periode van Asoka. Dit hindoeisme is nu sedert een jaar of twintig bezig zijn zendelingen uit te zenden naar Amerika en Europa en beoogt als het ware voor de toekomst een godsdienstige eenheid tot stand te doen komen, waarin de verstandelijke vrijheid van het protestantisme,— ten top gestegen in de natuurwetenschappen, — gepaard kan worden aan de geestelijke en vrome weelde van het katholicisme.

Theosofie.

Welhaast schijnt het als of het nu eenmaal het lot van heerschende volkeren moet zijn, op hun beurt onderworpen te worden door de religieuse ideeën hunner onderdanen.

„Zooals het geloof van den vertrapten jood de halve wereld gedurende achttien eeuwen heeft beheerscht", om den grooten indiaschen denker, daarnet genoemd, te citeeren, „lijkt het niet onwaarschijnlijk, dat het geloof van den verachten Hindoe thans de wereld zal gaan beheerschen."

Wij zien toch inderdaad dat de theosofie, die toch weinig anders of nieuws biedt dan de stelsels van Hindoestan, zich àl verder uitbreidt en steeds meerdere geesten wint. En toch gelooven wij voor ons niet aan de juistheid van het inzicht van Vivekânanda.

Wij zijn opweg om de bron van het menschelijke denken geheel bloot te leggen van onder de weelderige boschstruiken, die haar bedekken. Ward heeft het voornaamste werk daartoe reeds gedaan. Geen goddelijke inspiratie, geen bovenaardschen oorsprong heeft dat menschelijke denken. De wijsheid van den mensch is voortgevloeid uit een diepzinnigen waan. Het ontdekken van dien waan, beteekent: hem met stillen weemoed te verlaten. Deze waan echter ligt ten grondslag, niet enkel aan het hindoeisme, orthodox en modern, maar aan de godsdienstige stelsels lang vóór het ontstaan van het hindoeisme. Deze waan ligt ook ten grondslag aan de huidige theosofie, orthodox hindoeisme op haar beurt.

Alles Waan . . . . !

Nooit echter heeft een d o o r s c h o u w d e waan den menschelijken geest kunnen boeien en vasthouden. Zulke waan werd verlaten want ontembaar is de drang van den mensch tot het oplossen van de raadselen om hem heen, de drang naar Waarheid.

En zoo staat ons de intellectskracht van den menschelijken geest er borg voor, dat de wereld in de toekomst n i e t meer geleid zal worden door geesten, die in een orthodox hindoeisme zich zullen onderdompelen. Natuurlijk blijft het mogelijk dat in den tros van het leger der menschelijke ontwikkeling waan en bijgeloof met noodeloos geworden vroomheid nog zullen worden aangebeden voor lange tijden. Maar de bevelvoerenden aan het hoofd van dat leger zullen daarvoor niet meer gewonnen kunnen worden.

Hoe zeer ook te loven in het theosofisch hindoeisme dat het ware van alle sectarisme naar een waarachtige geestelijke broederschap der menschheid streeft, door welke goddelijke geloofsopenbaring ook geleid, die broederschap zal in de toekomst op geheel andere beginselen gegrondvest moeten worden. De bodem van het geloof is nu reeds al te zeer doorwoeid, dan dat hij nog de zware peilers van d i e n tempel der menschheid zou kunnen dragen.

Noord Azië hoopt nog steeds op broederschap in het geloof. Noord Azië hoopt dat het proces dat een duizend jaren noodig had sedert het begin van onze periode nu, met de hulp van stoom en electriciteit, zich in eenige tientallen jaren zal herhalen en de wereld opnieuw getuigenis zal doen zijn van een indianiseering van het oosten.

Het Eene Azië.

Een van de gevolgen daarvan zou dan gewis zijn dat wij in de kunst zouden beleven een herleving van idealen, overeenkomstig de renaissance der achttiende eeuw in Europa. En welke zouden dan de algemeene bewegingen der kultuur kunnen zijn in Indië, ons vaderland? Want dit is zeker, dat alle invloeden elders in Azië zullen nawerken, het zij op het eene gebied, hetzij op het andere, hetzij in sterke mate, het zij nauw naspeurbaar in de andere deelen van ons groote vasteland.

Okakura zou, naar het goede oordeel van Nivedita, vergeefs gesproken hebben, indien hij niet afdoende bewezen zou hebben de stelling waarmede hij zijn uitmuntend werk aanving, dat Azië voor altijd Een is, Azië, onze Groote Moeder in waarachtigheid.

Want wat is Azië anders dan de gekosmologiseerde moeder, die plant dier en mensch deed geboren worden, onze rivieren, rotsen en bergen?

Het is geen beeldspraak alleen die Azië maakt tot ons aller Moeder. Het is geen beeldspraak die den Hindoe het „Bande Mataram," (Gegroet, Gij Moeder!) op de lippen drijft.

Neen, hier hebben wij te doen met e e n b e l i c h a m i n g v a n e e n g e l o o f s g e d a c h t e van overweldigende schoonheid. Zooals voor onze ziel, dat is ons zelf, ook de vergeestelijkte moederschoot, bevrucht door den Heiligen Geest, die uitgezonden werd door den Al-Schepper, moeder is,—zoo is de aarde de moederschoot van de wereld, bevrucht door den Al-Schepper zelf, die uit haar zich zelf doet geboren worden als die Heilige Geest, zijn Zoon.

Ja, ook hierin is Azië Één. Want géén natie volk is er of deze oergedachte van het menschelijke peinzen over zijn geboorte, deze gedachte die ouder is, veel ouder dan het hindoeisme, heeft haar woning gekregen in de diepst gewijde denkcellen van zijn leden.

Ook de Europeër spreekt van „de moeder-de". Maar voor hem is alle waarachtig begrip

concreto daaruit geloden. Voor hem is het nog slechts een dood beeld, waaruit de zin verdween.

Azië onze Moeder.

Voor de Hindoes echter was Maya of Mayadewi, voor de Egyptenaren Isis, voor de Phrygiers Myrrha, voor de Hebreeuwers Maria, voor de Grieken Persephoné, voor de Assyriërs Maja, voor de uit Azië stammende Germanen Kunlada, voor ons Maja of welken naam wij ook dragen, de h e m e l s c h e moeder, symbool van de Aarde. Maar deze hemelsche moeder was ook telkens weer de geestelijke moeder voor een elk onzer, want zij is tevens het symbool voor den levenden geest van den moederschoot. Zoo is de aarde, niet in beeldspraak, maar in waarachtig begrip met zin en leven, onze moeder. Haar zullen wij trouw blijven en liefhebben. En wee hem die aan deze zijn Groote Moeder, die hem evenzoo moeder is als de aardsche huwelijksgenoote zijns aardschen vaders, niet brengt de opofferende liefde van een trouwen zoon.

De Groote Moeder is een religieus beeld van aandoenlijke vroomheid. Ook dit levende symbool heeft ons denken helpen vormen naar het begrijpen van de liefde voor het geboorteland, dat wij indien eenigszins mogelijk niet zullen verlaten, aan wier boezem wij zullen blijven bij leven, zooals wij terugkeeren in haar beschermenden schoot bij den dood.

Dit lerende beeld ook weer heeft geholpen onze gedachten te leiden naar het bewerken dier trouwe aarde, die haar zegeningen den kinderen geeft als een liefdevolle moeder. Het heeft ons vergezeld op den weg opwaarts van het menschelijke denken. Het heeft vooral geholpen, om ons terug te houden van verdeeldheid, om ons te bewaren in eenheid, om den mensch in zijn medemensch van allen aanvang af en ondanks allen strijd te doen zien zijn broeder, geboren uit den zelfden schoot der hemelsche moeder-godheid.

Want de onsterfelijke Geest der Stof, het historisch materialisme, is het die ons scheidt en broeder tegen broeder ten kamp voert. Maar de eeuwige Geest van het Denken, het historisch spiritualisme, vereent ons en leidt ook thans nog den broeder terug tot den broeder. Gezegend het volk, dat door dezen Geest wordt geleid. Het zal de verdraagzaamheid van het Verhevene niet zien weggedrongen door de roofzieke begeerte der Stoffelijkheid.

———

No. 98 Zaterdag 29 April 1922.

HET VELD ONZER IDEALEN.

5

Vrij-Japan Beheert Azië's Kultuurschatten.

India's Invloed In Het Oosten.

Azië is Een. De Himalajas deelen, enkel om er meer nadruk aan te geven, twee machtige beschavingen; de chineesche met haar communisme van Kong Foe-tsé en de indiasche met haar individualisme van de Vedas.

Maar zelfs niet deze sneeuwige barrière kan voor een enkel oogenblik die breede uitbreiding van de liefde tot het universeele en allerhaatste der dingen onderbreken, welke de algemeene ideeën-erfenis is van elk aziatisch volk, waardoor zij in staat werden gesteld om alle groote godsdiensten der wereld te scheppen en waardoor zij onderscheiden zijn van de martieme volkeren rond de Middellandsche Zee en de Oost Zee, die zich aangetrokken gevoelen tot het betrekkelijke en naar de middelen, niet naar het eind van het leven plegen te zoeken.

De Eeuwige Energie.

Tot zoo ver terug als de dagen van de mohammedaansche overing voeren verovermetele zeelieden van de bengaalsche kust op de oude zeewegen en stichtten hun koloniën op Selan, op Java en Soematra, vermengden hun zoogenaamd arisch bloed met de zeekustvolkeren van Burma en Siam en verbonden Katai (China) en India in onderling verkeer.

De lange eeuwen van verslapping gedurende welke India, gekreupeld in zijn macht om te geven, terugkromp in zich zelf en China, in zich zelf gebsorbeerd tot herstel van den schok der mongoolsche tirannie, zijn geestelijke gastvrijheid verloor,—volgden op de dagen van Mahmoed van Ghazni in de elfde eeuw. Maar de oude energie van het verkeer leefde voort in de wijde bewegelijke zee der Tartaren-horden, wier golven terugliepen van de lange wallen in het noorden, op den Punjab braken en dit overstroomden.

De Huna's (Hunnen,) de Saka's en de Gettaes, grimmige voorouders der Rajpoets, waren de voorloopers van die groote mongoolsche uitbarsting, welke onder Genghis Khan en Tamerlan, zich verbreide over den grond van het Hemelsche Rijk, dezen drenkende met bengaalsch tantrisme, *) en het indiasche zchiereiland overstroomde om er het muzelmansche imperialisme te kleuren met mongoolsche staatsorganisatie en kunst.

Azië's Eenzijn.

Want waar Azië één is, zoo is het ook waar dat de aziatische volkeren één enkele machtige webbe vormen. Wij vergeten in onze dagen van classificatie, dat typen ten slotte slechts schijnende punten van onderscheiding zijn in een oceaan van benaderende vermoedens, valsche goden, opzettelijk opgericht om te worden aanbeden ten bate van verstandelijk gemak, maar die niet meer opperste of wederkeerig uitsluitende waarde hebben dan het aparte bestaan van twee in elkander vloeiende takken van wetenschap. Toont ons de geschiedenis van Delhi de overweldiging deuer mohammedaansche

(*) *Bengaalsch tantrisme.* — De tantras zijn werken die voor het grootste gedeelte gedurende de dertiende eeuw in Noord Bengalen werden geschreven. Hun onderwerpen bestaan wel voornamelijk uit zielsverschijnselen en aanverwante fenomenen. Zij bevatten enkele der edelste gedachtenvluchten van het hindoeisme. Hun voornaamste doel schijnt geweest te zijn de formuleering van een godsdienst, welke ook de laagsten der lagen kon bereiken en verlossen.

wereld door den Tartaar, zoo moet tevens worden bedacht dat de geschiedenis van Bagdad en zijn diepe saraceensche beschaving even beteekenend is voor de macht van semitische volkeren om zoowel chineesche als perzische beschaving en kunst te ontplooien in het aangezicht der frankische van de middellandsche kusten.

Arabisch ridderdom, perzische dichtkunst, chineesche ethiek en indiasche geest,—zij allen spreken van één enkelen vroegeren aziatischen vrede, waarin een gemeenschappelijk leven opbloeide, wel in verschillende streken verschillende bloesems dragende maar nergens in staat tot het trekken van een scherpe en verre scheidingslijn. De islam zelf mag worden beschreven als confucianisme te paard en met het zwaard ter hand. Want het is zeer goed mogelijk om in het boersche communisme van het Gele Dal de sporen terug te vinden van een zuiver herderlijk element zooals het zich afzonderd, verduidelijkt en verwerkelijkt bij de muzelmansche volkeren.

Boeddhisme.

Of om weer terug te keeren naar Oost Azië, het boeddhisme,—die wijde oceaan van idealisme, waarin alle rivierstelsels van het oost-aziatische gemoed uitmonden,—is niet enkel gekleurd door het heldere water van de Ganges, want de tartaarsche volkeren die het beleden, maakten ook hun genie schatplichtig, brachten nieuwe symboliek, nieuwe organisatie, nieuwe wijdingskracht bij de opgestapelde schatten van het geloof.

Japan's Privilegie.

Het was niettemin het groote voorrecht van Japan om deze eenheid-in-verscheidenheid met bizondere klaarte te onderkennen. Het indo-tartaarsche bloed van zijn ras was opzichzelf een erfenis, welke het in staat stelde om uit beide bronnen zich te laven en alzoo in zich het geheele geestesleven van Azië te weerspiegelen.

De zeldzame zegen van een ononderbroken souverciniteit, het trotsche zelfvertrouwen van een nooit overwonnen ras, de afgescheidenheid als eiland waardoor oudvaderlijke ideeën en neigingen werden bewaard ten koste van volksuitbreiding, hebben Japan gemaakt tot den werkelijken beheerder van Azië's schatten van geest en kultuur. Dinastische oorlogen, strooptochten van tartaarsche ruiterbenden, de slachtingen en verwoestingen door verwoede volksmenigten, - al zulke zaken, die China weer en weer geëselden, hebben dit land geen andere mijlpalen van zijn beschaving gelaten dan zijn letterkunde en zijn ruïnen, om de glorie der Tâng-keizers*) of de verfijning der Soengsamenleving §) in de herinnering terug te roepen.

*) *De Tâng-dinastie* heerschte van 618 tot 907 n.C. Deze dinastie werkte zich omhoog uit den wederopbouw van China onder het machtige genie van Taiso. De hoofdstad der Tângs was aan de Hoang-Ho gelegen, waar de noordelijke en

Schatbewaarder.

De grandeur van Asoka, ideaal voorbeeld voor aziatische heerschers, wiens edicten de souvereinen van Antiochië en Alexandrië de wet voorschreven, is wellhaast vergeten tusschen de puinhoopen van Bharhoet en Boeddha Gaja. Het van juweelen schitterend hof van vikramaditya is nog maar een verloren droom, welke zelfs de poëzie van Kalidasa niet meer kan terugroepen. De verheven scheppingen van indiasche kunst, bijna weggevegd als zij werden door de rauwe Hunns, de fanatische beeldenstormen der muzelmannen en het onbewuste vandalisme van het inhalige Europa, kunnen ons nog slechts een vergane glorie doen zoeken in de beschimmelde wallen van Adjanta, de verminkte beelden van Ellora, de zwijgende protesten van het uit rots gehouwen Orissa en dan nog enkel in de huishoudelijke voorwerpen van den huidigen dag, waar schoonheid droef zich hechtte aan den godsdienst te midden van een vervallen huiselijk leven.

Zoo is het in Japan alleen dat de historische weelde van aziatsche beschaving in haar opvolgende fasen kan worden bestudeerd in zijn zorgvuldig bewaarde schatten. De keizerlijke verzameling, de shinto-tempels en de geopende dolmens*) openbaren de teere lijnen van de kunstvaardigheid der Hângperiode.§) De tempels van Nara zijn rijk in voorwerpen Tângbeschaving en van die indiasche kunst, toen in haar grootste pracht, welke zoo zeer de scheppingen van dezen klassieken tijd beinvloedde, — natuurlijke ergenissen van een natie, die de muziek, de voordracht, de ceremoniën en kostuums onbeschadigd bewaarde, om nog niet eens te spreken van de religieuse gebruiken en de wijsbegeerte van deze merkwaardige eeuw.

zuidelijke vorstendommen samensmelten. Deze samenvoeging werd ten slotte verbroken door de feodale koninkrijken, bekend als de Vijf Dinastieën welke evenwel slechts een halve eeuw regeerden.

§) *De Soeng-dinastie* heerschte van 960 tot 1280 n.C. Het centrale gezag werd nu weer overgebracht naar de Jang-tsé. In deze periode ontwikkelde zich tot grooten invloed een hernieuwd en verfijnd confucianisme onder den naam van Sodjoe of Soeng-wijsbegeerte.

*) *Dolmen.*- Dolmens worden genoemd de hunnebedden, steentafels uit den voortijd, meestal een groote platte steen, horizontaal neergelegd op 6,8,10 zelfs tot 20 of meer staande steenen, ongeveer een rechthoek vormende. Men treft deze dolmens niet alleen aan in Zweden, Duitschland en Frankrijk, maar zelfs in Algerië, India en Japan.

§) *Hâng-kunstvaardigheid.*- De Hâng-dinastie in China heerschte van 202 tot 220 n. C. Het heerschersgeslacht werd gevormd door een volksbeweging. De hoofdman van een dorp werd keizer van China. Toch groeiden de Hângs geleidelijk tot imperialisten uit.

No. 99 Maandag 1 Mei 1922.

Het Veld Onzer Idealen.

6

Japan, Het Levend Museum Van Aziatische Kultuur.

Over De Geschiedenis Van Onze Kunst.

Ook de verzameling van schatten van kunst en kultuur der daimio's *) bevatte overvloedig voorwerpen van kunstvaardigheid en handschriften, behoorende tot de Soeng en de mongoolsche dinastieën §). Waar nu in China zelf de eersten verloren gingen gedurende de mongoolsche verovering en de handschriften in de eeuwen van de reactionaire Mings, daar gaan chineesche geleerden van onze dagen naar Japan om daar te zoeken naar de bronnen van hun eigen oude wijsheid en beschaving.

In vrijwel gelijke omstandigheden heeft gedurende langen tijd ons vaderland verkeerd, en verkeert het ten deele nog.

Ons Vaderland.

Ook onze eilanden-isolatie en onze ongestoorde kultuurontwikkeling maakten Indië voor langen tijd tot een museum van aziatische idealen. Ook in ons vaderland leefde de geest van het oude voort in de nieuwe vormen die aangenomen werden. En wat de bouwkunst onzer vaderen betreft, zelfs de ruïnen daar van spreken nog van de verdwenen glorie. De verwoesting onzer kultuur door „het inhalige Europa" wel alleen, want de islam heeft in ons vaderland geen vandalisme bedreven, geen beeldenstorm gehouden in zulke mate dat de sporen van het verleden er door werden weggewischt, heeft de overmatige kultuurweelde waarin zich onze voorvaderen eenmaal hebben mogen verheugen niet geheel kunnen te niet doen. Zoo komen ook weer in onze moderne dagen de geleerden met name op Java zoeken naar de verdwenen sporen van Azia's kunstbeschaving.

Bali.

Zeker niet minder rijk aan aanwijzingen als Japan is ons Bali dat evenals de wondere eilanden in Azië's noorden met hun geniale bewoners als een museum van aziatische idealen is geworden, en meer dan een museum. Want ook daar, evenals in Dai Nippou heeft het zeldzame genie van het ras er toe geleid dat men blijft hechten aan de idealen van het verleden met dien geest van levend advaitisme *) dit het nieuwe welkom heet en het oude niet verliest. Inderdaad op Bali minder dan ginds Japan. Want ons nu reeds eeuwen verkreukt vaderland, dat alleengs ook zijn rijke begaafd

---

*) *Daimio.* Letterlijk „groote heer". de edele.

§) *Mongoolsche dinastie.* Een kort overzicht van de perioden van China's geschiedenis zou aldus kunnen zijn:

De Tjoe-dinastie (1122—221 v.C.) Zij vertegenwoordigt het hoogtepunt van den vroegen chineeschen opbouw, voorafgegaan door de dinastieën van Kha en In. Deze laatste zijn zeer vermoedelijk legendarische of mythische figuren. De hoofdsteden dezer dinastieën, ofschoon reeds gelegen in de Hoang Ho vallei, bevorden zich niettemin nog niet zoo ver oostelijk als het huidige centrum. Zij lagen westelijk van de Dokwan-pas, waar de Gele Rivier een rechten hoek maakt bij het binnentreden in de vlakte, op het punt waar later de Groote Muur den stroom zou bereiken.

De Tjin-dinastie. (221—202 v.C.) De poging van deze dinastie om het communisme te onderdrukken, veroorzaakte haar val. Haar korten duur en haar belangrijkheid wordt in jongeren tijd gevenaard door het keizerschap van den eersten Napoleon.

De Hang-dinastie. Hiervoor aangegeven. (202 v.C.—220 n.C.).

De Drie Koninkrijken (220—269 n.C.) Een gebiedsindeeling.

De Zes Dinastieën. (265-618 n.C.) De Drie Koninkrijken werden nu bevestigd onder een enkele chineesche dinastie, welke ongeveer twee eeuwen geheerscht had, toen een instroom van hunnesche en mongoolsche stammen van de noordelijke grenzen haar terugwierp in de vallei van de Yang-tsé Kiang. In deze periode werd dus het veld van chineesche heerschappij en beschaving verlegd naar het zuiden, terwijl het noorden de middellen verschaft voor de intrede van het boeddhismeen de vestiging van het taoisme. (zie later).

De Tang-dinastie (618-907 n. C.) Hiervoor aangegeven.

De Vijf Dinastieën (907-960 n. C.) Hiervoor aangegeven.

De Soeng-Dinastie (960-1280 n. C. Hiervoor aangegeven.

De Djen of Mongoolsche Dinastie. (1280-1368 n.) C. Dit was een mongoolsche stam die onder Koeblai Khan de chineesche dinastie overweldigde en zich nabij Peking vestigde. De Djen brachten het lamaisme of tibetaansch tantrisme in China.

De Ming-dinastie (1368-1662 n.C.) Zij kwam te heerschen door een volksoorlog tegen de mongoolsche tirannie. Zij had haar gezagcentrum te Nanking aan de Yang-tse Kiang. Zij had achter een tweede hoofdstad sedert haar derden heerscher te Peking.

De *Mantsjoe dinastie* (1662-1911 n.C.) Zij ontsproot weer uit een tartaarschen stam die gebruik maakte van de machtsverdeeling tusschen den keizer en het leger om zich in Peking te nestelen. Nadat zij den opstand der generaals had onderdrukt kon zij niet weder worden verjaagd. Haar gemis van elken band met de natie is steeds het zwakke punt van haar gezag geweest en aan de Yang-tse hebben zonder ophouden opstanden tegen haar plaats gehad.

De Republiek. (1911 tot heden.)

*) *Advaitisme.* Advaita (sanskrit), een vedantische secte. De niet-dualistische(a-dvaita) school der vedantische wijsbegeerte, gesticht door Sangkara, den grootsten der historische brahminsche wijzen. De twee andere scholen zijn de dvaita (dualistische) en Visisjta-dvaita. Alle drie noemen zich vedantisch.

Advaiti, een volgeling van de genoemde school.

om te geven en te scheppen inhoette onder den druk der barbaren-horden uit het westen die onze voorouders zelfs het bloote leven bezwaarlijk maakten en ten aanzien onzer kultuur ruwer dan vandelen hufshielden, bezat zulk een rijkdom aan kunstschatten dat zelfs de Europeanen deze niet geheel hebben kunnen doen verdwijnen.

De Boeddha bij Ons.

Ook bij onze voorouders werkte de boeddhistische geest op het gebied der oude kunst wonderen en sloegen de golven der continentale berschaving te eenigen dage tegen onze vaderlandsche kusten, hier achterlatende de sporen van India's geest en China's wijsheid, vermengd met de oorspronkelijke en rijke uitingen van ons eigen indisch kultuur bewistzijn, van ons eigen religieus verstaan van den kosmos.

De shinto hecht nog steeds aan zijn pro-boeddhistische voorouderkultus in Japan. En de meest overtuigde islamiet hangt nog aan, schoon onbewust, diverse riten en gebruiken van de oudvaderlijke geloofsystemen, die waarlijk weinig anders zijn geweest dan vergoddelijke heldenvereering en voorouderaanbidding. Verzoent zich de japansche boeddhist thans nog met elke school van religieuse ontwikkeling, welke in natuurlijke volgorde gekomen is om den grond te verrijken, ook in ons vaderland leeft die verkwikkende verdraagzaamheid en verzoeningsgezindheid voor elken vorm van geloof, voerende tot het einddoel van 's menschen omgang in de wereld der stof; nog steeds niet geheel door den militairen en militanten islam verjaagd.

Azië's ziel.

Wat Japan betreft, zijn de Yamato-poëzie" *) en de *boegakoe*-muziek, §) die het Tâng-ideaal onder het regime der Foedjiwara's weerspiegelen, nog immer een bron van inspiratie en verrukking, even goed als het sombere zennisme en de no-dansen in de tempels, welke voortbrengselen waren van Soeng-verlichting.

Het is wel deze hardnekkigheid, die Japan trouw doet blijven aan de aziatische ziel, zelfs waar zij de natie verhief tot den rang van een moderne grootmacht.

De geschiedenis van de japansche kunst wordt aldus de geschiedenis van de aziatische idealen, veel meer en inniger dan de historie onzer kunst nog kan zijn, hoezeer deze aziatische idealen ook in ons vaderland nog in deze tijden terug te vinden zijn, ja in deze tijden vooral weer voor ons gaan leven.

Maar meer dan ons Indië werd Japan het strand waarop elke nieuwe golf van oostersche gedachte haar zandrimpeltje naliet als zij deed het nationale bewustzijn ontmoette.

Toch moet een zekere schroom ons bevangen als wij pogen een klare schets te geven van deze kunstidealen. Want de kunst weerspiegelt als het diamanten net van Indra den geheelen keten in elken schakel. In geen enkele periode bestaat kunst in een afgesloten vorm. Zooals alle andere uitingen van de werkzaamheid der natuur, dus ook van des menschen geest, is kunst een voortdurend groeiproces, dat met het ontleedmes van den tijdsbepaler spot.

Kunst-wezen.

De behandeling van een bizondere faze van haar ontwikkeling zou beteekenen met voortdurende oorzaken en gevolgen in verleden en heden rekening te houden. Kunst is voor den Aziaat de uitdrukking van het hoogste en edelste der nationale kultuur, zoodat, wil men haar verstaan, men voor zich moet doen heentrekken de verschillende fasen van hindoesche wijsheid en vedische intuitie, van chineesche filosofie, de verschillende idealen welke de boeddhistische of confucianistische of islamitische geest van tijd tot tijd heeft geopenbaard, de machtige politieke kringen die telkens weer de banier der nationaliteit hebben ontrold, de weerspiegeling in vaderlandslievende gedachten van het licht der dichtkunst en de schaduwen van heldenkarakters, en de echos zoowel van het gehuil eener volksmenigte als van den lach van een ras.

Een geschiedenis van kunstidealen is daarom welhaast een onmogelijkheid, wanneer wij niet bekend zijn met de verschillende omgevingen en samengestrengelde sociale verschijnselen waarin die kunst gevat is als een juweel in zijn montnur.

De schoonheid van een wolk of een bloem ligt in haar onbewuste ontplooiing van zich zelf en de zwijgende welsprekendheid van de meesterwerken van elken tijd zal hun geschiedenis beter vertolken dan elke schets van onvermijdelijke halfwaarheden.

---

*) *Yamato-poëzie.* Het woord Yamato wordt hier gebruikt als synoniem voor *Ama*, het oorspronkelijke legendarische geslacht van Japan. Het is ook de naam van een provincie in Japan.

§) *Boegakoe-muziek.* Dit beteekent dans-muziek, van *boe*, dansen, en *gakoe*, muziek of muziek maken. Deze *boegakoe*-muziek kwam in Japan tot ontwikkeling in de Nara-Heian periode, waarover later, onder den invloed van de chineesche beschaving onder de Zes Dinastieën. Zij is samengesteld uit elementen van indische en oude Hâng-muziek. Zij wordt ten gehoore gebracht door een erfelijke kaste van musici, de *reidjoe*, die verbonden zijn aan het keizerlijke hof en aan groote kloosters en shintotempels, zooals die van Koesaga, Kamo en Tennodji. Zij wordt gehoord bij gelegenheid van groote feestelijkheden of plechtige ceremoniën.

Rectificatie.

In no 2. van deze serie opstellen (van 25 april, no 94) staat: „Het boeddhisme toch predikt de leer van de bevrijding der ziel, dat is: van het Zelf."

Hier zijn, zinstorend, drie woorden uitgevallen. Er had moeten staan: „dat is: van het Ik door het Zelf."

De Primitieve Kunst Van Japan.-

7

Zij, Die Aan Yama Behoorden.

Onze Algemeene Geloofseenheid.

De oorsprong van het Yamato-ras, dat, naar de legende de inboorlingen, de Ainos, voor zich uitdreef naar Yezo en de Koerilen ten einde het Rijk van de Rijzende Zon te stichten, is zoo verloren in de zeemist, waaruit het te voorschijn kwam dat het onmogelijk is de bron van zijn kunstinstincten te raden.

Of deze menschen een overblijfsel waren van de Arkadiërs, die hun bloed vermengden met dat der indo-tartaarsche volkeren op hun doortocht langs de kusten en eilanden van zuid-oost Azië, of dat zij een deel vormden van de turksche horden, die hun weg vonden door Mantsjoerije en Korea om zich al heel vroeg meer te laten aan den Indo-Pacifiek, of dat zij waren de nakomelingen van de zoogenaamde arische trekkers die door de kasjmirsche passen togen om verloren te raken te midden der toeranische stammen, die de Tibetanen, Nepaleezen, Siameezen en Burmanen vormden en om de opgestapelde macht van hindoestansch symbolisme te brengen aan de zonen van het Yang-tse Kiang dal,-zie, dat zijn problemen welke nog verborgen gaan in de wolken van oudheidkundige gissingen.

Mythen.

Wij voor ons zijn meer dan geneigd om ook hierin weer een lieflijke sage te zien, steunend op de onbewuste ervaringen van den menschheidstrek in grijze dagen van nauw-menschelijk bestaan op aarde.

Yama-to, zij van Yama. En Yama was de heer van den dood, van de ziel dus tevens, sedert ons het wardisme den weg zoo duidelijk wijst in het labyrinth van het oer-menschelijke denken. Zij, die van Yama waren, dat waren de menschen zelf, overgegeven. in het wijdingsvolle geloof van de primitieven. Zoo, in alle vormen en verhullingen, naar het ons thans lijkt maar open en klaar hun relatie tot de wereld der geesten aangevende, noemde zich alle primitieve menschheid. Zij erkenden gaarne de oppermacht dier geleidgeesten en berschermheiligen, die hun oer-filosofie reeds voor hen had geschapen uit den chaos van de denktalenten der dierlijke hersenen, die het dier ook reeds voortgemodeleerd had tot mensch.

En het lijkt dat men geheel mag afzien van de legende die zich vermoedelijk heeft geweven om een historische gebeurtenis, ons nog niet bekend maar eenmaal zeker ook tot onze kennis wordende. De naam Yama, zoo goed als de naam Aria wijzen naar Hindoestan. Degenen die zich de dienaren van den Geest als Yama of als Aria noemden, schijnen dus wel uit Hindoestan gekomen te zijn naar Japan. Ja, maar nog is ons niet de weg bekend welken zij afgelegd kunnen hebben èvder, om India te bereiken. Zij kunnen uit de gebieden zijn uitgezwermd, welke wij nu noemen de woonstreken van Turken, van Foeniciërs. Zij kunnen ook behoord hebben tot dezelfde zwervende menschenhorden, die eendeels Turken, Magyaren, Finnen en Foeniciërs vormden in lange eeuwen van vreedzame ontwikkeling en anderdeels Chineezen, Japanners, Maleiers, Ainoeren.

Ama.

De dageraad der geschiedenis doet ons Yamato-ras kennen als een aaneengesloten volk, heldhaftig in den strijd, zacht in de kunsten des vredes. doordrenkt van tradities van zonneafkomst en hindoesche godenleer, met een liefde voor poëzie en een groote vereering voor de vrouw en moeder.

Hun godsdienst kennen wij als shinto. En met dit chineesche(?) woord weten wij maar geen weg, ondanks de japansche verklaring dat het beteekent: de Weg der Goden. Ja, de japansche vertaling luidt *Kami no mitsji*. En dit is ongetwijfeld de Weg der Goden (van *Kami*-goden, *no*-genitiefvorm. *mitsji*-weg). Maar *shin* is ook de Geest en *to* is ook een vasal of onderdaan. En zoo zou *shin-to* kunnen zijn de leer „van den Geest en zijn volk", de leer van ook dit „uitverkoren volk gods" gelijk elk volk en elke mensch zich uitverkoren w i s t door den Geest die aan zijn eigen machtige scheppingswil was ontsprongen. *Shin-to* zal chineesch zijn, en *shin* dan beteekenen: een weg, en niet, hetgeen men vermoeden zou een verbastering van den godsnaam Yen, *to* daarentegen god. Maar is dit juist? Wij wagen het er aan te twijfelen.

Deze shinto, ook dit is een aanwijzing van zijn beteekenis, was de eenvoudige rite van voorouder-vereering, aanbiddende de geesten der vaderen die verzameld waren bij de groep der Kami of goden-laat men denken aan onze *kami-toewa*—op den mystieken berg Takamagahara, het hoogland van Ama of Yama,—volmaakt de Olympos der Grieken, maar met de Zonnegodin als middelpunts-figuur.

Elke familie in Japan verklaaart met trots nakomeling te zijn der goden,—dat is in waarheid der geest-voorouders, en dan toch ook richtig,—die den kleinzoon van de Zonnegodin volgden bij zijn nederdaling op de eilanden langs den achtstraligen weg der wolken en aldus den nationalen geest met kluisters bindend rond de eenheid van den keizerlijken troon.

Zij zeggen steeds, deze Japanners: „Wij komen van Ama", maar of men daarmede den hemel bedoelt, of de zee, of het land van Rama (?),-er is niets behalve de eenvoudige oude rite van den Boom, den Spiegel en het Zwaard om het ons te zeggen.*)

*) *De rite van den Poma, den Spiegel en het Zwaard.*—De Boom is de Sakaki, of den boom der goden, waaraan stukken brokaat, zijde, linnen, katoen en papier, tot verschillende symbolen gesneden, worden gehangen. Hij is de levensboom, ook bij ons bekend uit de wajang, ook bij de Dajaks bekend, ook bij de Alifoeren, ook bij de Hebreeuwers en Grieken, ook bij de Germanen in hun kerstboom, ook bij de oude Eddadichters van het noorden, bij islamiet en boeddhist, bij christen en confucianist om het even. Hij is overal het symbool van den hemelschen alschepper.

De Spiegel en het Zwaard behooren tot de keizerlijke waardigheidsteekenen, door de Zon-

En toch, misschien zijn wij er achter, thans, dank zij het wardisme. Misschien komen wij allen wel van Ama, van Yama-Yami, van Adam en Eva, maar niet naar de botte kroniek doch naar de diepe vergeestelijking van onze geboorte.

Kunstlijnheid.

Het stille water der wuivende rijstvelden, de grillige kusten van de eilanden, zoo wekkend gedachten aan individualiteit, het eeuwige spel der zacht-getinte seizoenen, de schittering der blauwzilveren luchten, de groenende weelde der gekartelde heuvelen en de stem

negodin haar kleinzoon overhandigd toen hij neerdaalde uit den hemel op de eilanden.

De Spiegel vooral was een heilig embleem in Dai Nippon. En een tijd is er geweest dat de metalen spiegels van het land voorwerpen van symbolische vereering waren. Wij willen op deze plaats niet dieper ingaan op den nu door het wardisme makkelijk verklaarbaren oorsprong van zulk oogenschijnlijk vreemd gebruik. Slechts zij medegedeeld dat de Spiegel het symbool van den ons verzellenden beschermenden broedergeest is, de Messias en Verlosser van een elk onzer, den Heiligen Geest.

Shinto-tempelen bevatten enkel den spiegel. Ook hier weer een aanwijzing, voor ons van groote beteekenis, van de beteekenis van *Shin*, dat voor ons geen verschil toelaat met Yen en onze eigen Jang en Djin.

Het Zwaard werd verkregen uit den staart van een Draak, door Soesasmo, den storm-god, gedood. Het Zwaard wordt voornamelijk vereerd te Atsoeta.

Ook de beteekenis van het Zwaard is nu, dank zij Wards ontdekkingen, duidelijk. Het Zwaard is de aardsche phallus, dat is het symbool van mensch en ziel ten slotte. En Michaels Zwaard dat de eerste menschen uit het paradijs dreef, konden wij jaren geleden reeds bij intuitie volhouden, is geen ander symbool dan dat van Soesasmo.

De vereering van Boom, Spiegel en Zwaard is derhalve een zeer zuivere vereering van de heilige oer-drieëenheid, welke de filosofie der eerste denkende menschheid als oplossing van het levensraadsel heeft gevonden.

van den oceaan, weerkaatst in de van dennen omzoomde stranden, — niet dit alles, dat in Japan evenals in ons vaderland, vooral aan Java's zuider rotskusten, tot ons spreekt, wekt die teere eenvoud geboren, die romantische kuischheid, welke de ziel van de kunst in Japan, zoowel als in ons Indië tempert, haar met eenmaal onderscheidende van die neiging tot enkeltonige breedheid der chineesche en van den drang tot overladen rijkdom van hindoesche kunst.

Die ingeboren zucht tot reinheid, hoewel vaak schadelijk voor grootschheid, geeft de fijne trekken aan onze en aan Japans nijverheidskunst en sierkunst, welke wel vermoedelijk nergens in vastelands-werk wordt aangetroffen.

De tempels van Isé en Idzoemo, §) heilige bedeplaatsen van onbevlekte vooronder-vereering, met haar *torii* en dwarsjuk zoo herinnerend aan de hindoestansche *torans* en aan onze eigen heilige tempelportalen, zijn daar in Japan bewaard gebleven in frissche nauwkeurigheid, want elke twintig jaren wordt hun jeugd vernieuwd in de oorspronkelijke vormen, diepschoon in hun onversierde verhoudingen.

§) *De tempels van Isé en Idzoemo.* De eerste is de tempel van de Zonnegodin. Hij staat in het district Yamada, in de provincie Isé, Midden-Japan. De tempel van Idzoemo is die van de nakomelingen van den Stormgod, die de heerschers over Japan zijn geweest, naar de schoone mythe, voor de nederdaling van den kleinzoon van de Zonnegodin. Hij staat in de provincie Idzoemo aan de noordkust van Japan. De tempels van Isé en Idzoemo zijn geheel van hout gebouwd en beiden worden, beurt om beurt op een van twee zijden, eens in de twintig jaar vernieuwd in de nauwkeurig-oorspronkelijke vormen. De stijl doet ons denken aan een ontwikkelingsvorm van de bouwkunst der bamboe-hut of het huis van onbehouwen hout, welke nog steeds in overvloed te zien zijn aan de zuid-oost kusten van Azië, niet het minst hier in ons vaderland. Het doet niet aan een tent denken.

No. 103 Vrijdag 5 Mei 1922.

De Primitieve Kunst Van Japan.

8

De Roem Der Geestelijke Onoverwinlijkheid Van Japan En Van Java.

Invloeden Van Azië's Continentale Kunst Op De Eilanden.

De dolmens in Japan zijn ook kunstbewaarders, meer dan elders. Hun vormen zelf zijn reeds van beteekenis. Zij houden duidelijk verband met de *stoepa's*, de kegelvormige bouwsels boven de verondersteld reliquieën van heiligen en van den Boeddha bij uitstek en zij doen denken aan de prototypen van den linggam, welke in zoo vele godsdienstige stelsels zulk een van symboliek zware rol vervult.

Deze dolmens bevatten steenen en terra-cotta doodkisten van sierlijken vorm, vaak bedekt met ingekraste teekeningen van aanzienlijke kunstverdienste en ook niet zelden opgevuld met benoodigdheden voor vereering en persoonlijke versiering der dooden, welke waarlijk afgewerkte kunstwaardigheid in brons, in ijzer, in verschillende gekleurde steensoorten doen bewonderen. De beeldjes van terra-cotta, welke vaak werden aangetroffen rond om de wallen van het graf, geven getuigenis van de kunstbekwaamheid van het primitieve Yamato-ras. Zij stellen goddelijke attributen voor, zijn misschien wel zelf afbeeldingen van de godgeesten van dien tijd. De opvatting, dat zij afbeeldingen zouden zijn van eerder gestorvenen, of van menschelijke offers, aan het graf gebracht, moet zeker herzien worden. Er is thans geen plaats meer voor zulke gedachte.

Maar de instroom van de gerijpte kunst van de Hâng-dinastie, welke in deze vroege dagen, haast verloren in de nevelen van mythe en sage, uit China Japan bereikte, overstelpte

het land met de rijkdommen van een andere kultuur en alle op de uitbeelding van schoonheid gerichte energie van Japan in zich op in een nieuwe poging tot geestelijke vlucht van een ander en hooger plan.

Samenklang.

Wat de kunst van Japan zou zijn geweest indien deze noordelijke beschaving beroofd ware geworden van den Hâng-invloed en van het boeddhisme dat later kwam, — ja, dat is moeilijk uit te denken. Wat zou Griekenland, — dit gebied der „barbaren", der Yavana immers, voor het oude van beschaving verzadigde Hindoestan, — hebben kunnen bereiken, ondanks het krachtige kunstinstinct van het volk, indien het beroofd ware geweest van den achtergrond van Egypte, van de Pelasgen en de Perzen? Wie kan het wagen dat na te gaan? Wat zou de dorheid der teutonesche kunst zijn, indien zij ware gescheiden geweest van het christendom en van de latijnsche beschaving der middellandsche-zee-volkeren? Wat zou onze eigen rijke vaderlandsche kunst zijn gebleven, indien ook onze voorouders beroofd waren geweest van de levengevende idealen van het tot kunstbevruchting zoo heilzaam boeddhisme, of zelfs van de levenswijsheid van het oude Hindoestan? Dit mag dan op zoo verscheiden gebied toch maar geringen invloed hebben uitgeoefend, mag onze staatsorganisatie, onze sociale inrichting, onze materieele ontwikkeling weinig hebben veranderd in hun loop, op het gebied der kunst heeft Indië ons zonder twijfel rijke prikkels gegeven.

Wij zouden enkel kunnen zeggen dat zoowel in Japan als in ons vaderland de oorspronkelijke geest der primitieve kunst nooit gestorven zou zijn.

Eigenheid.

In Japan wijzigde deze geest de vergulde daken der chinesche bouwkunst door de teere gebogen lijnen van den Kasuga-stijl in Nara 1). Hij gaf zijn vrouwelijke verfijning aan de scheppingen van Foedjiwara. Hij schonk de reinheid van de zwaard-ziel aan de plechtige kunst van Ashikaga.

In Indië verving hij den overladen rijkdom van de hindoekunst door den vromen eenvoud van het enkele ornament in het vlak, of gaf hij, waar de rijkdom werd behouden, zooals vaak op Bali nog, beweging aan de drukte der figuren, of temperde hij in de teere kleuren wat er aan vormen misschien een enkele maal te veel was.

En terwijl de stroom voortvloeit onder de manaa's gevallen bladeren, vertoont hij toch telkens en telkens weer zijn schittering en voedt de plantenwereld, welke hem verhult.

Vrijheid.

Afgescheiden hiervan heeft de onaantastbare lotsbestemming, de aardrijkskundige positie zoowel van Japan als van ons vaderland namelijk, deze beide landengroepen de geestelijke rol doen vervullen van een chinesche provincie en van een hindoestaansche kolonie tegelijkertijd. Toch stond daarbij ook onverwrikbaar vast de rots van den hoogen rastrots en der organische eenheid gedurende eeuwen, ondanks de machtige golfslagen die daarop aandreegnden van de beide groote polen van aziatische beschaving uit.

In de kunst is het nationale genie, noch van Japan, noch van ons land, ooit overmeesterd geworden. Naboetsing heeft nooit de plaats ingenomen van eigen scheppingsvermogen. Steeds was er overvloedige energie voor de aanvaarding en de eigen toepassing van den ontvangen invloed, hoe sterk deze zelf ook was. Het is de roem van het vastelandsche Azië dat zijn invloed op Japan en op ons eilandenvaderland steeds weer heeft gewekt tot nieuw leven en nieuwe inspiratie; het is daarentegen de heiligste eer van het volk van Ama en het volk van Yawa zich onoverwinlijk te weten als een levende geest van Vrijheid in het leven, in het denken, in de kunst.

Zelfbewustzijn.

Dit fiere zelfbewustzijn heeft de krijgzuchtige keizerin Zhingo er toe gedreven de zee over te steken ter verdediging van de schatplichtige koningen van Korea tegenover het Hemelsche Rijk. Het was het ook dat den almachtigen Yodai van de Zoei-dinastie ontstemde, toen het hem hoonend noemde:

„Keizer van het Land van de Ondergaande Zon". Dit was het wederom dat de onbeschaamde bedreiging van Koeblai Khan 2) tartte in diens volle hoogte van zege en verovering, toen die hem overden Oeral voerden tot in Moskou.

Gaan we met onze eigen vaderlandsche geschiedenis, te rade, dan vinden wij eveneens dat dit nationale, bewustzijn met de woede van den machtigen Koeblai Khan 3) spotte, toen het Daha er toe bracht te weigeren hem als heer te erkennen en zijn legers van Java's bodem veegde. Dit zelfde bewustzijn, dat Soematra schatplichtig aan Madjapait maakte dat er zijn kolomiën stichtte. Dit zelfde bewustzijn dat zelfs een Soeltan Agoeng moet hebben bezield toen hij zijn legerscharen uitstrooide over Borneo en het land der diamanten huldeplichtig maakte aan zijn persoon.

Voor Japan en voor Indië is het nooit te vergeten, dat het bij de genade van dezen heldengeest is, dat zij heden ten dage nog staan tegenover nieuwe vraagstukken, waarvoor zij nog inniger beroep op zelfachting noodig hebbe.

Japan en Indië beide. Japan als vrije groote mogendheid tegenover een keten van belagers en afgunstigen. Indië, ons onvrij geworden vaderland, tegenover de herovering van zijn vrijheid om onder Japans geleide weer op te gaan naar zijn eigenheid, tot roem van ons aller Moeder Azië.

---

1) De Kasuga-stijl in Nara is een ontwikkeling van den shintostijl van Isé en Idzoemo. Hij wordt gekenteekend door zeer teere gebogen lijnen, welke eenerzijds de strakke lijnen van de Yamato-bouwkunst vervangen, anderzijds de buitensporige tent-lijnen van China.

2) Koeblai Khan, de Tartaren-veroveraar, zond na zijn overweldiging van China een gezant naar Japan, dit land opvorderend zich te onderwerpen. Een vierkante weigering werd gevolgd door een invasie van enkele der buitenste eilanden. Toen, terwijl de Japanners de hoofdmacht van den overweldiger afwachtten, werd in den nacht een zware wolk gezien, opstijgend uit den tempel van Isé en in den storm, welke volgde, werd de vloot van den vijand met zijn tien duizend schepen en een millioen soldaten, totaal vernietigd. Slechts een drietal ontkwam met het bloote leven. Dit was de goddelijke storm van Isé, en tot op dezen dag maakt elke geloovige sekte er aanspraak op dat hij opstak als gevolg van de opgezonden gebeden. Dit is de eenige gebeurtenis in de geschiedenis, waarbij de heerschers van China een aanvallende staatkunde voerden tegen Japan.

3) In de laatste decade van de dertiende eeuw zond Koeblai Khan een sterk invals-leger naar Yawa om den koning van Daha tot onderwerping te dwingen, die geweigerd had den keizer van China als opperheer te erkennen. Na verschillende schermutselingen, werd het chinesche leger in het soerabajasche totaal door de onzen vernietigd en tot een overhaaste vlucht genoopt. Ook in de geschiedenis van ons vaderland is dit het eenige voorbeeld geweest van een agressieve staatkunde van de chinesche heerschers tegenover Java.

Noord-China En Het Confucianisme.

9

Het Machtige Broederschaps-Ideaal Der Chineezen.

Zijn Geboorte En Geschiedenis.

De eerste golf van vastelands invloed welke over de kunst van het primitieve Japan vloeide, voordat het boeddhisme zijn weg daarheen gevonden had in de zesde eeuw n.C., was die van de Hâng en de Zes Dinastieën.

Hâng-kunst was op zich zelf het natuurlijke voortbrengsel van een chineesche oerbeschaving, welke haar hoogtepunt bereikte onder de Sjoe-dinastie (1122-221 v.C.) Haar ten grondslag liggende gedachte mag in de wijdste beteekenis confucianisme genoemd worden, naar den naam van den grooten Wijze, die lichaam en verklaring gaf aan de fundamenteele opvattingen van het hemelsche volk.

Voortijd.

Want de Chineezen, die landbouwende Tartaren zijn, zooals de Tartaren nomadische Chineezen, waren na hun vaste nederzetting in de rijke dalen van de Gele Rivier, ongekende eeuwen geleden, dadelijk begonnen met de ontplooiing van een machtig stelsel van communisme, geheel verscheiden naar het wel scheen van de beschavingsvormen van hun nog rondzwervende broeders, die zij verlaten hadden op de mongoolsche steppen. Toch is er geen twijfel aan of zelfs in die vroegste fase van hun bestaan hadden in de steden van hun koninkrijken op de hoogvlakten gelijke elementen geleefd, geschikt om daaruit het confucianisme zich te doen ontwikkelen.

Van dit oogenblik af, hoe verloren ook in den voorhistorischen nacht, tot op den huidigen dag, is steeds weer de taak van de volkeren van de Gele Rivier geweest om, in het proces der eigen opwaarts strevende ontwikkeling, telkens nieuwen aanwas te ontvangen van de tartaarsche nomaden en hun een plaats aan te wijzen in hun landbouw-organisatie.

Het zwaard van den zwerver werd tot het ploegstaal van den landman. Maar dit was een proces dat de weerkracht der nieuwe burgers verzwakte en dat hen achter hunne wallen hetzelfde lot deed ondergaan, hetwelk zij te voor van daarbuiten anderen hadden opgelegd. Daardoor ook is de lange lijst van elkander telkens opvolgende chineesche dinastieën tevens de geschiedenis van de opkomst van enkele versche stammen tot leiders van den staat om dan op hun beurt weer te worden verdrongen zoodra de omstandigheden zich herhaalden.

Fatalisme.

Gedurende lange eeuwen na hun nederzetting op de vlakten hebben de chineesche Tartaren echter een herderlijke opvatting van regeering vastgehouden. De heerschers van de negen provinciën, waarin het vroege China werd verdeeld, heetten dan ook *bokoe* of (geestelijke) herders.

Zij geloofden in een patriarchalen god, gesymboliseerd door Ten, dat is: de hemel, die in zijn genade, met wiskundige juistheid de lotsbestemmingen op de menschheid deed neerregenen. Dit is vermoedelijk de wortel van het fatalisme, waar toch het chineesche woord voor „lot" luidt: *mei*, en dit is: bevel, voorschrift. Immers, de godsdienstige opvattingen dezer eerste menschen, Aziaten, moesten wel leiden tot het aanvaarden van een fatalistische lotsbestemming van den mensch, sedert het in de macht van den Geest lag, zich al of niet over hem te ontfermen, hem te doen geboren worden en hem te vergezellen door het leven, waarbij de onfeilbare almacht van dien Geest, zooals ons geleerd door het wardisme, geen ingrijpen tot wijziging van het tot mogelijk maakt, althans niet voor een menschelijke mentaliteit, welke haar wijsgeerigheid vooral gericht heeft gehouden op het leven aan deze zijde van den dood, zooals de chineesche filosofie steeds gedaan heeft. Zoo is *mei* De Wet, het karma. En tittel noch jota van De Wet kan omgaan worden, zoo goed ook als aan het karma van den mensch geen wijziging denkbaar kan zijn.

Ten.

De symboliseering van den hemel als de scheppende god-vader is zeer duidelijk. Het is het zelfde symbool door geheel Azië. Ook in dit opzicht, van ingrijpende beteekenis voor de studie der kultuurvergelijking, is de beschaving van China zoo geheel dezelfde als die van andere deelen van Azië, dat daaruit geen enkele conclusie te trekken valt ten aanzien van den weg dien de oerkultuur van de oermenschheid heeft genomen. Ja, hoe ook vervaagd, het zelfde symbool geldt voor den christen van vandaag zelfs nog. De hemel is voor hem de plaats van den god-alvader. Ook hij kan zijn patriarchalen god niet ergens anders denken. Slechts heeft hij zijn bijbel geconcretiseerd.

Waar toch zijn bijbel in den hemel nog steeds, in het logissche verband van zijn geloof, het symbool van den god zelf is blijven zien, heeft de westersche christen zulke abstractie niet meer kunnen vatten en van den hemel de woning van zijn oppergod gemaakt. Hij begreep niet meer dat god de hemel was. Hij maakte er van, dat god in den hemel was.

De Tartaren.

Dit fatalisme kwam ook tot de Arabieren. Misschien ontleenden deze het aan de Tartaren. Hoe het zij, het werd het mohammedanisme.

Ook behielden deze Tartaren hun vrees voor de honderden, duizenden geesten, die rondwaarden om hen heen in de wereld van het ongeziene. Zij behielden hun vereering van de vrouw, welke later zou uitgroeien tot het zenana-leven van het oosten, het leven der vrouw, besloten in haar vrouwenverblijf, als een goedbewaarde schat. Zij behielden ook hun kennis der sterren en van den hemel, kennis die zij vergaard hadden terwijl zij rondzwierven te midden van het hooge gras der hoogvlakten, kennis die zij duidden met de dualistische godenleer der Toerantiërs. Bovenal behielden zij die prachtige gedachte aan een algemeene broederschap der menschheid, onvervreemdbare erfenis van alle herderlijke volkeren die tusschen Amoer en Donau

zandwaaiden, tusschen den Indischen Oceaan en de Noordelijke IJsee.

Ontwikkeling.

Ook in China werd de landman voorafgegaan door den vechtlier en dit sociologische feit van groote beteekenis wordt in China's mythologie tot uitdrukking gebracht.

Zij vertellen in het hemelsche rijk dat de eerste keizer Foekki was, de Leeraar van het Weiden en dat hij werd opgevolgd door keizer Sjinno, den Goddelijken Landbouwer. Ook daar dus toont ons de godenleer de verheffing der geesten in een eerste etappe tot kultus-goden, leergoden, voorgangers der menschheid, voordat het ontwikkelde priesterschap goden noodig had, die buiten het bereik van der leeken ontleding en beschouwing troonden en enkel door den priester te duiden en te vertegenwoordigen waren.

Zulke vormen wijzen op zeer oude beschaving. Men moet ze terugzoeken bij de eerste menschheid met kultuur. Bij de Aziaten is dat en bij de Grieken, die hun oorspronkelijke aziatische beschaving met zich namen toen zij het geografische Azië verlieten, bij de Eygptenaren en Azieken.

Grond en Arbeid.

Zoo nu was Noord-China's voorgeschiedenis geweest.

toen eindelijk de langzaam zich juister aftekenende nooden en behoeften van een landbouwers-gemeenschap, na ongetelde eeuwen van stille en rustige ontwikkeling dat groote ethische en religieuse denkstelsel, gebaseerd op de twee oorspronkelijkste productiefactoren: Grond en Arbeid, zou voortbrengen, dat tot op den huidigen dag de onuitputtelijke macht van het chineesche volk in zich besloten houdt. Aan deze voorouderlijke geestelijke organisatie bleven zij trouw, in haar verheven socialisme bleven zij besloten, de kinderen van den hemelschen grond in spijt van politieke storingen, en nog tot op dezen dag dragen zij hun industrieele verovering naar alle bereikbare streken der wereld.

De Groote Wijze.

Het was Kong Foe-tsé (551-479 v.C.) beschoren tegen het einde van de Sjoe-dinastie dit groote systeem van de eenheid van den Arbeid, overwaard door eiken modernen socioloog te worden bestudeerd, te verhelderen en te ontleden.

Hij wijdde zich aan de verwerkelijking van een godsdienst van ethische begrippen, de toewijding van den mensch aan den mensch. Voor hem was de god niets anders dan Menschelijkheid, zijn doel de harmonie van het leven.

De geest van den Hindoe die zich verheft om zich te vereenigen met zijn eigen oneindigheid in den hemel; het enkel op ervaring zich opbouwende Europa, dat naar de geheimen van de aarde en de stof speurt de christenen en semieten die door de lucht zweven in een paradijs van aardsche droomen nu allen daargelaten,—zal het confucianisme voortgaan om alle groote geesten te boeien door de bekoring van zijn breede geestelijke veralgemeeningen en zijn oneindig medegevoel voor de kleinen en armen der aarde.

Eki.

Eki, dat is: Het boek der Verandering, 1 de Veda voor het chineesche ras, vol toespelin gen op het herderlijke leven waardoor he toch het Onbewuste benadert, is welhaast een verboden schriftuur voor den agnostischen 2 Kong Foe tsé, die verzekert: „Nog niet een het leven kennende, hoe zou ik kunnen spre ken van den dood?"

Volgens de ethiek der Chineezen is de eenheid der maatschappij de familie, gegrondvest op het systeem van gegradeerde gehoorzaamheid. De boer is dan ook van volkomen gelijke belangrijkheid als de keizer, dezen vaderlijken alleenheerscher wiens deugden hem aan het hoofd van de groote communistische broederschap van wederkeerige plichten plaatsten, geheel met de toestemming van die gemeenschap en door haar gekozen.

---

1) *Eki, het Boek der Verandering*, was de oude Heilige Schrift van China, geleidelijk bijeengebracht tijdens de legendarische heerschers Kha en In, beiden wel geen anderen dan de Heilige Geest, ons uit het wardisme bekend geworden. Het boek kwam tot zijn huidigen vorm onder Boenno, den eersten koning van Sjoe. Confucius voegde er een commentaar aan toe, welke door de confuniamisten beschouwd wordt als een belangrijke en onmisbare verrijking. In deze commentaar wordt de beteekenis van den mensch verdiept. Deze mensch is het centrale punt tusschen de botsingen van de krachten van hemel en aarde. Hij is de resultante als het ware van dien krachtenstrijd en aldus wordt daarop de filosofie van het communisme gebaseerd. De taoist, waarover later, is daarentegen geneigd tot het ignoreeren van de confucianistische commentaar en vertolkt Eki op zijn eigen wijze: Voor hem is de groote beteekenis van deze Heilige Schrift de tekst: „Ontsluit de Stof en schept den arbeid".

Deze oude chineesche Veda kan genoemd worden een natuurfilosofie, hetgeen zeker juister is dan haar een scheppingsverhaal te heeten. Het handelt wel hoofdzakelijk over het inwezen der Eenheid in alle twee-eenheid en kan den wardist als zoodanig geen geheim meer zijn ten aanzien van zijn geestelijken oorsprong. Voorts houdt *Eki* in een verhandeling over de verhouding van de vier seizoenen of de heme tot de acht elementen of de aarde. Het bestaat uit vier boeken of deelen.

2) *Agnostisch*, volgens de leer van het agnosticisme, dat is de leer dat wij de eerst oorzaak der dingen (God, het absolute) nie kunnen kennen, dat ons wezen dus tot d wereld der verschijnselen beperkt is.

Noord-China En Het Confucianisme.

10.

De Leer Van Den Grooten Wijze En De Kunst.

Het Al-Eeuwig Ideaal Van Het Heilig Zelfoffer.

Ook door Kong Foe-tsé werd belichaamd, nu in maatschappijlijken vorm, die opperste ethische gedachte van het aziatische gemoed dat het doel van het leven zijn moet zich zelf te offeren voor de bevrijding van een ander. Deze gedachte is oersterk. Zij is ontstaan uit de uitbeelding van de eerste religieuse filosofie, die den broederstrijd ontdekte en het Heilige Offer van den Geest voor het heil en de verlossing der ziel.

Het zoo sterk maatschappijlijk voelende chineesche gemoed, dat de communistische broederschap van het geheele volk als een geloofsmaxime aanhangt, vond als opperste leer van het leven het zelfoffer van den individu ten bate der gemeenschap.

Wij zullen echter niet in de sociale filosofie van het confucianisme doordringen op deze plaats. Wij zijn hier in deze eenvoudige opstelletjes meer op zoek naar de idealen van Azië, die zich vertoonen en verbergen in de idealen van kultuur en kunst.

De kunst wordt confuanistisch geprezen en aanbevolen voor haar dienst en inspiratie van de moreele handelingen der gemeenschap.

Muziek.

Muziek wordt daarom als opperste kunst gehuldigd. Haar bizondere beteekenis ontleent zij aan haar taak om den mensch met den mensch in harmonie te brengen, de eene gemeenschap met een andere gemeenschap. Zoo werd het beoefenen van muziek tot een opperste plicht voor de adellijke jeugd in den Sjoe-tijd.

Wie de ethiek van ons eigen indische volk een weinig kent, weet dat ook naar de opvattingen onzer voorouders de muziek-beoefening een plicht der opvoeding was, en - dit is wel zeer merkwaardig, - om dezelfde reden als die in China gold, namelijk omdat de muziek van alle kunsten de hoogste macht der verfijning van het menschelijke gemoed bezit. De muziek, zoo zeggen wij thans, maakt ons beter, louterd ons. Die gedachte is echter niet nieuw. Duizenden jaren geleden had de goed-willende mensch deze macht der toonkunst reeds ontdekt en zich gaarne aan die macht onderworpen.

Er zijn mooie anecdoten omtrent deze muziekliefde van Kong Foe-tsé, eigenlijk niet meer noodig in herinnering te brengen voor hen die het leven van den Grooten Wijze van Loe kennen. Zij ook kennen wel de levendige dialogen van Kong Foe-tsé over de schoonheid der muziek; ook wel de verhalen van zijn vrijwillig vasten om toch niet een deel van een muziekuitvoering te missen. En ook is alleraardigst het verhaal, dat den Wijze een kind doet volgen dat op een aarden pot trommelde, enkel om genot te smaken in het bestudeeren van den invloed van het rhythme op het volk. En eindelijk herinnert men zich de reis van Kong Foe-tsé naar Sei (Sjantoeng) in de drift van zijn verlangen om de oude zangen te hooren, die daar nog leefden, overgegaan van ouder op kind sedert de dagen van Taiko-bo.[*])

Dichtkunst.

Waar in de oude tijden de poëzie enkel was een uiting van muziek, alle poëzie gezongen diende te worden en barden en minstrels de eerste poëten waren, daar ook stond de poëzie als kunst in hoog aanzien als een middel om staatkundige harmonie teweeg te brengen.

Den vorst stond niet het bevel ter beschikking maar het voorstel enkel; ook moest het niet het doel van den onderdaan zijn te vertoogen maar slechts een wenk te geven, waar hem dit noodig mocht schijnen. En om al dit te leeren was de poëzie het geëigende en erkende middel.

Evenals in het middeleeuwsche Europa bestond de dichtkunst daardoor wel voornamelijk in de volkzangen op het land met hun smachtende liefde, met hun eerbied voor den arbeid, met hun bewondering van de schoonheid der natuur, in de balladen van den stammenkrijg aan de grenzen met hun echos van het wapengekletter en het getrappel van opgewonden krijgsrossen, in de onheilzangen van het bovennatuurlijke op de grensgebieden van het rijk waar de menschelijke onwetendheid zich neigt voor het Oneindige. Want zulke leer kon enkel worden geleerd in een eeuw, rijk aan zulke elementen, en door een volk onder hetwelk de poëzie der individueele zelfwerkelijkheid nog niet was geboren.

Oude balladen werden verzameld door den Wijze om de zeden en gebruiken van China's gouden eeuw te doen kennen, de eeuw van de drie vroege dinastieën van Kha, In en Sjoe, toen zijn liederen het bewijs inhielden voor welvaren of wanbestuur.

Schilderkunst.

Ook de schilderkunst stond in aanzien om haar inprenten van de beoefening der deugd. Immers spreekt de Wijze, in zijn dialogen over de familie, van zijn bezoek aan het mausoleum van de vorsten van Sjoe, beschrijvende hoe aan den muur een portret van Sjoeko hing, die in zijn armen den infant, koning Seiwo, droeg. Dit beeld stelt hij tegenover het portret van Ketsoe en Tjoe, despatische tirannen van het verleden, en afgeschilderd in een handeling van persoonlijk genieten. Dan spreekt hij over de glorie en de laagheid, afgeschilderd in de beide schetsen.

Bronskunst.

Van de Sjoe-vazen en andere bronzen mag ongetwijfeld verklaard worden dat, ofschoon zij een verscheiden conventie volgen, zij toch in zuiverheid van vorm aan de griekse volkomen gelijk zijn. Inderdaad, deze kunst van China is als de kalme en teere jaspis en, vergeleken met de vlammende individualistische diamant der griekse kunst, denken wij aan de anti-these der idealen, de beide polen van den drang tot versieren in oost en west. En hier ook vinden wij bij de werkers in metaal

[*]) *De oude dagen van Taiko-bo.* Taiko-bo was de voornaamste raadgever van den eersten koning van Sjoe, toen de troon werd overgenomen van den legendarischen vorst In. Deze groote raadsman werd beloond door hem koning te maken van Sei (Sjantoeng).

Noord China En Het Confucianisme.

11.

Idealen, Kunst En Kultuur Der Hâng-Periode.

Verloren In China, Bewaard In Japan.

Zoo sterk was de invloed van het confucianisme in de periode der Hângs dat, in de eerste eeuw van het christendom, een eerste minister, Omo, den Drakentroon besteeg op gezag van de leer van Kong Foe-tsé, en als gevolg van de keuze der wijzen van zijn tijd overeenkomstig de traditie, die zij handhaafde.

Omo.

Het is van belang te weten dat deze man van een zeldzame genialiteit was. Hij vestigde de dinastie van Sjin en uit het feit dat gedurende zijn kort bewind van veertien jaren zijn geldstukken alle deelen der bekende wereld bereikten, wordt afgeleid dat ook van dien tijd de naam van China (Sjin-land) in zwang begon te komen.

Toch is waarschijnlijk, uit een eerder voorkomen van den naam in de indiasche letterkunde, dat hij slechts het gebruik daarvan weer deed opleven.

en zoo de hartstochtelijke poging om het ideaal van harmonie te verwerkelijken, dat de dichters en schilders van dezen tijd bezielt.

De Sjins.

De gevestigde macht der Sjoe's had ongeveer vijf honderd jaar geduurd, toen zij verzwakt werd door de opkomst van machtige feodale geslachten, die op hun beurt weer werden overwonnen en eindelijk in het jaar 221 v. C., overeenkomstig het voortdurende lot van China, geheel verloren gingen in een stam van de buitengebieden, bekend als de Sjin, wiens belangrijkheid gedurende de laatste zes honderd jaar aan het klimmen was geweest.

Zij waren mongoolsche herders, die paardenfokkers en veerlieden waren geweest onder de eerste keizers van Sjoe en die thans, als de laatst-gekomenen uit de woestijn, het heerschende element werden.

Aan hun gebied, daar ver weg liggende aan de grenzen van het keizerrijk, schijnt het wel dat de naam waaronder de hemelsche bodem bij den vreemdeling bekend is, ontleend werd.

Aan deze dwingelanden schrijven de oudere confucianistische geleerden, alle mogelijk ellende en gruwel toe. Maar men mag het er voor houden dat zij, ten slotte, een bijbehoorenden factor vormden in de doorwerking van het Sjoestelsel. In elk geval was het door hen dat het Chineesche Rijk werd bevestigd op zijn grondslagen, met zijn wegen en groote muren, zijn provinciaal bestuur, overeenkomtig dat der perzische satrapschappen, en zijn uitvinding, juister zijn toepassing van een nationaal stelsel der schrijfkunst. Zij waren het die China formeel ontwapenden en zij waren het die voor het eerst den titel en het gezag van keizers aannamen.

Het mag zijn dat zij bij dit alles enkel maar de algemeene tradities van het cesarisme volgden, dat ten eigen bate een centralisatie beoogt, waardoor het ten slotte wordt overweldigd.

Zelfs behoeven hun weerzin en hun vervolging van de letteren niet beschouwd te worden als bizonderlijk gericht te zijn geweest tegen confucianistische geleerden en aanhangers. Veeleer betroffen die de onderdrukking van de vrije politieke gedachte, dat gevaarlijke element in de feodale koninkrijken van het laatste gedeelte der Sjoe heerschappij.

Zij hadden nationale scholen, maar enkel onder leiding van *kakoesji*, door het gezag benoemde onderwijzers.

Het Vuur van Sjin.

Dit was de tijd van wijdverbreide filosofische gedachte over de geheele wereld. Het boeddhisme werd een sociaal bewustzijn. Athene was een levend invloedcentrum. Het christendom zou weldra neerdalen op de menschheid te Alexandrie. En aan de oostelijke zijde van de hooge bergen was het tijdperk der Sjins rijk aan scholen. Zij oefenden een censuur uit, welke bekend is onder den naam van „het vuur van Sjin", maar waarschijnlijk is het dat de vernieling van uitingen der schoone letteren, zoo zeer bejammerd door het nageslacht, niet zoozeer hieraan moet worden toegeschreven als wel aan den burgeroorlog, welke gedurende twintig jaren bij den ondergang van hun korte heerschappij heeft gewoed.

De Hângs.

De Hâng-dinastie, (202 v. C.-220 n. C.) die in hoofdzaak de staatkunde der Sjins volgde, maakte niettemin dit kernachtige verschil, dat zij, van haar derden heerscher af kennis van het confucianisme verplichtend stelde in de examens voor den burgerlijken dienst der ambtenaren, een voorschrift dat zelfs thans nog leeft.

Het was een zeer goed middel om het beste intellect in het rijk naar den staatsdienst te trekken, en toch, toen het critische element in het examen was vastgesteld, werden de groei en de ontwikkeling van het confucianisme gestuit en het begon te verstarren.

Het was hetzelfde proces dat zich hier voltrok als overal elders ter wereld, waar het gezag aan zich onderwerpt een denkstelsel, vooral van religieusen aard. Het gezagsbeginsel zelf is een orthodox en reactionair beginsel. Al waarmede het zich vereenigt en verbindt, gaat diezelfde orthodoxe en reactionaire neiging kennen evenals het gezag zelf te verstarren.

Het boeddhisme heeft het doen zien zelfs onder Asoka en in die landen waar het tot staatsgodsdienst werd. De islam is den invloed op de zielen der menschen beginnen te verliezen toen hij heerschende godsdienst werd. Het christendom is geheel ten onder gegaan toen Constantijn het verhief tot den godsdienst van den staat en het bevlekte door de corruptie van het bizantijnsche staatswezen.

In zulke verschijnselen toont zich eerst recht duidelijk dat de macht van het geloof enkel berust op de ongedwongen wijding der zielen, omdat de religie niets anders is dan een erkenning van het goddelijk gezag dat uitgaat boven het minderwaardige gezag van falende menschjes opgesteld in hun egoistische aardsche stelseltjes.

Waar echter dit goddelijke gezag wordt dienstbaar gemaakt aan het laatste, daar moet het verdorren en vermolmen.

Omo heeft de toorn aan zijn naam verbonden, dat hij de eerste souverein in de geschiedenis was die bij edict de slavernij afschafte en zijn val werd ook enkel daarom veroorzaakt doordat hij zijn confucianistische overtuiging zóó verhandhaafde dat hij zelfs proclameerde en poogde zijn wet te verwezenlijken, dat alle land onder het volk gelijkelijk zou worden verdeeld. Dit deed de edelen en aanzienlijken tegen hem samenspannen en hij werd door hen vermoord in het jaar 23 n. C.

Zijn Dood.

De geschiedenis van zijn dood is een verheven voorbeeld van het strenge noodlotsgeloof dat uiteraard den confucianistischen geest nog nader ons ligt dan ons, overigen Aziaten, den moslim onder uitgesloten. Een geloof dat zijn duidelijken oorsprong vindt in de eerste en eeuwige menschheidsfilosofie over het raadsel van het geboren worden, leven en sterven.

Omo zat in zijn paleis met den jaspis-staf ter hand, opziende naar de sterren, terwijl het gevecht woedde rondom zijn banier buiten de poorten.

„Indien het de wil des hemels is, dat ik zal sterven, zoo zal ik sterven; indien niet, zoo zal ook niets mij kunnen dooden," zeide hij rustig en de moordenaars renden op hem toe en doodden hem, terwijl hij bleef zitten waar hij zat en geen poging deed zich te verweren.

Zijn naam is nog steeds in China omgeven van het aroma der uiterste hoffelijkheid, waarmede hij vreemde gezanten wist te ontvangen.

De Hâng-Idealen.

De kunst der Hângs die de confucianistische idealen verbreidden, gelijk de Romeinen deden met de kultuur van Hellas, was sjoe-istisch in den vorm, maar gekleurd door die rijkere tinten en die wonderlijke verbeeldingsmacht welke een niet af te scheiden deel van het Hâng-bewustzijn met zijn wijde landschenheid en zijn weelderig leven uitmaakte.

Men merkt met verwondering op dat de letterkundigen dezer periode er steeds naar streven voor de gedurfde vormen van hun verbazingwekkende breedte van opvatting een ethische basis te vinden, zich stellende op een standpunt van merkwaardig sociaal begrijpen.

Elke chineesche geleerde zal zich het berijmde proza van Sjibasojo en Sosjimon herinneren, waarin zij, na de schildering van de prachtige jachtpartijen des keizers met hun schitterende voertuigen, hun olifanten en leeuwen, van verre landen aangebracht, hun feestmalen en danseressen, zeggen: „Wij zijn er inderdaad gelukkig over dat de tijden zoo vreedzaam zijn, want daardoor alleen kunnen de vorsten zich zulke weelde veroorloven."

Rectificatie.

In het eerste blad van heden is de ondervolgende zin uit het artikel *„Noord China en het Confucianisme"* 2de kolom 8 ste alinea van boven tusschen de woorden „van" en „het volk", huisvelijk weggevallen:

een hoofdstad meer ligt in de gelukkige gerichten van

en roem der voor- dan eindigen zij re schoonheid van de versieringen

Bouwkunst.

wordt gekenteekend, versierd door figuren in sleepende gewaden ter onderstenning van consoles en en overvloedig lof- en lijstwerk, voornamelijk met motieven, aan het moreele leven ontleend. Geweldige torens en groote bouwwerken in hout en steen werden door deze ware opvolgers der Sjins opgericht. Want het was de periode van militaire muren en evenals de Romeinen na hen, hadden de Sjinkeizers hun gedenkteekenen achtergelaten in den Grooten Muur die zich uitstrekten van Dokwan tot de Gele Zee.

Het mag er werkelijk voor gehouden worden dat dit hoogtepunt tevens het begin van het verval van hun macht aangaf, waar zij tegelijkertijd de hulpmiddelen en het gezag van hun bewind uitputten. Maar vele opvolgende dinastieen droegen het hunne tot het werk bij.

Andere scheppingen der bouwkunst van dezen tijd echter, zooals de geweldige statuen in brons en ijzer, waarvan in de letterkunde zoo veelvuldig sprake is, zijn thans verloren, deels omdat de chineesche keizers de gewoonte hadden om zich met hun schatten te verbranden in het graf der nederlaag en deels door het vandalisme van dinastische veranderingen.

Boeriosji.

De schilderachtige stijl der Hângs is natuurlijk niet weer te herstellen, tenzij wij haar rijkheid en haar rijpheid kunnen opbezweren uit de ruw uitgebeitelde rotsen van de Boeriosji in Sjantoeng, de grafkelders van een familie van landedelen die tot de latere Hâng-periode behoorden. Deze fresco-beelden bevatten beschrijvingen van de chineesche godenleer en de chineesche geschiedenis en toonen het leven en de zeden van het vroege China.

Hângkunst in Japan.

Ten einde voorbeelden te vinden van de wonderlijke kunst en vaardigheid van dien tijd, moeten wij waarlijk weer tot Japan onze toevlucht nemen, tot de verzamelingen der keizerlijke familie, tot de schatten der Sjinto-tempels en tot de nog niet opgegraven inhoud van de dolmens.

Want Japan kreeg de Hâng-kunst van China en was vermoedelijk bekend met de chineesche letterkunde lang voordat Wani de *hakoeji*, de koreaansche geleerde, naar Japan kwam om uitleg te geven van confucianistische texten.

Dat er een eerdere invloedstroom geweest is, wordt bewezen door de talrijke chineesche inscripties, aantoonende het gemak waarmede men zich van die taal wist te bedienen, niet lang na haar komst op de eilanden.

En zoo is het al evenzeer als in China het confucianisme geweest dat den japansche bodem bereidde voor de opname van het boeddhistische zaad, dat later werd gestrooid.

Eigen Vermogen.

De overgroote massa van chineesche en koreaansche immigranten waren wel vermoedelijk, althans zoo neemt Okakoera aan, op het voetspoor van andere onderzoekers en misschien met te veel offer aan de traditie in dit opzicht, kunstenaars en kunstnijveren, die den Hôngstijl volgden, gelijk hun spiegels en hun paardentuigen, hun zwaardversieringen en schoonewapenrustingen in brons en goud getuigen.

Het is onwaarschijnlijk. De kunstenaars die deze schatten voortbrachten waren Japanners. Het voorbeeld mag geinspireerd hebben, maar de makers waren geen geimporteerde werklieden.

Ook voor ons eigen vaderland hebben wij nu afgerekend met de verouderde leer dat wij onze kunstvoorwerpen en onze kultuurmonumenten te danken zouden hebben aan het continentale Hindoestan. De inspiratie tot veel nieuws mag aan Hindoestan ontleend zijn geworden, de uitvoerders van de werken der beschaving waren onze vooronders zelf.

Voorkultuur.

Hoe het voor Japan echter ook zij, de kunstopvoeding van het volk van Ama was voltooid welhaast tegen den tijd dat het boeddhisme zich in de Asoeka-periode aanmeldde voor een nieuwe en grootsche uitdrukking.

Het genie van Toriboesji, Japans grooten beeldhouwer, werd niet in één nacht geboren. Het was de eindelijke heerlijke vrucht van lang te voren werkende oorzaken. In hem had het japansche volk slechts den eersten oogst binnen te halen van een machtige beschaving welke voor lange dagen op de akkers had gestaan.

Toch was dit confucianistische ideaal, met zijn uit het dualisme van zijn wezen geboren symetrie en met zijn rustigheid als gevolg van de instinctieve onderwerping van het deel van

het gebeel, van zelf beperkend voor de vrijheid der kunst.

Gekeerd aan den dienst der ethiek, werd de kunst wel natuurlijkerwijze nijverheidskunst.

Geen Bourgeoisie.

Inderdaad zou het chineesche kunstbewust zijn zich steeds weer hebben gewend tot het decoratieve, zooals wel bewezen wordt in zijn buitengewone ontwikkeling van spin en weefindustrie en in zijn aardewerk, indien de taoistische geest het niet zijn dartel individualisme had geleend en het boeddhisme later niet gekomen was om het te verheffen tot de uitdrukking van machtige ideeën.

Maar zelfs indien het zich bij het decoratieve enkel hadde moeten bepalen, het zou nooit gezonken zijn tot het burgerlijke niveau. Zelfs van een schemer van het gevaar van zulk een te misprijzen genegenheid is Azië's kunst, door haar wijde leven van het Universeele en Onpersoonlijke, voor eeuwig behoed.

No. 108 Donderdag 11 Mei 1922.

Zuid-China, Laoïsme En Taoïsme.

12.

Individualistische Reactie Op Het Noordsche Communisme.

Het Historisch Spiritualisme Azië's Drijvende Macht.

Wij zeiden reeds dat het confucianistische China nooit toegankelijk zou zijn geweest voor het indische idealisme, indien niet reeds van het einde der Sjoe-dinastie af laoïsme en taoïsme aan het werk waren geweest met de beploeging van den akker der ziel voor de opname van het zaad dezer beide wijsheidsleeren, de beide polen van aziatische gedachte.

Het Zuiden.

De Yang-tsé Kiang is geen zijstroom van de Hoang Ho. Zoo ook is het al-omvattende socialisme van de tot landbouwers geworden Tartaren, levende aan de oevers van de Gele Rivier, nooit krachtig genoeg geweest om den wilden geest te bekoren van hun broeders, de kinderen van den Blauwen Stroom.

Te midden van de ondoordringbare wouden en nevelige moerassen van deze groote valley leefde een volk, wild en vrij, door geen trouw verpand aan de koningen van Sjoe der noordelijke gebieden.

De heerschers dezer bergbewoners werden in de feodale tijden niet toegelaten tot de raadsvergaderingen der Sjoe's. Hun ongelikt voorkomen en hun rauwe taal, door de noorderlingen vergeleken met het gekras der raven, gaven stof tot spot zelfs zoo laat nog als de dagen der Hângs.

Toch, geleidelijk aan doordrenkt met de beschaving der Sjoe's, vonden ook deze lieden in het zuiden hun eigen kunst-uitdrukking voor hun liefde en hun idealen in vormen, die zeer verschilden van die hunner noordelijke landgenooten.

Deze dichtkunst, belichaamd in Koetsoegen van tragische nagedachtenis, vloeit over van een trillende aanbidding der natuur, in vereering der groote wateren, in verrukking voor de wolken en de neveldampen der meeren, in lief de tot vrijheid en zelfbewustzijn.

Hierin komt dit zuiden van China veel nader tot ons eigen vaderland in de oude dagen onzer beroemde zangers en barden, eveneens doordrongen van een adoratie der in alles levende natuur, welke ook zij zagen als de woonplaats van ontelbare natuurgeesten, geroepen den mensch te bestrijden en te misleiden, te beschermen en te leiden. En ook vooral in dat vaste bewustzijn van het eigen Zelf was Zuid-China, zoo goed als ons Indië, typisch aziatisch.

Tao-tsé-king.

Dit laatste vindt treffende illustratie in het *Tao-tsé-king*, dat is: het Boek der Waarheid van Lao-tsé, den grooten mededinger van Kong Foe-tsé.

In dit kostbare werk, vijf duizend ideografieën lang 1), vernemen wij van de grootheid van den zelfinkeer, der eigenheid en van de verlossing van het Ik uit de kluisters der conventie.

Lao-tsé.

Lao-tsé, die geboren werd in de toenmalige zuidelijke provincie So, en bewaarder der Sjoearchieven, werd door Kong Foe-tsé zelf als een meester gehuldigd in spijt van de verschillen hunner beide leeren en beschrijft hem op zijn beurt met eerbied als: „de Draak", hetgeen naar wij weten een even hooge titel is als: „de Heilige Geest", en zegt: „Ik weet dat de vissehen kunnen zwemmen, ik weet dat de vogels kunnen vliegen, maar de macht van den Draak kan ik niet peilen."

Lao-tsé's opvolger Sosji, eveneens een zuiderling trad in zijn sporen en verdiepte zich vooral in de betrekkelijkheid der dingen en de wederkeerigheid van vormen.

Sosji.

Het boek van Sosji, rijk in machtige verbeelding, ademt in sterke tegenstelling met de werken van Kong-Foe-tsé met hun droge en prozaïsche leerstellingen.

Sosji spreekt van den toovervogel, welks wieken negentig-duizend mijlen lang zijn, welks vlucht den hemel verduistert en die een half jaar van noode heeft om op te vliegen. Toch kwetteren lijsters en mussehen in hun gedartel: „Kunnen wij niet in één enkel oogenblik opvliegen van het gras naar de toppen der boomen? Wat nut hebben deze machtige lange vluchten?" En dan: „De wind, de fluit der natuur, zwevend over boomen en wateren, zingt vele liederen. Zoo ook doet Tao, de groote Geest, die zich zelf openbaart door verschillende gedachten en tijden en toch steeds zich zelf blijft."

Of ook: „De kunst van het leven, welker geheim niet ligt in strijd en oordeel, maar in het verglijden in de tusschenruimten die overal bestaan."

1) *Ideografie* — denkbeeldsteeken. De Chineezen kennen geen letter — maar een woordenschrift. Elk hunner schrijftekens is een ideografie.

Dit laatste punt verlicht hij door het voorbeeld van den meester-slager, wiens mes nooit behoeft te worden gescherpt, omdat hij tusschen de beenderen snijdt, in stee van deze te bewerken. En aldus bespot hij het confucianistische staatswezen en de conventies, die immers maar menschelijke poginkjes zijn en nooit de wijdheid van den onpersoonlijken Geest kunnen bevatten.

Geestestriumfen.

Verhaald wordt dat hem gevraagd werd een ambt te aanvaarden, maar hij weesde naar een stier, versierd om te worden geofferd, zeggende; „Denkt gij dat dit dier zich gelukkig zal gevoelen wanneer hij onder den bijl komt, al is hij met juweelen behangen?"

Deze geest van het individualisme deed het confucianistisch socialisme tot op zijn grondvesten schudden, zoodat het leven van Meng-tsé, de volgende groote confucianist na den meester van Loe, zich wijdde aan de bestrijding van de laoïstische leerstellingen.

En het is alweer in dezen strijd dat die intense macht van het historisch spiritualisme in Azië zich doet kennen boven het historisch materialisme als de drijfkracht van het westen. Want deze strijd tusschen de beide krachten van het communisme en de individualistische reactie werd uitgevochten niet op den bodem van de economie maar op dien van geest en fantasie. En daarom ook zou niemand inniger bereid zijn tot verdediging van de groote moreele voordeelen, door Kong Foe-tsé ten bate van de gemeenschap gewonnen, dan juist Lao-tsé, den mededinger-filosoof.

Ook in de sfeer der staatkunde bracht de zuidelijke intelligentie groote denkers voort, geheel gekant tegen de confucianistische idealen.

Zoo werkte bij voorbeeld Kampitsji het stelsel van Machiavelli uit, zestien eeuwen voordat de Italiaan „De Vorst" schreef.

De periode was vruchtbaar in militaire theorieën. Een napoleontisch genie wijdde zich aan de uitwerking van de wetenschap der krijgskunde. Want de feodale tijd op het einde der Sjoe-dinastie was er een van het vrije woord. Oorspronkelijke gedachte en onderzoek op het gebied van staatkunde, sociologie en wet waren welkom, terwijl de vrijheidzucht en de samengesteldheid van het karakter van den zuidelijken Chinees gedachte en onderzoek in staat stelden zich te verheffen tot ongezende hoogte.

De Conversationalisten.

Al dezen tijd werd China geleidelijk verslonden door de toenemende macht der Sjins en na de verandering der dinastie schenen hun imperialisme en het confucianisme van Hâng wel noodlottig te zullen worden voor de laoïstische school. Maar de stroom van filosofische energie vond een ondergrondsch kanaal, van waaruit hij weer te voorschijn kwam tegen het einde der Hâng-periode, in de vrijheid en de ronddwalingen der conversationalisten.

In de drie koninkrijken, waarin de Hângdinastie uiteenviel, en aldus reeds het gezag van de confucianistische eenheid werd aangetast, was de geest van het laoïsme wereldberig. Nieuwe commentaren op de *Tao-tei-king* werden geschreven door Kaün en Ohitsoe en alhoewel deze denkers het confucianisme niet openlijk aangrepen, zoo waren hun leer en leven toch bewust geleid als betoogingen tegen conventie.

Sociaal Eenvoud.

Dit was de tijd, toen geleerden zich afzonderden om filosofie te beoefenen in bamboestruiken; toen een eerste minister zijn koets deed stoppen voor een plattelands herberg ten einde met zijn dienaars een dronk te nemen ten aanschouwe van het verbaasde volk; toen een eenvoudig student het waagde een hoogwaardigheids bekleeder aan te houden en hem te vragen op de fluit te spelen, waarvoor hij vermaard was, terwijl de beminnelijke staatsman hem zijn verzoek toestond en den jongeling gedurende uren bezig hield; toen de wijsgeeren om zich te verpoozen smidswerk deden, zonder aandacht te geven aan de schitterende gasten, die tot hen gekomen mochten zijn om van hen de oplossing te vernemen van gewichtige vraagstukken.

De dichtkunst van dezen tijd en van de vroege dagen der Zes Dinastieën (265-618 n. C.) beeldt deze vrijheid uit en staat door haar eenvoud en gratie, waarmede zij terugkeert tot de liefde voor de natuur, in scherp contrast tot de geweldige fantasie en uitgewerkte regelen den Hângpoëten.

No. 109 Vrijdag 12 Mei 1922.

Zuid-China, Laoïsme En Taoïsme.

13.

De Laoïstische Schilders En Hun Idealen.

Toenmei. Soeji, Kogaisji, Sjakakoe, Onze Schilders En De Hellenen.

Een ieder zal de gedichten van Toenmei kennen, dezen meest confucianistischen der laoisten, meest laoistischen der confucianisten, den man die een gouverneursambt verliet omdat het hem tegenstond een gelegenheidskleed te dragen bij de ontvangst van een keizerlijken vertegenwoordiger. Zijn ode aan „De Terugkeer" was de eigenste uitdrukking van den tijd.

Toenmei.

Door Toenmei en andere dichters van het zuiden kwamen nieuwe onderwerpen van poëtische inspiratie in de letterkunde: de reinheid van de van dauw druipende chrisantemum, de teedere gratie van de zwiepende bamboe, de onbewuste welriekendheid der pruimebloesems, drijvend op het water der schemering, de groene plechtigheid van den pijnboom die zijn stille leed den wind toefluistert, en de goddelijke narcis, die zijn edele ziel in diepe ravijnen verbergt en uitkijkt in een spoortje hemel naar de komst der lente.

Als de dichtkunst nu bevrucht wordt door het boeddhisme in de groote, bevrijdende periode

der Tangs, barst deze inspiratie in de Soeng-dichters uit, die even als Toenmei, product zijn van het Yang-tsé gemoed, steeds zoekende naar de openbaring van den Geest in de natuur.

Deze periode is vooral gemakkelijk te vergelijken met de dagen onzer eigen vaderlandsche dichtkunst, die, eveneens door de boeddhistische idealen in onze middeleeuwen bevrucht, een zoo heerlijke en zoo natuurlijke uitbotting beleeft in de aanbidding der natuur, vaak in juhelingen van wonderlijke en toch zoo schoone verbeeldingskracht, waar het toch enkel in die natuur, zijn zijn, kon zijn dat zich de Heilige Geest, gestorven voor zijn broeder den mensch, nou moesten openbaren.

Het was een periode van machtige verheffing der filosofie uit het wellicht te materieele van de beschouwing van dezen mensch zelf naar de hoogten van het denken van waaruit men de wijde vluchten van dien Heiligen Geest zou kunnen volgen.

Ook in dit opzicht is ons Indië te vergelijken met het land aan de Yang-tsé Kiang en zijn dichterlijk volk, niet te grijpen in duurzame knechtschap door de wel groetsche maar te weinig individualistische gedachte aan de eenheid der gemeenschap, al is ook de bereidheid tot het brengen van offer aan die gemeenschap mede ontstaan uit het compromenkelijk natuurgeloof van alle menschheid.

Sosji.

Sosji vindt het filosofische ideaal der vrijheid voor alle tijden. Vrijheid wordt onderkend als het opperste kenteeken van het menschelijke leven.

Hij vertelt van een groot edelman die naar een beroemd schilder zocht om voor hem een schilderij te maken. Één voor één meldden zich de schilders aan, en, hem met groot decorum groetende, vroegen zij naar onderwerp en uitvoeringswijze van het bedoeld schilderij. Maar de edelman was met hen allen niet tevreden. Eindelijk verscheen er een kunstenaar, die zonder plichtplegingen de kamer instormde, zich van zijn opperkleed ontdeed, zich onceremonieus neerzette en toen om zijn kwasten en kleuren riep.

„Hier!" riep de edelman uit, zonder verdere aarzeling, „dit is mijn man!"

Kogaisji.

Kogaisji was een schilder-dichter van het laatste gedeelte der vierde eeuw, die tot de taoistische school behoorde en bewonderd werd voor een drietal deugden, nameijk: de eerste in de dichtkunst, de tweede in de schilderkunst en de derde in de dwaasheid te zijn.

Hij is de vroegste stem, die spreekt van de noodzakelijkheid van concentratie op het voornaamste punt van een kunst-ontwerp.

„Het geheim van de portret-kunst," zeide hij, „ligt in hetgeen in het oog van het model wordt geopenbaard." Want ook dit is een vrucht van den taoistischen geest dat het eerste systematische criticisme der schilderkunst en de eerste geschiedenis der schilders in dezen tijd in China begonnen, daardoor de basis verschaffende aan een toekomstige veralgemeening der schoonheidsleer in dat land en in Japan.

Sjakakoe.

In de volgende eeuw stelt Sjakakoe de „zes klassieke regelen voor de schilderkunst vast, waarin de idee tot uitbreiding der natuur te derde plaats inneemt, ondergeschikt aan twee andere opperste beginselen. Het eerste hiervan is: „Het levensbeweeg van den Geest door het rhythme der dingen."

Voor hem toch is de kunst de openbaring van den Heiligen Geest van het Heelal, die zich te midden van de harmonische wetten der stof, welke het rhythme zijn, overal heen beweegt.

Zijn tweede canon betreft ontwerp en lijn, en wordt genoemd:

De Wet van geraamte en kwastwerk."

Volgens deze wet moet de Geestm indien hij nederdaalt in een schilderij, zelf een organische structuur aannemen. Dit groote abstracte schema vormt het eigenlijke ontwerp-systeem van het werk. Lijnen nemen de plaats in van zenuwen en aderen en het geheel wordt gedekt door de huid der kleur. Dat hij de kwestie van licht en donker niet aanroert, moet toegeschreven worden aan het feit dat in zijn dagen alle schilderkunst nog besloten was in de vroege oziatische methode, welke daarin bestond dat de grond werd gedekt door witte lijmverf waarop de figuren werden geschilderd, van elkander gescheiden door duidelijke zwarte omtrekken. Daarom zegt Confucius dat „alle schilderkunst na wit komt". Dezelfde methode is toegepast bij de muurschilderingen van Adianta in India en Horioedji in Japan, van vele schilderingen van Bali in Indië.

Indië.

Wie wat doorgedrongen is in de kultuurgeschiedenis van ons vaderland vindt verscheidene lijnen van gelijkheid tusschen de schilderkunst in Indië en de juist geteekende.

Voorop staat die kinderlijke en toch geniale conceptie van de nederdaling van den Geest in de kunstproducten van den mensch, en niet alleen in de schilderkunst, maar in elke kunst. In ons vaderland, vooral in de bouwkunst. Het gehoorzamen aan de ijzeren wetten van de maat en den vorm, die zoowel in onze mausoleumbouwkunst als in onze beeldhouwkunst vaak treft als een te star vasthouden aan gewijde canons en als een te groote liefde voor cijferverhouding en maat, vloeit uit niets anders voort dan uit die noodzakelijkheid om den Geest te vergunnen zich in organische structuur te openbaren.

In de derde en vierde aflevering van „Indie," ons handboek, voor den indischen nationalist, wordt vrij uitvoerig hierover uitgewijd en den westerschen bestudeerders onzer oude kultuur eens voor allemaal de weg gewezen langs welke hun onderzoek zich heeft te bewegen, willen zij resultaat bereiken.

Men moet zich geheel hebben ingedacht in deze conceptieering der kunstinspiratie naar het aziatisch gemoed, om de kunst te kunnen duiden.

Ook indische schilderkunst vertoont in zijn primitieve fasen dezelfde opvattingen van lijn en uitvoering als hierboven aangegeven voor China, Japan en India. Ook hierin alweer eenheid in denken en ontwerpen, zonder dat het noodig is om te verzekeren dat het eene volk zijn kunstintuities noodwendigerwijze moet hebben ontleend aan een ander. Integendeel, waar de kunst enkel is een uiting van de vroomheid en de godsdienstigheid van het volk en waar de theologische en filosofische stelsels overal in Azië, — neen, overal ter wereld! — dezelfde zijn gebleven van oeraanvang af, daar moesten de opvattingen omtrent de uitingen van de godheid zich langs parallele banen ontwikkelen.

Griekenland.

En wanneer wij nu bedenken hoe oud-griekse kunst in zoo wonderlijk vele opzichten overeenkomt met die van Azië, dan treft ons ook dubbel die droom der oude Grieken dat een groote stijl in het schilderen is verloren gegaan, een stijl die de hunne was voordat een tooneelmatige behandeling van licht en schaduw en een imitatie van de natuur ingevoerd worden door de school van Apelles. Wij denken aan de „Cassandra" van Protogenes, dien meester van de sterke lijn, die naar men zegt, de geheele val van Troje kon leggen in de uitdrukking van de oogen der profetes.

Wij kunnen het hier niet ongezegd laten, dat het europeesche werk, door de latere school gehéel te volgen, ingeboet heeft van de macht der lijn-compositie en vorm-uitdrukking, ofschoon het gemak van realistische voorstelling zeker bevorderd werd.

De gedachte van lijn en lijn-compositie is altijd de groote macht van de kunst van China, van Japan en van Indië geweest, al wisten de kunstenaars van Soeng, van Ashikaga en van Kadiri de schoonheid van licht en donker er aan toe te voegen, zonder echter ooit te vergeten dat het artistieke en niet het wetenschappelijke hun doel was.

Terwijl het in Japan de periode van Toyotomi was, welke de kennis van het teekenen in kleuren bracht, is ten aanzien van ons Indië niet met zekerheid te zeggen wanneer de kleurkunst de oorspronkelijke voorstellingskunst kwam verrijken, al is het duidelijk dat deze periode lang achter ons ligt.

Schrijfkunst.

Wat is de heiligheid van de schoonschrijfkunst anders dan de vereering van de lijn? Artistiek gezien is dit zoo. Ze ligt echter een godsdienstige grond onder deze kunst, zoo goed als onder elke andere. De schrijfkunst was de uitbeeldingskunst van de godheid en van de goddelijke leer. Ook hierbij paste het, zoo goed als in schilderkunst, bouwkunst, beeldhouwkunst, als in elke andere beeldende kunst, om den Geest de bezieling mogelijk te maken door de gestrengheid waarbij werd vastgehouden aan de wetten van lijn en vorm opdat de goddelijkheid daarin kon nederdalen om kracht en leven er aan te verleenen. Zoo onstaat elke schrijfkunst uit de kunst van voorstelling middels de lijn.

In de laoïstische periode bereikt deze kunst haar eerste groote hoogte.

Elke streek met de kwast bevat in zichzelf het beginsel van leven en dood, het oerbeginsel van alle menschelijke denken en alle menschelijke aanbidding. Dit beginsel van elke streek wordt verbonden aan de andere lijnen om de schoonheid van een ideografie, — een divine verbeelding was zij oorspronkelijk, — te verkrijgen. Men denke echter niet dat de voortreffelijkheid van een groot aantal chineesche, japansche en oud-indische schilderstukken enkel ligt in de uitdrukking of de accentueering van lijnen en omtrekken. Toch bevatten dezen als eenvoudige lijnen een abstracte schoonheid in zich zelf.

No. 111 Maandag 15 Mei 1922.

Zuid-China, Laoïsme En Taoïsme.

14.

De Geboorte Van Den Draak In De Kunst.

Iets Over Bijgeloof En „Wetenschappelijk" Geloof.

Daar er geen werken van de laoïstische dagen tot het huidig nageslacht gekomen zijn, moeten wij hun stijl reconstrueeren uit de kunst van de volgende periode, welke de laoïstische karaktertrekken behield. Wij weten dat een nieuwe reeks onderwerpen de aandacht had.

De liefde tot Natuur en Vrijheid van deze groote school heeft de aanhangers tot het landschap geleid en wij lezen nog over hun schilderijen van het wilde gevogelte dat elkander toeroept tusschen de biezen.

De Draak 1).

Bovenal echter is aan hen te danken de machtige conceptie van den Draak, dat beangstigend embleem van den Geest des Levens, uit wolk en nevel geboren in de kindheid van 's menschen wijsbegeerte, uit de macht van Verandering, die diepe levensleer van Evolutie en Revolutie. In hun Tijger-en-Draak-schilderijen symboliseerden zij den eeuwigen strijd van Dood en Leven, veel meer dan van Stof en Geest, waarvoor het moderne denken, aan de wijsheid van gisteren ontgroeid, dien strijd pleegt te houden. De Tijger, eeuwige dood van de ziel, aan de rotsen der lichamelijkheid geketend, brult er onophoudelijk zijn uitdagend geloei den ongekenden maar ervaren schrik van den Geest, heer van het Eeuwige Leven, lichaamloos maar individueel, tweelingbroeder der gekluisterde menschenziel tegemoet.

De Massa.

Het was slechts natuurlijk dat de massa van het volk de wijde vluchten van de laoïstische beweging niet vermocht te volgen. Daarom ook kan men noch Lao-tsé — Sosji, noch hun geestelijke nakomelingen, de conversationalisten, — zij, die gelukkig waren in hun geleerde strijdgesprekken over het Abstracte en Pure, terwijl zij onder het spreken met de in jaspis gevatte Yak-staarten waaierden — aansprakelijk stellen voor het opkomen van dien eeredienst, welken wij kennen als *taoïsme* en welke nog heden ten dage zoo groot deel van het chineesche volk gevangen houdt en op „den ouden filosoof" als zijn stichter en grondvester aanspraak doet gelden.

Onsterfelijkheid.

Ondanks de voortdurende pogingen van de confucianistische wijzen, vooral van Meng-tsé.2), het oergeloof der Tataren, met de Chineezen

1) *De Draak.*— Sedert de opkomst van het taoïsme vinden wij in China en Japan, overal waar de Eeuwigheid, het Oneindige moet worden gesymboliseerd, den Draak. Hij staat voor de Macht der Verandering, dat is het Leven. Hij is de Geest van het Leven, de Godheid, de Wereldgeest, de Verlosser en Messias in de wel individualistische maar noch historische noch persoonlijke opvatting. De Draak belichaamt zich dus ook in den keizer, die dan ook het Drakenlichaam of het Drakengelaat wordt betiteld met hoogen eerbied. Sedert het wardisme geeft ons de duiding van dit symbool in het geheel geen moeite meer.

2) *Meng-tsé*, Mosji of Mencius leefde ongeveer een eeuw na Kong Foe-tsé. Beenne en Kong Foe-tsé hadden de heiddadigheid gepredikt als het geheim der menschelijke houdenschap, een thema, dat in alle asiatische

nedergekomen uit hun vroege oorden, nooit geheel worden uitgeroeid, zoo min als er ook maar één enkele levensleer op dezen aardbol is, welke zich heeft weten vrij te maken van dit oermenschelijke oplossen van het geheimzinnige levensraadsel.

De „onontwikkelde woudbewoners" van de Yang-tsé Kiang werden de bewaakers van deze primitieve erfenis, gevangen in demonische sprookken van hekserij en toovery, zonder eenige poging, zoo min als bij onze vaderlandsche goenagoena, om zich in „wetenschappelijke" verklaringen belachelijk te maken, waar zij interessant zijn in hun artistieke fantaisie.

Och, het onsterfelijkheidsverlangen zit ons allen in het bloed. En Kong Foetsé zelf leerde niet anders ten slotte dan alweer dat onsterfelijkheids-ideaal van den mensch, zoo bevreesd voor den Dood als een kindeke voor het duister, als de woudman voor den Tijger, waar hij het vraagstuk van het leven hiernamaals niet wenschte aan te roeren, verzekerende dat de „hoogere elementen" in den mensch wederkeeren naar den hemel en zijn lagere lkheidsvormen na den dood herenigd worden met de aarde.

De Toovenaar.

Zelfs zoover vooruit als de latere Sjoe-letterkunde vinden wij telkens melding gemaakt van den *Bemin*, den Toovenaar der Bergen, die door vreemde oefeningen en door de ontdekking van een toverelixir, de macht won te leven voor eeuwig, en nu zijn dagen doorbracht al rijdende op de ruggen van ooievaars, midden op den dag om deel te hebben aan de geheime vergaderingen van zijn mysterieuse broederschap.

Houden wij onzen glimlach in en bedenken wij dat nog tot op dezen dag ditzelfde geloof ongetroebeld bestaat, zelfs bij velen die zich ijdelijk verhoovaardigen op de mate „wetenschap" welke deze verblinden meenen vergaard te hebben. Want deze geheele sproke is nog beschamend duidelijk voor ons.

Die Toovenaar of Heer der Bergen — de wereldgeest van het leven is hij. En wat won de menschheid door hem Heiligen Geest of Wijsnoe, of zelf God dan wel Natuur te noemen waar hij als Geest van het Eeuwige Leven blijft voortbestaan in onze voorstellingen, zelfs historisch verpersoonlijkt, waar althans deze eerdere kinderen der oudheid een individualistische onpersoonlijkheid aanbaden, zoo goed als de modernste natuurfilosoof thans eerst gelijke hoogte bereikt in zijn individualistische onpersoonlijke natuurkracht. Wat zegt ons zwaartekracht of electriciteit, aantrekkingskracht of moleculaire cohaesie in ons waarachtig eerlijk innerlijk meer dan Heer der Bergen? Wat waarlijk onderscheid is er voor de intuitieve ontdekking der verhoudingen, noodig voor onze geluksharmonie, of wij nu natuur*kracht* zeggen met de domme hoovaardij van halfwas-wetenschap, en onze vooronders natuur*geest* met angstig-kinderlijke nederigheid? Want de laffe vrees voor den Dood, dien „vijand" van den „wereldgeest",— die vrees hebben wij, als algemeenheid, nog steeds met de ouden gemeen.

Het Eeuwige Leven.

En het levenselixir, die macht geeft tot eeuwig leven — wij gelooven er nog aan. Wij zijn er zoo diep van overtuigd, dat onze onsterfelijkheid ons, armen, een uitkomst is in die vrees voor den dood. Wel, wij hebben immers zelf dat levenselixir gewonnen en leven nu eeuwig, wij, arme domme en waanwijze kinderen? Wij hebben immers onze goddelijke verlossers eerst geschapen en dan voor ons laten sterven opdat hun bloed ons levenselixir zou zijn? Wij zijn immers het eeuwige leven deelachtig geworden, doordat een messias — een hagedis, een visch, een draak, een goddelijk wezen in elk geval, — zijn bloed voor ons plengde? En zie — zoo weinig zijn wij nog geemancipeerd van het „bijgeloof" der ouden dat wij zelf geen *beter* levenselixir hebben kunnen bedenken dan zij. Want ook het elixir van den Heer der Bergen, dezen wereldgeest, was . . . . het bloed.

De Ooievaar.

Ja, ook voor ons rijdt het leven op den rug van den Ooievaar! Wij, droeve „wetenschappelijke" duisterlingen, belachelijker nog dan die ouden, wier wetenschap althans hun droomen en verlangens nog *wèl* had doen onderkennen als slechts nevelige en schoone verbeeldingen.

Wij gaan er immers voor in het vuur, dat onze eigen geesten blijven zweven? En is het wonderbaarlijker dat die geest, niet anders dan met vleugelen — zij het: engelenwieken — te denken, zich bedient van vogelvlerken — het is toch maar symbool! — of zijn eigen vleugels — óók symbool! — benut?

En eindelijk de broederschap. Wij kennen haar ook nog altijd net zoo. Even geheim. Even mysterieus. Even zeer in het licht van den klaren dag. Wij komen immers samen in den hemel?

Wat heeft ons onze arme poovere wetenschap dan toch wel rijker gemaakt in de kennis van het levensraadsel? Laten wij vrij glimlachen over het bijgeloof der ouden en dit verwerpen — doen wij dit! — maar laten wij dan tevens elk spoor van ons eigen bijgeloof wegvegen uit ons wetenschappelijk brein!

---

godsdiensten weerkeert. Meng-tsé voegde er aan toe de leer van den plicht. De Wet nu leeren de te volgen in wederkeerige verplichting. De ideografie voor plicht is zeer suggestief. Zij bestaat uit schapen en ego. *Mijn-schapen*, dat is: plicht. De ideografie voor liefdadigheid is: mensch en twee; dat is: in twee vergeet één zich zelf.

Zuid China, Laoïsme En Taoïsme.

15

Het Individualistisch Ideaal Van Het Boeddhisme.

De Daarvoor Bereide Weg Aan De Yang-tse' Kiang.

De Sjin-keizers zonden expeditiën uit om te zoeken naar het drankje der onsterfelijkheid in de oostelijke zeeën en de leden dier expeditiën, bevreesd om met lege handen weer te keeren, zouden zich hebben neergelaten in Japan, waar geheele geslachten verklaren, tot op dezen dag, van hen af te stammen.

Op zoek naar Onsterfelijkheid.

Ook de Hâng-keizers waren niet vrij van zulke expeditiën op zoek naar de onsterfelijkheid. Van tijd tot tijd richten zij paleizen op voor hun goden om die daar te vereeren, welke dan telkens weer werden gesloopt op confucianistisch protest der redelijkheid.

Hun alchemistische onderzoekingen en proefnemingen deden hen echter diverse stofver bindingen ontdekken. Zoo is de oorsprong van het wonderlijke chineesche porcelein-glazuur een toevallige alchemistische ontdekking geweest.

Laotsé en Boeddha.

De definitieve organisatie van het taoisme als een secte was te danken aan den arbeid van Rikoedjoesei en Sokensi, individualisten als Koetsoegen 1) in de vroege dagen der Zes Dinastieën. Zij volgden de filosofie van Lao-tsé en het vrome rituaal der boeddhisten, in de hoop daardoor de beteekenis en de kracht van de volksopvattingen te verinnigen.

Zij waren het ook die de gruwelijke reeks vervolgingen instelden, welke zoo noodlottig waren voor de boeddhisten van Noord-China, voordat de vrijzinnigheid van de Tâng-dinastie confucianisten, boeddhisten en Taoïsten vergunde naast elkander te leven in wederkeerige verdraagzaamheid.

De filosofie van het tot op de spits gedreven individualisme van het boeddhisme werd door de laoïsten natuurlijk met open armen welkom geheeten; zij moesten daarin een verderen uitbouw van hun eigen wijsgeerig stelsel vinden.

Het boeddhisme, de leer van de bevrijding van elke individueele ziel, haar verlossing uit den eeuwigen dood, die het lichamelijke menschenleven is naar het eeuwige leven dat door den dood eerst mogelijk wordt, bood den laoïsten de religieuse basis om hun individueele levensmoraal te verstevigen. En zoo waren de vroege leermeesters van de indiasche doctrine in China wel meest de leerlingen van Lao-tsé en Sosji. Zelfs heeft Jeôn geleerd dat de boeken dezer wijzen als een onvermijdelijke voorbereiding moesten worden bestudeerd voor het rechte begrijpen van het abstracte idealisme van Asjvaghosja en Nâgardjoena.

De Gouden Sennin.

Ook het meer concrete aanzicht van het boeddhisme werd welkom geheeten, nu meer door de vroege taoïsten die de beelden van den Boeddha beschouwden als die van een van hun eigen godheden.

De gouden Sennin, dezen Toovenaar der Bergen, dien Hantjou, een der Hâng-generaals, medebracht als een trofee van een tocht naar de grenzen van Tibet in de eerste eeuw, werd, zooals de naam aanduidt, beschouwd als niet verschillend van de Taoïstische beelden, welke reeds in China bestonden, zoodat hij een plaats kreeg te midden der taoïstische godheden en met gelijke plechtigheid in het Kansen-paleis of Hal der Zoete Fonteinen aanbeden werd.

De koning van So, in de tweede eeuw der christelijke jaartelling, was een verklaard taoïst en tegelijkertijd een vroom boeddhist.

In de derde eeuw liet keizer Korei een beeld van den Boeddha gieten in goud, maar tegelijkertijd een beeld van Laotsé. Al dit wijst er op dat beide religieuse stelsels in die vroege periode niet met elkander strijdig waren, zooals latere taoïtische werken beweren.

---

1) *Koetsoegen* was een prins van So, provincie aan de Yang-tsé. Zijn raadgevingen werden verworpen door den koning van So en hij werd verbannen. Als zelf-verzekering schreef hij groote gedichten op de eenzaamheid, op den wensch die zich afzondert van den mensch, in de natuur zijn eenigen vriend zoekend, in idealisatie zijn eenige woning, en die daarna zelfmoord pleegde door zich te verdrinken. Tot op den huidigen dag wordt zijn dood plechtig herdacht door groote rouwdragende volksmenigten.

Boeddhisme En India's Kunst.

16

De Anti-these Van Zuid En Noord.

Ontleding Van India's Gemoed.

Het boeddhisme is een groeiproces. De diamanten troon van het oorspronkelijke ideaal is thans waarlijk nog maar moeilijk te ontdekken, omgeven als het thans is door den doolhof van reusachtige pilaren en uitgewerkte portieken, opgericht door een reeks van elkander opvolgende bouwmeesters, die elk hun deel hadden aan den bouw van het paleis van het geloof.

Doolhof.

Er is geen geslacht geweest, geen volk dat in den Boeddha geloofde, en dat niet hem eigen steenen en pannen aandroeg om steeds wijder dak zich te doen spannen als dagelijks verder reikende beschutting voor de menschheid, gelijk de bodhi-boom zelf.[1])

Evenals in Boeddha Gaja verbergt de duisternis der eeuwen het beeld van de geboorte van het boeddhisme. De bloemenslingers der liefde en van den eerbied bedekken het, en sectarische trots naast vrome vervalschingen hebben, elk naar eigen smaak, de wateren van den omliggenden oceaan getuit, zoodat het thans welhaast onmogelijk is het onderscheid terug te vinden in de stroomen, rivieren en meeren, die nu gansch in dien oceaan zijn opgegaan.

Deze macht der aanpassing, deze wonderlijke groei zijn het juist, die de grootheid van dit denkbeeld uitmaken. Het omvat niet enkel meer Oost-Azië. Lang geleden reeds schoot het boeddhisme wortel in de syrische woestijn en ook al moeten wij, die door het wardisme thans eindelijk zijn waarachtigen bodem kunnen vinden, terug komen van de te verbreide leer dat als christendom het boeddhisme de omreis der wereld volbooide, allerwege zijn aroom van liefde en onthouding verbreidende, zoo blijft waar dat in de supreme hoogheid van het christelijk ideaal óók boeddhistische elementen zijn terug te vinden.

De stroom van het boeddhisme heeft van zijn klare water afgestaan, en meerdere malen, aan de rivier van het christelijk geloof, maar het zelfde water uit één bedding zijn boeddhisme en christendom toch niet.

De Oerbron.

De eerste, de eenige bron gaf beiden leven. Zoo is het wel. Maar van de vier stroomen uit die bron, vond het christendom zijn bed en vond het boeddhisme toch een andere bedding.

Die oerbron kennen wij thans, dank zij den Indiër Ward. Zij is het menschelijk gepeins der primitieven over het raadsel hunner lichamelijke wording. In de stelsels van religie, die aan deze overpeinzingen ontsproten in lange lange eeuwen, moeizaam doorworsteld in de flauwe schemeringen van oerheid en van heden, kregen vier verschillende punten in het fantasievolle scheppingsbeeld bizonder vrome aandacht: de hemelsche schepper; diens zoon, de heilige geest; het geboren menschenkind, dit wonderlijk ontstaan van het ik; de plaats der wording, de moederschoot.

Op deze vier viel het geestelijk licht van het menschelijk gemoed. En daaruit vloeiden dan langzaam aan, in fijne druppen eerst, maar zwellend tot machtige, bruisende bergvloeden — allhans de drie eerstbedoelde beekjes — in honderden eeuwen, tot majestueuse stroomen in de stille vlakten der niet meer strijdwillende verzoening om eindelijk, wij zijn daar blijmoedig zeker van, weer stille, vredig samen te vloeien in één enkelen oceaan van diep-doorvoelde broederschap. Komen zij niet uit de eene bron van een frisch doorschouwde broederschap, waaruit zij helaas zich vervreemdden van elkander in de duisterheid der eeuwen, al zoekend, elk op eigen wijs, den weg naar het heil?

Het christendom nu vindt men in de tweede bedding, het boeddhisme in de derde.[2])

Vormen.

De verschillende vormen, welke de gedachte, toegeschreven aan den mythischen Boeddha, heeft aangenomen, waar zij aanraking kreeg met verschillende volkeren in verschillende perioden, zijn als de verschillende bloemen, welke de zelfde regen tot ontluiking roept. Zij zijn moeilijk te ontleden, moeilijk te beschrijven in de goede orde hunner opvolging.

Want Azië is groot. India is wijder dan Europa, westelijk van den Weichsel. En de drie en twintig indiasche, twaalf chineesche, dertien japansche, twee of drie oud-indische scholen met haar talloozen onderverdeelingen en nuanceeringen, in welke latere bestudeerders gemeenlijk de formules van het boeddhisme plegen in te deelen, zijn onderling meer in den zin van landelijke verdeeling dan van tijdsopvolging verbonden.

De namen *noordelijk* en *zuidelijk* boeddhisme, waarin dit geloofstelsel in zijn voornaamste verdeeling bekend is, wijzen daar reeds op.

De Antithese.

In alle godsdiensten, welke toegevan het vegetatieve leven, van den hemelschen lichaamsmaker, van den alschepper. Dezen levensboom vinden wij terug bij Dayak, Alifoer, Engganees, Japanner, Hindoe en waar al niet. Voor den wardist is het mythisch beeld zeer helder. Boeddha, de tot Heiligen Geest weer geworden zielsgerst, bereikt dezen staat bij de genade van de godheid-alschepper.

1) *De bodhi-boom.* — Hij is de boom der kennis, onder welke Sâkyamoeni zeven jaar lang overpeinsde en daarna het boeddhaschap verwierf. Men heeft deze rein mythische figuur geconcretiseerd, aan den eenen kant verheiligd als waringiboom, cocosnoot, baobab, bananen, kersenboom, eik etc, aan den anderen kant gemythologiseerd tot paradijsboom, wereldboom van Asgaard, kersenboom. Maar hij is symbool

2.) Een uitvoerig exposee wordt aangetroffen in „Indië", 3e aflev. Wend u tot de „Indonesische Boek en Brochure handel, 17 Gang O'Herne, Semarang. Waar boven in poëtische, hier ook passende, beelden wordt geschetst, daar spreekt ginds de koude taal van den wetenschappelijken ontleder.— *Red. Expres.*

schreven worden aan persoonlijke stichters zullen wel altijd twee elementen duidelijk te onderscheiden zijn.

Het eene is de gigantische figuur van den legendarischen Meester zelf, steeds schitterender uitgroeiend waar de opvolgende eeuwen haar eigen glans op zijn persoonlijkheid doen weerspiegelen. Het andere element is de historische of nationale achtergrond, waaruit hij tot het menschelijke bewustzijn komt.

Indien wij dieper inzicht krijgen in de zielkundige verhoudingen van het individualiteits bewustzijn, zal het redelijk schijnen naar een bepaalde tegenstelling te zoeken tusschen den Leeraar en zijn verleden, tegenstelling, welke toch niet noodwendig strijd behoeft te beduiden.

Die elementen van zijn werkelijkheid, welke hij niet onthuld in zijn sociaal bewustworden zullen de voorwerpen van zijn krachtigste uiting worden.

En juist in haar verhouding tot die bewustheid zal zijn boodschap haar volle beteekenis hebben. Het is daarom volkomen begrijpelijk dat de leer van den „stichter", weggedragen uit haar natuurlijke omgeving, begrepen en ontwikkeld kan worden in dezen of genen zin, waarachtig op zich zelf, en toch oogenschijnlijk in strijd met een andere opvatting, welke minstens even gezaghebbend en zeker getrouwer is aan de samengestelstheid van den oorspronkelijken drang.

Niemand, die de verhouding tusschen den heilige en het volk in India bestudeerd heeft, zal de toepasselijkheid van deze stelling betwijfelen. Daar zullen de verrassendste ontkenningen van een ziener aanvaard worden als de natuurlijke getuigenis van zijn eigen bevrijding en de samenleving met haar vollen levensdrang beroeren zonder ook maar één oogenblik die rustige verdieping van ervaring, waardoor zij gevonden werden, te verstoren. Elke Hindoe zal een begeesterd reiziger vereeren, die hem verzekert dat er geen beeld van God kan zijn, dat het woord zelf al een beperking is, en dan bijvoorbeeld dadelijk als een natuurlijke volgende handeling, water uitgieten op het hoofd van den Sjiwa-linggam.

En voordat wij het geheim van deze samenvatting van tegenstellingen kunnen vatten, zullen ons de onderlinge verhoudingen van noordelijk en zuidelijk boeddhisme onoplosbaar blijven.

Zuid en Noord.

Want het is niet mogelijk te zeggen, dat het eene juist is, het andere valsch. Maar het is wel volkomen begrijpelijk dat men in de engere basis van het boeddhisme de echo verneemt van de groote stem zelf, verlaten roepende in de wildernis te midden van hen die van haar vanwaar en waarheen niets weten, terwijl wij in de noordelijke school luisteren naar den Boeddha in zijn waarachtige betrekkelijkheid, als het hoogtepunt van de religieuse ervaring van het volk dat hem meende te vinden.

Zoo is het noordelijke boeddhisme als een groot bergravijn, waardoor *India* zijn geestelijke stroomen de wereld toezendt en de verzekering dat in Kasjmir de meest gezaghebbende uitlegging der leer erfde heeft, al mag dit juist of onjuist zijn in den bedoelden zin, een scherpe nauwkeurigheid, veel waarachtiger dan de woorden kunnen verbeelden.

No. 115 Vrijdag 19 Mei 1922.

Boeddhisme En India's Kunst.

17.

Een Boodschap Van Vrijheid.

De Kultuurmacht Van Hindoestan.

In de kern, en naar beide opvattingen, was de boodschap van het boeddhisme een boodschap van bevrijding der ziel en zij die haar vernamen waren de bevrijde kinderen van de Ganges die zich reeds rijkelijk laafden aan de reinheid van het absolute in hun Mahabharata en hun Oepanisjads.

De Mahabharata.

Ook voor ons, Indiërs-vooral in onverbrekelijke eenheid levend met het zuid-aziatische vasteland-is de Mahabharata geworden tot een levend begrip onzer kultuur. Dit onovertrefbaar epos van den „Grooten Strijd", dat ons zingt van den krijg tusschen de Kaurawas en de Pandawa's, is het wijsgeerig gemoed van ons eigen volk klaar in zijn hoogheid, machtig in zijn leer. Het is niet hindoesch voor ons. Het is ook van ons zelf. Het zal ook wel blijken te zijn ontstaan uit de brokstukken eener eerste en nog altijd eenige, algemeen-menschelijke wijsgeerigheid, niet gebonden aan volk, ras of landgrens.

Het is de epiek van den bevrijdingsstrijd van den zielsgeest der menschen uit de bevijanding van de machten der begeerte.

De dwaze chronologie, deze uiting van kinderlijke betrekkelijkheid, heeft willen ontdekken dat deze strijd een stoffijke was, dat hij gewoed heeft tien of twaalf eeuwen voor het aanbreken van het christendom. Zoo ook wordt tijdreken-kundige op teekening gelezen in de Veden, in Egypte's Boek der Dooden, in de Bijbel!

Voor onze massa is de Mahabharata vaak nog slechts historie, en in zijn te machtige allegorie onvatbaar, bezorgt het epos de heroïsche trekken aan de opvoeding van de Hindoesche knapen en meisjes uit den adelstand, algemeener dan helaas bij ons.

Het bevat de Bhagavad Gita als een zijner episoden, de lessen van Krisjna aan Ardjoena, van den Heiligen Geest aan den hoog-edelen, zich door zelfstrijd bevrijdenden Zielsgeest. In dit korte evangelie belichamen zich dies ook alle voorname elementen van het noordelijke boeddhisme, dat veel later ontstond als afzonderlijk stelsel, maar reeds zijn kiem had in de caeffiesofie der menschheid.

De Oepanisjads.

De Oepanisjads werden geschreven en verzameld van 2000 tot 700 vóór Chr. Zij zijn wijsgeerige toevoegingen aan de Vedas en vormen de groote religieuse klassieken der Hindoes. Het onderwerp der beschouwing is steeds weer de verwerkelijking van het bovenpersoonlijke, dus onpersoonlijke maar niet-onindividualistische bestaan. Wat hun diepte en grootschheid betreft staan zij onvergelijkbaar in de letterkunde der geheele wereld.

Onze oude letteren zijn geheel doortrokken van de sereene wijsheid der oepanisjads; vandaar ook deels hun kenlijkheid en geweldige vlucht. Ook hierin spiegelt zich de geestelijke eenheid van ons en overig Azië.

De Boeddha.

Echter buiten de wijsgeerige grootheid van het boeddhistische evangelie hooren wij, over heel de vlucht van eeuwen heen en door alle herhalingen van beide boeddhistische scholen de goddelijke stem stille trillen van dat hartstochtelijke medelijden dat opkwam te midden van het meest individualistische ras ter wereld en het redeloone dier tot gelijke hoogte als den mensch verhief.

Een wondere Mythe.

Wij zien dezen reus zeker geweldigschoone mythe tegenover het geestelijk feodalisme, waarbij kaste van een landman in al zijn armoede een van de aristocraten der menschheid maakt, 1) in zijn oneindigende genade, droomend van het gewone volk als een groot hart, doorslaande als de verbreker van maatschappelijke slavernij en predikend gelijkheid en broederschap aan allen.

Dit tweede element was het, zoo gelijk aan het bewustzijn van het confucianistische China zelf, die den mythischen Boeddha onderscheidt van alle voorafgegane ontwikkelaars der vedische wijsheid en hem in staat stelde in zijn leer heel Azië te omvatten zoo niet heel de menschheid.

Vrijheid.

Kapilawastoe, de plaats zijner mythische geboorte, wordt nu gevonden in Nepal, en als het niet ontstaan en benaamd werd naar den held zoner legende, dan was het in den zoogenaamden tijd van den Boeddha zelfs nog meer toeranisch dan thans.

Diverse geleerden gelooven hem vaak van tartaarsche afkomst te zijn. Zij meenen dat *Sakya* voor *Saka* kan staan. En de Sakas of Scythen—legende, ook zij wellicht! — de waarlijk mongoolsche typus, waarin de vroegste beelden hem teekenen, zoowel als de gouden of gele kleur zijner huid, zooals beschreven wordt in de vroegste *soetra's*, zijn voor hem merkwaardig suggestieve getuigenissen. Zelfs gaan de taoisten verder en vertellen in de *Rooji-Kakokio*, het „Boek van de Bekeering der Heidenen door Laotsé", hoe Laotsé zelf, na zijn geheimzinnige verdwijning in Kwankokoekwan, naar India trok en zich daar als Gautama reïncarneerde!

Waan, waan!

En een wondere mythe.

Al wat de Boeddha was, dat bestond in de belichaming van de kerngedachte van geheel de menschheid, van Tartaar en Hindoe om het even, wier voorouders aan de denkbron dezelfde gedachten bepeinsden. Het pleit voor de kultuurmacht van den Hindoe dat deze kerngedachte in staat was geheel India's idealisme in zijn hoogste intensiteit te veralgemeenen. En zoo is het mogelijk geworden dat het boeddhisme de oceaan werd waarin Ganges en Hoang-ho hun wateren mengden.

Ook de klooster-idee onderscheidt deze Boeddha-opvatting van al de overige *rivji's* en *sannyasins*, die predikten in woud en wildernis en wier geest van vrijheid van hen sterren maakten, echter geen constellaties.

1) *Het geestelijk feodalisme.* — Het ideaal van het brahminendom is opperste innerlijke beschaving, geworteld en bevestend in een uitersten eenvond van leven. De brahminsche dorpeling moest een geleerde zijn, niet slechts in den europeeschen universiteitszin maar ook een man van hoogvrij intellect en gemoed. En toch behoorde het zijn trots te zijn steeds dezelfde sobere dorpeling te blijven. Nog meer gaat dit op voor de sannyasin, die armoede behoort te vereeren gelijk de heilige Franciscus van Assisi deed. Veilig mag verklaard worden dat in India, in deze beide klassen velen gevonden worden op wien mag toegepast worden dat zij tot de aristocraten der menschheid behooren.

Voor ons, Indiërs, schuilt hierin geen overdrijving. Wij kennen onze kjiai's en santri's op wie het bovengezegde zoo volkomen van toepassing is en die in den eenvoud van het dorp vaak een diepte van wijsheid deden schuilgaan naast een treffende geringschatting van de stoffelijke begeerten dezer wereld.

No. 116 Zaterdag 20 Mei 1922.

Boeddhisme En India's Kunst.

18.

De Opperste Idealen Der Gansche Menschheid.

Indië's Geest In Eenheid Met Geheel Azië.

Het wezen der boeddhistische kerk, moeder van alle kerken inderdaad, doet ons het tweevoudige karakter van de Boeddha-gedachte onderkennen. Want de organisatie van de sannyasins is de slavernij der bevrijden en toch is het kernwezen van het boeddhisme juist zijn doordringen in den aard der bevrijding van het lijden, dat wij het leven noemen.

Slavernij En Vrijheid.

Maar zie, juist hierin weer, in deze oogenschijnlijke tegenstrijdigheid verraadt zich de oorsprong van het stelsel, mythologisch en filosofisch juist.

Vond niet het oerdenken den aan den eeuwigen stofdood geketenden onsterfelijken zielsgeest van den mensch, hunkerend naar bevrijding in zijn toestand van eeuwige slavernij? Het onvermijdelijk pessimisme van den primitieven mensch had zich zijn aardsch bestaan gedacht als slavernij. Maar langzaam aan gloort

het bevrijdende idealisme. Er moet een weg zijn uit het lijden, naar het licht. De gevangen en verslaafde zielsgeest moet een kans hebben zich te vermeien in herwonnen vrijheid, evenals de tweelingbroeder, de eigenlijke Geest, symbool van het eeuwige leven, neem: *beginsel* van dat eeuwige leven zelf. Want de vermeende vrijheid—dat is de loskoming van den dood, van het lijden, van de stof.

Zoo daagde de boeddhistische gedachte. Eerst werd de oorzaak van de slavernij onderkend: de stoffelijkheid als organische structuur van der menschen zielsgeest. Die stoffelijkheid,—de zinnen waren het, die haar in stand hielden. Zoo moest men wel de zinnen vinden als oorzaak van lijden en dood en ontkoming aan vrees en begeerte prediken als verlossing der ziel.

Die zielsgeest, bevrijd, kon zich vereenigen met den vrijen levensgeest, den gelijkgeboren tweelingsbroeder en beschermer, die, gestorven bij de geboorte, niet verzondigd door eenige begeerte, maar zich zelf offerend voor den broeder, de demonstratie der reinheid was, ja, tot beginsel der absolute reinheid werd. Hem, zijn voorbeeld, diende men te volgen. Hij alleen kon met zijn genade, leer en offer de Verlosser zijn.

In een broederschap van het levende, een *waarachtige* broederschap, van al het levende,—want in al het levende woonde deze Verlosser kon alleen de gelijkheid aan hem, dus de vrijheid gewonnen worden. Zoo moest de eeuwige leuze der gansche menschheid ontstaan: broederschap, gelijkheid, vrijheid, het opperste ideaal in de stof en in den geest, van het mishandelde gepeupel der fransche revolutie en van den eenzamen ziel-kluizenaar in het woud op de helling der bergen.

Het opperste ideaal van heel de menschheid,—in Azië voor het eerst geformuleerd wellicht, maar geboren met den mensch zelf in het nog onbekende oord van zijn wording.

Maar die vrijheid, bereikbaar eerst als de zielsgeest, betrekkelijk in zijn slavernij der begeerte, zich uit eigen willen hervormde tot deel van den absoluten levensgeest, moest op haar bodem vinden de broederschap, dus de gebondenheid, zij het een gebondenheid naar den geest.

Zoo werd mythologisch de leer van het boeddhisme een zoo logische opbouw op de basis van een menschelijken waan, dat menschelijke redelijkheid zich er niet aan kon onttrekken. Zoo werd de leer van het boeddhisme ook filosofisch van een duidelijk dwingende macht, dat eerst een vernietiging van den bodem, waarop zij stoelt, haar kan aantasten.

Eenheid.

Want, waarlijk, bevrijding door binding moet het menschelijk-denkbaar middel zijn, waar eigen menschelijke betrekkelijkheid immers niet bij machte is de absoluutheid anders te begrijpen dan als een eenheid van tegenstellingen. De volmaaktheid, moet wel, wil zij zich denkbaar maken voor onzen geest, uiteenvallen in het contrast van tegendeelen en in het oplossen van het raadsel der eenheid te midden der verscheidenheid, de vergewissing van de waarachtige individualiteit tegelijk in het universeele en het bizondere.

Ook dit denk-ideaal, nu verbreid over heel de wereld, is aziatisch, is erfenis van ons, Aziaten, van allen onzer en hebben wij medegedeeld aan hen, die, uit ons voortgekomen, zich van ons verwijderden, baar geworden van het levend begrip der broederschap, en in vijandschap jegens ons tot de geestelijk-reddelooze slaven van de betrekkelijkheid hunner begeerten zijn geworden.

Atheïsme.

De Leeuw van Sakya schudt zijn manen en het stof van Maya vliegt heen. Hij doorbreekt de slavernij der vormen en loochent hun bestaan, terwijl hij den zielsgeest den weg wijst naar de eeuwige eenheid.

Dit geeft aan de godloochenende formules van de latere zuidelijke school haar basis. Want heeft niet de Boeddha, in zijn mythische voorstelling, zelf den keten van Maya, de wereld der stoffelijke begeerte, doorbroken? Bevrijde niet hijzelf, — zielsgeest ook hij voorheen,— zich en werd hij niet hereenigd met den Heiligen Levensgeest, die Maya nu beheerscht, en niet meer haar slaaf is? Is dit niet juist de essentie van de boeddhistische leer dat het voorbeeld van den Boeddha ons den weg wijst om van ziel weer te worden Geest, van Mensch weer te worden God?

Te zelfder tijd geeft de vreugde en de glorie der mogelijke hereeniging met het absolute leven aan een onmetelijke liefde voor het schoone en de geestelijke beduidenis der dingen en brengen de noordelijke boeddhisten er toe om vast te houden aan de leer, die de geheele wereld vulde met godgeesten, in lange eeuwen te voor reeds door het menschelijke brein in zijn eerste ontwikkeling geschapen. Het was een atheïsme, niet door vermindering, maar door den overvloed.

Scheur en Secte.

Het eerste boeddhisme,—indien er werkelijk van een nieuwwording sprake kan zijn op een vast te stellen tijd en niet een onbewuste doorgroeiing plaats had uit het niet wijsgeerig genoeg meer zijnde sjiwaïsme in zekere fase van de denkontwikkeling, — zal vermoedelijk in het *gatha* hebben plaats gehad, of een anderen overgangsvorm uit het oorspronkelijke *sanskrit* naar het *pali*. Maar, alsof het noodig was de heiligheid der idee vooral niet te koppelen aan den taalvorm, duikt al vroeg op het bevel om allen volkeren de heilige leer te brengen in hun eigen dialecten.

Zoo verscheiden vertolkingen van een enkele waarheid, aldus bekleed met evenwaardig gezag in zoo verscheiden kleed, moest onvermijdelijk leiden tot sectarische scheuringen. Maar bovendien had de uitgroeiing der oorspronkelijke wijsheid aldra zulk een ondoordringbaar woud van duizenden symbolen en hun verveelvoudiging, opsiering en vertakking doen ontstaan, dat de diamant der waarheid moeilijker terug te vinden was dan een enkele ster in den melkweg.

Aanvankelijk hielden de twisten wel voornamelijk verband met de discipline en de kloosterorde, maar later sleepten zij zulke diepgaande discussiën van wijsgeerige standpunten met zich dat het boeddhisme er door verscheurd werd in tallooze secten.

De oorspronkelijke scheuring schijnt plaats gehad te hebben tusschen hen, die de hoogste kultuur vertegenwoordigden van die indiasche gedachte, welke een ontwikkeling was van de oepanisjads, en degenen die volksopvattingen van de leer en de discipline aanvaarden.

Positief Idealisme.

De eerste groei van het boeddhisme, dadelijk na het ontdekken van het nirwana,—dat wij mogen aannemen te hebben plaats gehad in het midden der zesde eeuw vóór chr, —houdt verband met de opkomst van de eerste groep gelouvers en het feit dat haar leiders, de vroege patriarchen der kerk, een stelsel van positief idealisme leerden, terwijl hun tegenstanders zich vooral richtten op de details van het kloosterleven en zich verloren in discussiën over het werkelijke en onwerkelijke, welke meest tot negatieve uitkomsten voerden.

No. 117 Maandag 22 Mei 1922.

Boeddhisme En India's Kunst.

19.

Asoka, Mahindra, Kanisjka, Nagardjoena, Asjvagosja, Vasoemitra, Deva,

Hindoestans Epische Vroegkunst.

Asoka, de groote keizer, die India één maakte en den invloed van zijn regeering deed gevoelen van Selan tot de grenzen van Syrië en Egypte, erkende vastbesloten het boeddhisme als de vereenigende kracht. Het schonk het gewicht van zijn persoonlijken invloed aan de wijsgeeren, die het nauwst verbonden waren aan de noordelijke school.

Niettemin beschermde hij, met die heerlijke asiatische verdraagzaamheid, ook hun tegenstanders en hield zelfs den brahmaanschen godsdienst hoog.

Selan en Kasjmir.

Zijn zoon Mahindra bekeerde Selan tot het boeddhisme, daar ook den grond leggende voor de leerstellingen van de noordelijke school, welke er in de zevende eeuw nog heerschte, toen Genajo (Hieuntsang) India bezocht, tot de terugstrooming van de zuidelijke leer eenige eeuwen later uit Siam.

Noord-India en Kasjmir, waar de eerste apostelen de leer predikten, vormden het levendigste gebied voor de boeddhistische werkzaamheid.

Het was in Kasjmir, in de eerste eeuw na Christus, dat Kanisjka, de koning der Gettaes, die zijn macht uitstrekte van Midden-Azië tot den Poendjab en zijn voet drukte op de akkers van Madoera nabij Agra, een groot boeddhistisch concilie bijeenriep, welks invloed het boeddhisme verder centraal-Azië binnendroeg.

Maar al dit was enkel de voortzetting van het werk, door Asoka begonnen, den grooten nakomeling van Tjandra Goepta. (4e eeuw v. Chr.)

Nagardjoena.

Nagardjoena was een indische monnik, wiens naam ruim bekend is in China en Japan.

In de tweede eeuw na Christus, volgde hij de voetsporen van voorgangers als Asjvagosja en Vasoemitra, welke laatste de leider was geweest van Kaniska's kasjmirsch concilie.

Nagardjoena gaf hieraan den definitieven vorm, de eerste boeddhistische school, door zijn „acht ontkenningen" en de verheldering van het „middenpad", dat ligt tusschen twee tegenstellingen, zoowel als door zijn erkenning van het onеindige Zelf, de groote geest en het licht dat het al doordringt.

Deze leer wordt door het boeddhisme der *pali*-teksten, de zuidelijke school, niet ontkend, al predikt het daar het nietbestaan van het eindige Ik.

Het feit dat de herinnering aan Nagardjoena nog leeft in Orissa en Zuid-India en dat zijn dadelijke volgeling, Deva, van Selan kwam' toont hoe wijd het gebied was waar de invloed van deze eerste school doorwerkte.

Epiek.

In India was de kunst van dit vroege boeddhisme een natuurlijke ontwikkelingsvorm uit die van de epische eeuw, welke er dadelijk aan voorafging.

Het is natuurlijk een dwaasheid om te ontkennen dat er een voor-boeddhistische *indiasche* kunst bestaan heeft, gelijk zoo vele europeesche oudheidkundigen plegen te doen, deze eerdere kunst dan toeschrijvende aan een plotselinge geboorte onder den uitvloed der Grieken.

Even dwaas als de ontkenning dat er in ons vaderland geen kunst uiting gaf aan gemoedsleven van ons volk, voordat het boeddhisme zijn intrede deed en dat al onze kunst aan India ontleend zou zijn.

Wat het continent betreft, zoowel de Mahabharata als de Ramajana 1) bevatten vele toespelingen op torens met kamers, gallerijen, schilderijen, van een kaste van schilders, om niet te spreken van de gouden statue eener heldin en de pracht van persoonlijke versierselen.

Het is inderdaad moeilijk zich voor te stellen dat die eeuwen, waarin de zwervende minstreels de balladen zongen, welke later tot de heldendichten zouden uitgroeien, geen vereering van beelden zouden hebben gekend, want beschrijvende letteren, de vormen der goden behandelende, moeten overeenkomende pogingen tot plastische uitbeelding hebben gekend.

Asoka's Juk.

Deze gedachte wordt geschraagd door het beeldhouwwerk van Asoka's Juk, waarop wij zien hoe Indra's en Deva's den bo- boom aanbidden. Zij duiden op het vroege gebruik van klei, pleister en andere vergankelijke stof gelijk in het oude China. Waarschijnlijk was Asoka's Juk eveneens met zulke figuren bedekt.

Een spoor van zulke methode vinden wij terug zelfs in den Goepta-tijd, in de gewoonte tot het overdekken van de steenen grondvormen van de statue met pleister of pasta. Er is geen sprake van eenig spoor van griekschen invloed hierbij en indien het dan al noodig ware om een verhouding tot een vreemde school aan te nemen, dan moet zij ongetwijfeld die zijn tot de oude aziatische kunst, welker sporen wel te volgen zijn bij Mesopotamiërs, Chineezen en Perzen, welke laatsten toch eigenlijk ook maar een afgescheiden tak van het ras van India zijn.

De hooge ijzeren zuil van Asoka te Delhi, — vreemd wonder van gietwerk, dat Europa, met al zijn wetenschappelijk mechanisme heden niet kan namaken, evenals de twaalf reusachtige ijzeren beelden van Asoka's tijdgenoot keizer Sjin van China, wijzen op eeuwen van vaardig kunstenaarsschap en rijke hulpmiddelen.

Te weinig moeite wordt gedaan tot reconstructie van het beeld van die groote pracht en werkzaamheid welke bestaan moeten hebben, om zulke wrakstukken na te laten aan een latere eeuw. Het kan zijn dat de verwoeste res-

1) *De Ramajana* — onze Rama — is mede een groot en machtig heldendicht, handelend over de heroïsche liefde van Rama en Sita. Inderdaad is ook de Rama een geweldige allegorie op de wereldwoording, gecosmologiseerd uit de menschwording. Ook Rama zelf is een Heilige-Geest en Messiasfiguur.

Boeddhisme En India's Kunst.

20

Fasen Van Boeddhistische Ontwikkeling.

Asangha. Vasoebandhoe, Kalidasa, Varahamihira. Sankaradjaria, Nalanda.

Beelden van den Boeddha zelf ontbreken bij de vroege stoepa's. Wij kunnen zulke niet meer terugvinden te midden der overblijvende beelden van deze vroege periode. Toch zullen zij vermoedelijk het eerste werk der kunst zijner volgelingen zijn geweest, die aldra de mythische figuur personifieerden, dramatiseerden en verheerlijkten, in de tallooze Djataka-legenden.

Boeddhistische Kunst.

In de periode na Asoka zien wij in India de boeddhistische kunstvaardigheid zich bevrijden uit den ban van den oorspronkelijken typus en losser vormen bij verdere aandacht aan nieuwe onderwerpen aannemen. Toch blijft deze kunst een erkende ontwikkeling van de nationale school, hetzij men haar bewondert in de rotstempelen van Orissa en de poorten van Santji, hetzij in de sierlijke lijnen van Amarawati, het hoogtepunt van de kunst dezer school der derde eeuw.

De overblijfselen van Madoera en Gandhara behooren hierbij, want Kanisjka en de Gettaes vermochten, door hun mongoolsche beinvloeding der kunst, haar slechts in de schaduw te brengen van dien algemeenen ouden stijl, welke door een diepere studie, en vooral een inzichtrijkere, van het werk van Gandhara zelf, wel meer overeenkomst zal vertoonen met de chineesche dan met de zoogenaamde griekse kunstkarakteristiek.

Toch zal ook met de laatste overeenkomst zijn aan te wijzen. Want voor ons is het buiten elken twijfel of de griekse kultuur is uit de indiasche voortgekomen, vermoedelijk in een zeer vroeg verleden, zoo dat vele trekken, nog wel terug te vinden zijn, zij het dat zij zeer vervaagden.

Dit maakt ook verklaarbaarder het bestaan van het baktrische koninkrijk in het huidig Afghanistan, nooit meer eigenlijk dan een kleine kolonie te midden van de groote tartaarsche bevolking en ook weer reeds verloren in de latere eeuwen voor de christelijk jaartelling. De alexandrische invasie heeft daarentegen veeleer beteekend een uitbreiding van perzischen invloed dan van helleensche kultuur.

Tweede Fase.

De tweede fase van boeddhistische werkzaamheid, welke ook een sino-japansche ontwikkeling heeft gehad, begint in de vierde eeuw tijdens de regeering van Gooptu, die er in slaagde om de drawidische kultuur van het zuiden te doen vermelten met die der Tjolas. Weldra komen wij nu ook de tijdknoopen tegen welke India en ons eigen vaderland opnieuw met elkander verbinden en waarbij wij het boeddhisme in zijn vroege vormen en verhoudingen tot het sjiwaïsme, waaruit het als wijsgeerige verdieping is voortgekomen, zijn intree zien doen op Java, vermoedelijk nog als een slechts geboeddhiseerd sjiwaïsme, dat latere onderzoekers, die het spoor bijster zijn, voor zulke schijnbaar onoplosbare raadsels heeft geplaatst.

Wij stuiten in dezen tijd op Asangha en Vasoebandhoe, die de school van objectief onderzoek stichtten, een beweging welker dichterlijke impuls buitengewone wetenschappelijke uitdrukking bereikt.

Maja.

De bizondere beteekenis van Maja toch, welke mede het boeddhisme teekent, is een religieuse gedachte, welke een diep wetenschappelijk vermogen inhoudt. Deze periode demonstreerde dit machtig.

Wij weten nu allen wat Maja is. Niet enkel de „wereld van schijn," „de wereld der stof," Prakriti. Maja is meer. Het is het vergeestelijkt en geïndividualiseerd symbool van den moederschoot. Het is dus het vrouwelijk beginsel, als zoodanig de geestelijke moeder van den Boeddha, die immers slechts het op zijn beurt vergeestelijkt symbool van den mensch is, den menschelijken zielsgeest, de menschheid. Zoo wordt het ontkomen aan Maja het symbool der bevrijding. Is de geboorte, het ontkomen aan den moederschoot, niet een bevrijding aan den zielsgeest in eerste fase? Maar de bevrijding moet volkomen zijn. Een nieuwe gevangenschap in den moederschoot, in Maja, na den lichamelijken dood (als menschelijke persoon) van den zielsgeest moet voorkomen worden. De wedergeboorte en dus de eeuwige keten van geborenworden, lijden en sterven moet vermeden worden. Dat kan enkel daardoor, dat de geketende zielsgeest van die ketenen wordt bevrijd. En dit geschiedt door de louterin̲g en reiniging van den zielsgeest, stoffelijk levend als persoonlijke mensch, waardoor hij weer vereenigd met den individueelen, onpersoonlijken levensgeest, van object subject wordt en dan ook geen

---

ten van Koeroeksjetra 2) en het klagende riet van Radjagriha 3) nog steeds de herinnering bewaren aan een oude grootheid, welke zij verborgen houden voor vreemde oogen.

2) *Koeroekshjetra*, of slagveld der Kaurawas, waar de achttien-daagsche veldslag van de Mazabharata plaats had. Daar werd de Gita gesproken.

De symbolische beteekenis is nu niet meer mogelijk te kennen. De strijdplaats van de Pandawas (de Geest) met de verwante Kaurawas (de Ziel) is geen ander oord dan de strijdplaats van Kain en zijn broeder Abel: het paradijs, d.i. de uterus. Daar ook werd het evangelie der Gita gesproken, daar ook verslaat de eene broeder den andere en wint de verslagene het eeuwige leven.

Het vrome nageslacht heeft het veld van Koeroeksjetra later geplaatst bij Delhi, waar een onschuldig vlek nu tot oord van pelgrimetochten is geworden. Zoo is de mensch: object zijner eigen subjectiviteit.

3) *Radjagriha*, de oude hoofdstad van Magadha, voordat Patna residentie werd, in de provincie, die nu Behar heet.

woning meer krijgt in Kamaloka, de plaats der liefde, den moederschoot, Maja.

Hier schuilt een diepe wetenschappelijke gedachte in, ongetwijfeld. Maar zij is niet boeddhistisch. Zij is almenschelijke erfenis. Zij werd als nog onontwikkelde kiem geboren, tegelijk met het denken der menschheid, dat is met den eersten mensch zelf. Echter heeft het boeddhisme zijn geconcentreerde aandacht gevestigd op deze gedachte en haar religieus-wetenschappelijk tot centrale punt van een idealistische verlossende leerenleer verheven te midden van de pessimistische beschouwingen over het menschelijke lot op aarde, gedoemd tot lijden, ellende en ondergang.

Nalanda.

Dit werd de eeuw van die machtige intellectueele expansie toen Kalidasa dichtte en de sterrenkunde haar hoogtepunt bereikte in Varahamihira, een lange prachtige tijd die tot in de zevende eeuw doorliep met Nalanda als centrum der wetenschap. 1)

Deze tijd vooral had zijn verblijdende invloeden op ons vaderland en de aanrakingen met de Hindoes thans werden onzen voorouders tot een zegen, inspireerden ook hen tot een schoone ontplooiing van wetenschap en kunst.

De kunst dezer tweede boeddhistische fase wordt het best gezien in de muurschilderingen van Adjanta en in het beeldhouwwerk van de grotten van Ellora, nu de weinige overblijvende resten van een groote indische kunst, welke ook anderzijds, dank zij een druk reizigersverkeer, de Tâng-kunst van China haar inspiraties schonk, terwijl zij, wat ons vaderland betreft, in den Bara Boeddha een eigen javaansch hoogtepunt der kunst wist te bereiken, hooger dan dat van het vasteland zelf door de genade van het oorspronkelijk kunstenaarsgenie onzer voorouders.

In dezen langen gouden tijd dichtten onze zangers de epische poëmen van Hindoestan om tot eigen scheppingen, bestudeerden onze geleerden den loop der sterren en verdiepten zij zich in de kosmologische wetenschappen tot zulke intuïtie van het wetenschappelijk vermogen als ons nog heden met bewondering vervult, en bouwden onze staatslieden de rijken van Indië op, welker glans door de nevelen der eeuwen heen nog heden op ons nederstraalt als een verwijt aan het nageslacht dat tot zulke grootheid niet meer in staat is.

Derde Fase.

De derde fase van het boeddhisme, de aera van het concrete idealisme, begint in de zevende eeuw als de heerschende toon in het geloof te weerklinken. Zij breidt haar invloed uit naar Tibet waar het boeddhisme eenerzijds wordt tot lamaïsme, anderzijds tot tantrisme, en van waarmit het China en Japan bereikt als esoterische leer om in het hatste land de kunst van de Heian-periode het leven te geven.

Te zelfder tijd drong nu ook de idee der zuidelijk boeddhistische school, welke steeds naast de evenwijdig gaande noordelijke bewegen was gegaan, Burma en Siam binnen en, terugkeerend naar Selan, nam het de resten van de noordelijke volgelingen in zich op. Aldus schiep het een nieuwe baan voor een hindoe-chineesche kunst, zeer verscheiden van den stijl van het noorden.

Het hindoeisme, de vorm waarin het indiasche nationale bewustzijn het boeddhisme steeds weer heeft pogen op te lossen, wordt thans weder erkend als de vorm van het nationale leven.

De groote vedantische opleving van Sankaradjaria is een assimilatie van het boeddhisme en zijn absorbeering in een nieuwe dinamische vorm.

En nu, ondanks de scheiding van eeuwen, wordt ook Japan weer inniger getrokken naar het vaderland der gedachte.

Want Azië is één.

1) *Nalanda* is het groote klooster, tevens universiteit van boeddhistische wetenschap in den omtrek van Radjagriha.

No. 120 Vrijdag 26 Mei 1922.

De Asoeka-Periode In Japan.

21.

De Weg Van Het Boeddhisme Naar Japan.

Saian, Matanga, Horan, Ansei, Boettotjo, Doan, Koemaradjiwa, Tjiki.

Wij kunnen na deze korte schets van het boeddhisme in zijn verhouding tot de kunst, eerst beter begrijpen hoe de kunstontwikkeling in Japan verder ging. Want het boeddhisme begint thans ook de kunst van het eilandenrijk in Azië's, noorden te beinvloeden.

De Asoeka-periode wordt gerekend te loopen van ongeveer 550 tot 700 na Chr. en begint met den inkomst van het boeddhisme uit Korea, waarvoor het jaartal 552 gevonden is. Zij ontleent haar naam aan het feit dat Japans hoofdstad toen in de provincie Asoeka lag, van waar zij in 710 naar Nara werd verplaatst. Zij omvat den invloed op de japansche kunst en kultuurontwikkeling door dien oorspronkelijken stroom van abstract idealisme, welke door de versterviging Asoka-Kanisjka de wateren van het nieuwe geloof naar China voerden.

Het is natuurlijk mogelijk dat de zendelingen van Asoka het hemelsche rijk bereikten tijdens de regeering van den eersten Shin-heerscher. Maar als dit zoo is, dan hebben zij toch zeer weinige of geheel geen sporen achtergelaten. De historische gegevens welke te controleeren zija, beginnen eerst omtrent het jaar 59 na Chr. tot ons te spreken, toen een gezant van de Gettaes, te dien tijde waarschijnlijk beheerscht door Kanisjka, aan den chineeschen geleerde Saian verschillende vertalingen van een boeddhistisch geschrift schonk.

In 64 na Chr. droomde Neitei, een der Hâng-keizers van een indrukwekkenden gouden god. Bij zijn ontwaken vroeg hij zijn hovelingen naar de beteekenis van dezen droom. Saian, nu een geleerde van groote vermaarheid, was in staat den droom te duiden met een verwijzing naar het boeddhisme, het geloof van het westen, en het volgende jaar werd hij met achttien volgelingen uitgezonden naar de Gettaes. In 67 keerde hij weer met zich brengende boeddhistische beelden en

twee monniken, Matanga en Horan, die verklaarden uit midden India te komen.

Matanga en Horan.

Er wordt van hen verhaald dat zij ondergebracht werden in het paleis, bestemd voor „onderdanen uit den vreemde" te Loyang, de hoofdstad, want door de Hâng-keizers werd souvereiniteit opgeëischt voor zich over de geheele wereld. Later werd dit paleis veranderd in een klooster, geheeten „de Tempel van het Witte Paard" en het is nog steeds te bezien in de voorstad van de gestorven stad Loyang, die zoo rijk is aan oude ruïnen.

Gemeld wordt dat Matanga op de wanden van het paleis een stoepa schilderde, omgeven door duizend voerlieden en ruiters. Dit doet ons denken aan de versierde stoepa's en poorten van Santji en Amarawati, waarin natuurlijk het karakter van de kunst zijner dagen gevolgd werd. Van de door hen medegebrachte beelden is verder niet meer bekend geworden.

Ansei.

De volgende monnik, Ansei, kwam van Arsaie, het land der Parthen. Hem volgen weder anderen uit het buurland der Gettaes en een gezantschap moet uit India gekomen zijn via Cochin China in 159 na. Chr.

Deze leeraren vertaalden de boeddhistische geschriften welke behoorden tot de eerste ontwikkelingsfase van de noordelijke school (positief idealisme) en tegen het einde der derde jeuw was de vertaling van de Amida-Soetra voltooid.

Kernverschil.

Het woord *amitabha* beteekent: „onmetelijk licht en staat voor de gedachte van het onpersoonlijk goddelijke, die visie van het Groote Eeuwige, bekend als Brahman in de indische *oepanisjads* in tegenstellende onderscheiding van het persoonlijk goddelijke, gelijk gemanifesteerd in Sakyamoeni, de Boeddha zelf. De onderkenning van deze fundamenteele onderscheiding is een kernverschil tusschen noordelijke en zuidelijke school, welke laatste Nirwana, of bevrijding van de wereld van het betrekkelijke zoekt als einddoel van volmaking, terwijl de eerste school het zoekt als aanvang van een nieuwe glorie.

Japan dankt zijn eerste belichting dezer kerngedachte aan Asvagoesja.

Het is onze algemeene erfenis van die vroege indische wijsgeerigheid, waarvan het boeddhisme slechts een ontwikkelingsvorm is.

Gelijke Basis.

In wezen zou er tusschen beide scholen geen verschil behoeven te bestaan. Beiden staan in waarheid op gelijke basis. Enkel hebben beide scholen de bron van de wijsheid zoo ver verlaten dat zij den band tusschen elkander niet meer vermogen te zien.

De Geest is het onpersoonlijk goddelijke. Individueel gewis, maar als onpersoonlijke essentie het leven zelf daarstellende, dat onsterfelijk is. Het persoonlijk goddelijke is de zielsgeest van den mensch. Wanneer voor de zuidelijke school het eind der volmaking daarin bestaat dat deze, aan de wereld van het betrekkelijke, aan Maja, den moederschoot gebonden daardoor aan geboorte en onvolmaaktheid geketende zielsgeest zich bevrijdt en weder opgaat in den individueelen onpersoonlijken levensgeest, in het absolute, in den toestand van Nirwana komt, dan leert de noordelijke school enkel een volgen van den levensgeest zelf in diens wereldbeheerschen als het absolute, waaraan dan straks de daarmede weer verbonden, van het betrekkelijke bevrijde zielsgeest zijn deel zal hebben. Maar hoezeer ook gelijk, door de filosofische nuanceeringen in den aanvang en de filosofische uitwerkingen daarna, groeide de eene school uit tot een opbouwend positief idealisme, terwijl de andere enkel de verlossing prediken kan uit het lijden dat het leven is en daardoor geleidelijk aan zijn pessimisme in de plaats van het nieuwe idealisme, dat dit pessimisme juist bedoelde te verdringen, zag terugkomen.

Boettotjo.

De boom van het boeddhisme vatte geleidelijk wortel in China, toen de inval in het noorden door de Hunnen van de grenzen gevolgd werd door de zoogenaamde noordelijke dinastieën en daardoor een groote en plotselinge opbloei werd veroorzaakt. Want deze onbeschaafde stammen in de wilde steppen, waren reeds onbewuste aanhangers van het geloof, al waren hun voorstellingen dan ook nog dik gekleurd door de bijgelooven van een eerdere fase van het menschelijke denken en al was dan hun wijsheid nog verre verwijderd van de opvatting, welke door haar filosofische redelijkheid en affiniteit tot de de ideeën der conversationalisten het beschaafde leven van het zuidelijk China en met dit de zuidelijke, dat is inheemsche dinastie had bekoord.

Een aanwijzing is dit wel voor het feit hoe de kiem van het menschelijk denken, onder welke omstandigheden ook gegroeid, hetzij in de paleizen van machtige en invloedrijke vorsten, hetzij bij de nomaden der onherbergzame steppen en wildernissen, overal dezelfde is.

Boettotjo, een prediker, die een hindoesche monnik geweest moet zijn, had een groote macht te midden der fiere en onstuimige Hunnenhorden. Hem werden bovennatuurlijke krachten toegekend en hij werd daarom vereerd door het volk, dat, naar verluidt, nooit spoog in zijn richting. Door zijn persoonlijken invloed was hij in staat om heel wat wreedheid en bloedvergieten te te voorkomen tijdens de heerschappij van de noordelijke Tjo-dinastie.

Doan.

Zijn leerling Doan ging zuidwaarts en in samenwerking met Jeon verspreidde hij het geloof in Amida, dat is het zoeken van verlossing door bespiegeling van en gebed tot den idealen Boeddha in de westelijke hemelen.

Koemaradjiwa.

Koemaradjiwa, zoon van een Gettae-vader en een indiasche moeder en naar verhaald wordt een bewoner van Korsar, werd zoo vermaard in zijn tijd dat een noordelijke keizer een leger uitzond om hem als prediker naar China te voeren, waar hij dan ook in 401 na Chr. moet zijn aangeland.

Hij wijdde zich vooral aan de vertaling van tallooze boeddhistische geschriften en legde den grondslag voor die boeddhistische wetenschap welke haar hoogtepunt bereikte in Tjiki van de Tendai-bergen op het eind der zesde eeuw.

—

De data voor de indeeling van de japansche geschiedenis worden in het vervolg een weinig gegeneraliseerd voor het doel dezer verhandeling. Daarom wordt de volgende korte opsomming in wat nauwkeuriger vorm gegeven.

De Asoeka-periode duurde van de invoering van het boeddhisme in 552 tot de troonsbestijging van keizer Tendji in 667 na Chr. Deze periode wordt sterk beïnvloed door de groote machtsontwikkeling van het boeddhisme in China onder de Tâng-dinastie.

De Foedjiwara-periode van de troonsbestijging

van keizer Seiwa in 858 tot den val van het Taira-geslacht in 1186. De tijd wordt gekarakteriseerd door een zuiver nationale ontwikkeling van de boeddhistische kunst en filosofie onder de Foedjiwara-aristocratie.

De Kamakoera-periode van de opkomst van het Minamoto-sjogoenaat in Kamakoera in 1186 tot die van de Asjikaga-sjoegoens in 1304.

De Asjikaga-periode van 1304 tot 1587, aldus genoemd naar een plaats in de provincie Moesasji, welke oorspronkelijke residentie was van den tak der Minamoto-familie, die het sjoegoenaat gedurende dezen tijd in handen had.

De Tojotomi en vroege Tokoegawa-perioden van de suprematie van Hidojoshi in 1587 tot de verheffing van den sjogoen Joshimoeni in 1711.

De latere Tokoegawa-periode van Joshimoeni, 1711, tot den val van het sjogoenaat in 1867. Deze periode ziet de opkomst der middelklassen en, gesteund door europeeschen invloed, de opkomst van de realistische school in de kunst.

De Meidji-periode van de troonsbestijging van den keizer in 1867 tot heden.

No. 123 Dinsdag 30 Mei 1922.

De Asoeka-Periode In Japans Kunst.

22.

Stoepa, Pagode. Pajong En Schijf-Heilige Symbolen.

De Weg Der Kunst-Evolutie. Naar Japan.

De langdurige oprolging van belangrijke leeraren, die een voortdurenden stroom van zwervende denkers van India naar China gedurende geheele periode in gang hield, doet de vraag opkomen naar de middelen van verkeer. Het blijkt dat er was een zeeweg van Bengalen en Selan langs de kust naar de mouding van de Yang-tse Kiang; maar bovendien bestonden er twee groote landwegen welke beide te Touko in China begonnen bij den ingang tot de Gobi woestijn. Deze wegen scheidden, voordat de Oxus bereikt was, liepen door een noordelijke en een zuidelijke pas van Tensan en zoo verder naar India. Gezantschappen zijn vermoedelijk wel steeds over zee gegaan.

Verkeer.

Hier ligt het knooppunt van een groote zeta, toen noordwest-Hindoestan een centraal punt was tusschen de beide rijken, en langs een levende wereld van verkeer droegen reizigers, pelgrims en handelaars de gemeenschappelijke kultuur heen en weer. Ook is het waarschijnlijk dat bij de muzelmansche verovering van India dit immense verkeer aan beide zijden werd gestuit en dat daarin de oorzaak ligt van het feit dat het oosten van zijn prestige werd beroofd, waar door de middellandsch zee- en oostzeevolkeren van Europa er toe gekomen zijn te veronderstellen dat het geheele oosten slechts bestond uit een conglomeraat van slachtoffers van een achterlijk gebleven ontwikkeling.

Toch zijn de kunstuitingen van dezen tijd zeer talrijk en enkelen daarvan zelfs op reusachtige schaal opgezet. Maar de voornaamste gedachte van een natie, die boeddhistische beelden opnam in een taoistisch pantheon, schijnt toch geweerd te zijn de aanklceding van de hindoesche religie in de chineesche kleedij van de kunst der Hâng-periode en dit geschiedde wel voornamelijk op de wijze, die vroege christelijke tempels en beelden bouwden naar den stijl van romeinsche bouw- en beeldhouwkunst.

De Pagode.

Wat de bouwkunst betreft, gelijk hiervoor reeds duidelijk gemaakt, werden chineesche paleizen plotseling veranderd in boeddhistische tempels in een aandrang tot zelfontbinding, terwijl enkel zulke wijzigingen werden aangebracht als bestist noodig waren.

De *stoepa*, die tijdens Kanisjka reeds verscheidene verdiepingen had gekregen, groeide in de chineesche vormen uit tot de pagode in de houtbouwkunst, zooals die tot op dezen dag nog in Japan bekend is. Hiervan bestaan twee soorten. De eene heeft den rechthoekigen, de andere den ronden typus, welke laatste nog steeds het karakter van den oorspronkelijken zuil heeft behouden.

De Evolutie.

De evolutie van *stoepa* in *pagode* is buitengemeen interessant. Wij vermoeden dat Okakoera in dit opzicht slechts voortbouwt op de verkregen uitkomsten van een op verkeerde basis ingeschroefde oudheidkunde. Wij hebben van Ward een verklaring gekregen van deze bouwvormen—in oude afbeeldingen wordt ook de toren van Babel slechts als een conisch bouwwerk met spiraalvormige omgangen voorgesteld en ook hierin herkennen wij stoepa en pagode,-waarop wij slechts, na toezegging zijnerzijds voor een korte uiteenzetting in *de Expres*, willen vooruitloopen door mede te deelen dat er naar zijn overtuiging geen twijfel *kan* bestaan aan den oorsprong van de stoepa als een symbolische afbeelding van het huis van den Levensgeest, de placenta zelf. De voortdurende styleeringen van deze oorspronkelijke afbeelding van de placenta in steen, zelfs voorzien van den afgesneden navelstreng hebben eindelijk bouwwerken doen ontstaan als de pagode waarin de oorgedachte nauw meer terug te vinden is. Toch is de evolutiegang, volgens den ontdekker ook van dit raadsel, nog wel aan te geven en zelfs niet meer zoo duister.

Placenta en Phallus.

Vermoedelijk, — dit is onze eigen opvatting,— is er ook werkelijk verschil in oorsprong tusschen de ronde en de rechthoekige pagode. Het is toch duidelijk dat de oervormen de regelmatig afgeplatte kogel en de zuil zijn De vierkante pagode is wel uit den kogel ontstaan. Deze staat voor de stoepa. De ronde pagode is de zuil en kan wellicht zijn ontstaan uit de samenkoppeling van twee symbolen, dat van de placenta en dat van den phallus of linggam. Dit schijnt Okakoera ook misleid te hebben.

Het behoeft geen nadere verduidelijking, waar wij den oorsprong van dit bouwwerk op het spoor zijn, dat de pagode een gewijd en religieus bouwwerk was en is.

Rioken.

De eerste in hout gebouwde pagode werd in Japan in 217 na Chr. door Rioken geconstrueerd. Zij moet een voortbeelding zijn geweest van de torens met vele verdiepingen, welke er bestonden tijdens de Hâng-dinastie in China, met de wijziging van de uit schijven bestaande pilaren, oorspronkelijk een zonnescherm, het embleem der souvereiniteit, welks aantal aangaf den geestelijken rang, drie den heilige en negen den Boeddha zelf aanduidende.

Onze Pajong.

Ook hier weer zonderling duidelijke aanduidingen van den oorsprong der heilige symbolen. Deze zonnescherm-vormen, die niets te maken hebben met de zon, zijn de origineele vormen, ontstaan uit de origineele afbeelding van de placenta zelf. De schijf wordt overal in Azië en niet alleen in Azië het embleem der opperste heiligheid, dus het embleem van het vorstelijke gezag, want in den vorst is overal de Geest geïncarneerd geweest.

In Azië, overal, groeit dit embleen uit tot de *pajong* en het wordt nu ook duidelijk, waarom in de vormen en kleuren der *pajongs* de hierarchie van geestelijk of wereldlijk gezag, voorheen een en hetzelfde, werd aangegeven; ook duidelijk waarom bij plechtige gebeurtenissen, verband houdende met het gezag des vorsten, de *pajong* niet kon ontbreken, zoo min in den *dalem* van den clanheerschers, later regent, als ten hove van Solo en Jogja waar zij wordt opgehouden boven een brief aan of van den vorst, een ander heilig symbool, dateerend uit den tijd dat de schrijfkunst, oorspronkelijk de tecken- of afbeeldingskunst, mede slechts daartoe diende het heilige weer te geven. Historisch spiritualisme allerwege! De *pajong* is geen nuttigheids-ding; gegroeid uit een blad als eerste beschutting tegen zonnestralen.

De Schijf.

Deze schijf is een van de figuren, met of zonder „stoel", dat is de navelstreng, welke geheel de menschheid nog tot op deze dag vervult, en waarvan de heiligheid al of niet meer wordt ervaren. De roode schijf op het witte veld van de japansche vlag is wel duidelijker in afbeelding maar even heilig als de schijf van de tonsuur van den katholieken priester of het schijf-aureool om de hoofden der christelijke heiligen, als de schijfvormige steenen bidplaats van den Niasser, als de schijf of roos aan de zolderingen van griekseche en romeinsche woningen, waardoor het *sub rosa* gesprokene tot heilig geheim der ingewijden werd. En nog honderden andere schijfsymbolen worden thans, dank zij Wards machtige ontdekking van het oermenschelijke denken, duidelijk en verklaarbaar. Het is nog steeds niet geheel uit te denken tot welke meest onverwachte verklaringen van duizenden raadsels het wardisme ons de oplossing geeft.

Beeldhouwkunst.

Het is duidelijk dat de eerste pagoden voornamelijk zullen herinneren aan het hindoestaansche symbool. Inderdaad blijkt uit de beschrijvingen welke er zijn blijven bestaan omtrent de eerste in hout uitgevoerde japansche pagoden der zesde eeuw, dat zij het indische voorbeeld van ornamenteering volgden. Wij lezen dat zij op den top groote vaas hadden, treffend door de herinnering aan Gensjo's (Hioeen-Tsang's) beschrijving van de stoepa van Boeddha Gaja, in dezelfde eeuw gebouwd door Amara Singh, een van de zoogenaamde „Negen Juwelen van Wijsheid" aan het hof van Wikramaditija.

De beeldhouwkunst heeft blijkbaar denzelfden weg gevolgd. De hindoesche typus leek den Chineezen aanvankelijk buitenlandsch en de chineesche beeldhouwers zooals Taiando in de vierde eeuw, wijdden zich aan de ontwikkeling van een nieuwen stijl, door voortdurende wijziging van de verhoudingen. Taiando was zoo begeerig naar oprechte critiek dat hij een gordijn achter zijn beeldwerk optrok en er gedurende drie jaren achter lag om de opmerkingen van het publiek te vernemen.

Scholen der Kunst

Dat er een onderscheiden school van chineesche beeldhouwkunst bestond is duidelijk uit de mededeelingen van den reiziger Hoken (Fahian) die beelden van een zeker grondgebied beschrijft als geheel chineesch in typus, in tegenstelling tot de hindoesche beelden van andere plaatsen en die de afwijking toeschrijft aan den invloed van een chineeschen generaal Roko, die dat gebied bezet had. Wij zijn echter meer geneigd om hierin te zien een toepassing van den stijl der Gettaes in den Poendjab, welke sporen zelfs in Madoera terug te vinden zijn. Inderdaad volgen de bestaande resten van de kunstwerken dezer periode, zoover als thans bekend, in vorm, bekleeding en decoratie den Hâng stijl.

Rioemonsan.

Het meest typische voorbeeld geven wel de in rotsen gesneden beelden van Rioemonsan bij Loyang. Zij vormen een deel van de grotttempels welke de keizerin-moeder Ko in 516 na Chr. deed bouwen.

De plaats zelf is in zijn ruïne zeer belangwekkend, omdat zij niet alleen een vertegenwoordigster is van het tijdperk, maar bovendien een compleet museum, met niet minder dan tienduizend boedhhistische beelden, enkele der Tangs en andere zelfs zoo laat als de Soengs, met bepaalde data, en daardoor juist van zulk een belang. Grotten volgen op grotten, alle met spitse rotsdaken; de beelden zijn in vlak en diep reliëf en de hoofdfiguren zoo ver uitgesneden, dat zij bijna vrij staan van de rots. Voor hunne behoeven wij nauw nadere beschrijving; wij kennen hier volkomen dezelfde kunstuitingen uit onze boeddhistische periode.

Een chineesche dichter die de plaats bezocht griffelde op de rotsen de inscriptie: „Zelfs de steenen zijn hier oud en het boeddhaschap uitgelachtig geworden." De plaats is op zich zelf bekoorlijk. Onder in den afgrond stroomt de wilde Isoei en op den tegenliggenden oever staat een kleine tempel, Kosanstji genaamd, de plaats van het huis, waar de geliefde Tangdichter Hakoerakoeten woonde, is nog steeds te zien.

No 124 Woensdag 31 Mei 1922.

De Asoeka-Periode In Japans Kunst.

23.

Een En Ander Uit De Vroege Sociologische En Politieke geschiedenis Van Japan.

Godsdienst-Oorlogen In Verband Met De Invoering Van Het Boeddhisme.

In de Asoeka-periode, toen het boeddhisme voor het eerst tot Japan kwam, had het geslacht der Sogas de machtigste positie in het rijk, zooals in latere tijdperken de Foedjiwaras en de Minamotos zouden hebben. De Sogas waren een machtige factor in het rijk gebleven sedert de dagen van de keizerin Zhingo in haar beroemde verovering van Korea, toen de stichter van het geslacht, Takanuetji Soekoeno haar raadsman en eerste minister was.

Adelstrijd.

In schilderijen van lateren tijd wordt hij afgebeeld als een eerwaardig en gebaard man, die den infant-keizer in de armen houdt. Van dezen tijd af waren de leden van zijn geslacht erfelijke ministers van buitenlandsche zaken en de tradities van hun bloed deden hen van zelf neiging gevoelen voor buitenlandsche beschaving en instellingen, terwijl daartegenover anderen tajonale heerschers geslachten even natuurlijk bleven hechten aan de strenge opvatting van vaderlandsche zeden en gebruiken.

De verantwoordelijkheid der regeering berustte in die dagen en nog lang daarna bij de aanzienlijke geslachten die den troon omgaven en de bevelen in naam der keizers uitvoerden. Dit is de wederopkomst geweest van die „Vergadering der Goden" die naar de volksvoorstelling raad gaven aan de opperste godheid in Takamagahara.

Stam-Evolutie.

Ook hierin zien wij weer duidelijk de doorwerking van het historisch spiritualisme. Inderdaad waren de clanheerschers en leden der machtige adelsgeslachten geïncarneerde goden. Inderdaad was naar de algemeene aziatische opvatting, — want Azie is Eén — de vorst de incarnatie van den oppersten god. Het was in het geheel geen profanatie of lastering dat zij zich de aardsche vormen der in hen zijnde goden dachten en dus ook overeenkomstig hun waarachtige overtuiging,—geen politieke maar een religieuse, zich godsmacht toegekend wenschten te zien.

Er is in het geheel geen verschil, — niet het minste,— tusschen deze staatkundige ontwikkeling van Japan en van ons eigen vaderland. Zeifs is de overeenkomst hierin zoo opvallend, dat vermoedelijk de werkingen van een eilander-psyche aangenomen mogen worden. Dat de oorspronkelijke vorstenfiguren op Java in menig opzicht krachtiger persoonlijkheden waren dan de japansche keizers, die evenals de oude frankische koningen door hun majordomos daar in Azie's noorden door hun zegenaars worden verdrongen, doet niet af aan het feit dat inderdaad in de leden der heerschende geslachten de goden worden gezien, in welke goden dan als een zeer natuurlijke sociale evolutie van religieuse begrippen de oorsprongkelijke totemgenoten van stam, geslacht of familie moeten worden teruggevonden. Ook in dit opzicht moeten wij onze geheele geschiedenis zoowis die tot ons wordt gebracht door de niet-begrijpende vreemdelingen van anderen op herzien.

Een geslaagde poging daartoe is gedaan in „Indië," dat in den geest van indische geschiedschrijving in tallooze opzichten met de bestaande tradities breekt, omdat de voosheid van de tot dusverre geldende geschiedkundige opvattingen door den auteur werd onderkend en dus niet meer kon worden gevolgd of aangehaugen. Er is geen enkele geschiedenisbeschrijving van ons vaderland, die in dit opzicht met „Indië" overeenstemt. Reden te meer voor de onzen om zich nu aan de hand van dezen gids inzicht in onze historie bij te brengen.- *Red. Exp*).

Erfelijke Staatsfuncties.

De burgeroorlog welke samenhing met de invoering van het boeddhisme in Japan wordt nu verklaarbaar, niet door de verschillen in godsdienst, want inderdaad heeft het oude Japan even goed als anderen moeten begrijpen dat het nieuwe geloof inderdaad geen nieuwe denkkiemen bracht, maar als een zaak van geslachten-naijver tusschen de Sogas en de Mononobes, de laatsten erfelijke bevelhebbers van het leger te velde, gesteund door de Nakotomis de voorouders der Foedjiwaras, die als erfelijke priesters, of misschein beter als bewaarders der voorouderlijke godsdienstige gebruiken, natuurlijkerwijze vasthielden aan de heilige gebruiken der ouden en de nieuwe religie weerstonden.

Weer moet hier verwezen worden naar de verkeerde opvattingen van westersche sociologie welke een gensontwikkeling der oermenschheid aanneent, uitsluitend op de basis van het historische materialisme en geen rekening houdt met de factoren welke daarbuiten liggen op het groote veld van het historisch spiritualisme.

Wij zouden kunnen spreken van een arbeidsdeeling der goden, welke ook weer natuurlijkerwijze haar uitdrukking terugvindt in de arbeidsdeeling der adelsgeslachten. Het is namelijk niet waar, dat een geslacht langzaam zich ontwikkelde uit den *geus* om alle geestelijke en wereldlijke macht aan zich te trekken en de heerschers voort te brengen. Dat mag een ontwikkelingsgang zijn geweest van het betrekkelijk late verleden.-in de vroege oudheid waren de staatsfuncties erfelijk toebedeeld aan de in de adelsgeslachten geïncarneerde goden, Zoo was een erfelijke priesterschap ontstaan uit één enkele familie.

Zoo waren erfelijke legerbevelhebbers ontstaan op gelijke wijze, erfelijke marinecommandanten, een erfelijk raadsmanschap, een erfelijk ministerschap. Eerst veel later werden door enkele sterkere geslachten de macht en de functie van verscheidene anderen te zamen in zich vereenigd en zoo is geleidelijk aan op historisch spiritualistische basis een opperste koningschap ontstaan, dat er aanvankelijk bij normale sociologische ontwikkeling niet is geweest.

Ook bij Ons.

De geschilderde gang is zoo duidelijk dat

wij nog overal in Azië's ontwikkelingsgang dezelfde sporen terugzien. Ja, in het oude testament kan men vinden dat bij de israëlieten geen andere sociale indeeling bestond, daar waar de staatsfuncties werden verdeeld, eens voor altijd, tusschen de verschillende stammen. De staat, dat worde nooit vergeten, is in het oosten ook nu nog geen ding op zich zelf. De staat was enkel het gewijde symbool der godsmacht. De staat was u i t i n g van den vorst *in concreto*. Zonder vorst (in wijderen zin: zonder heerschinstituut) was de staat ondenkbaar. Evenmin kon men zich een vorst denken zonder zijn gezagsgebied, hoe dit overigens dan ook werd gevormd en uitgebeeld.

In ons vaderland hebben wij dezen gang der ontwikkeling almede beleefd. Echter is hier al zeer vroeg, niet het minst door den sterk feodalen en militairen hang van onze eilander-psyche een aristocratische verbrokkeling begonnen tusschen de verschillende geslachten, waardoor als van zelf de vereeniging van diverse staatsfuncties kwam in één enkel geslacht. Maar tot op dezen dag kan men, bijvoorbeeld in het democratische Minangkabau, zelfs ten aanzien van *doesoen* of *marga* deze verdeeling van staatsfuncties, gemeenlijk teruggebracht tot vier, terugvinden.

Wij keeren thans tot Japan terug.

Soga-Suprematie.

De Otomos, die erfelijke admiralen waren en langs de kusten van Korea plachten te kruisen, helden over naar de zijde der Sogas. Althans bleven zij neutraal in de kultuurstrijd die Japan uitvocht.

Deze rampspoedige adelskrijg om de macht, welke eindigde met de suprematie der Sogas, werd vergezeld van de nooit te vergeten misdaad van den koningsmoord en verscheidene onttroooningen. Wij de ontwikkeling der staatkundige dingen in het juiste licht ziet, begrijpt van welk een beteekenis in Azië een vorstenmoord is, hoe geweldig veel moet gebeuren alleer men daartoe in staat is, één van de oorzaken waarom ons volk zich helaas te lang heeft geschikt onder de macht van vorsten, die hun vaderland verrieden en verkochten aan den vreemdeling, een van de oorzaken, — een religieuse, dat is *in casu* een historisch spiritualistische — waarom wij in overheersching zijn gekomen.

Impericide.

Vorstenmoord was godsmoord. Niets minder. Daarom is deze periode in de japansche geschiedenis nog altijd een tijd van gruwelijke herinnering voor het japansche gemoed. Afgezien van deze gebeurtenissen vertoont de burgeroorlog van de Asoeka-periode treffende overeenkomst met dien tijdens de restauraties der Meidji, toen vooruitstrevenden en conservatieven hun doelverschillen uitvochten, zij het gelukkig in een vriendschappelijker geest, in een geest van n a t i o n a l e e e n h e i d.

Boeddhas Intocht.

De keizerlijke macht, gekortwiekt in de Soga-periode door oligarchisch overwicht, was niet in staat om aan welke zijde ook het veto toe te roepen. Toen de koreaansche koning Meirei in het dertiende jaar van de regeering van keizer Kimmei (552 na. Chr.) gezantschap zond met een brons-vergulde beeld van Sakyamuni, voorzien van boeddhistische stributen en inschriften, en een adres overbrengende, zeggende: Uw vasal Mei, koning van Koedara zendt met eerbied dezen vasal van uw vasal Roerisjitike om het hierbijgaande beeld in 'uw rijk te brengen, opdat de leer moge vlocien en zich moge uitbreiden naar alle uwe grenzen, volgens het bevel van den Boeddha, die beval dat zijn leer oostwaarts zou gaan," was de keizer wel verheugd dat hij dit tribuut ontving, maar moest toch aarzelen in het aanvaarden van het beeld. Hij vroeg zijn ministerraad om advies.

Iname van Soga stelde voor dat het zou worden vereerd met de verplichte plechtigheden. Daarentegen stelden Okosji van Mononobe, de vade rvan Moria—gevreesde naam voor de boeddhisten!—en Kanako van Nakato ni voor dat het zou worden afgewezen met de gezanten van Korea tegelijk.

De keizer besliste in een geest van verdraagzaamheid, dat het beeld toevertrouwd zou worden aan Iname, en zoo werd het voor een tijd ondergebracht in Inames villa te Meekobara. Maar de pest en de hongersnood die het volgende jaar de provincie teitsterden gaf den vijanden der Sogas het voorwendsel hen opnieuw te bestrijden door te verklaren dat zulke rampen het gevolg waren van het vereeren van vreemde goden. Zij kregen vergunning om beeld te vernietigen en wierpen het in het nabijzijnde meer.

No 125 Donderdag 1 Juni 1922.

De Asoeka-Periode In Japans Kunst.

24.

Sjibatatsoe, Donyei, Dosjin, Tjiso, Woemajado, Woemako, Soeiko Jamagoetji, Ogoetji, Koesoesji, Toriko.

De Boeddhisseering Van Dai Nipon.

Het schijnt niet temin, dat voor de formeele aanname van het boeddhisme door het hof, boeddhistische monniken en beelden reeds in het land bekend waren. Sjibatatsoe, van de Rio-dinastie in Zuid-China, een devoot geloover en grootvader van den beroemden beeldhouwer Tori, de grootste figuur in de kunstgeschiedenis van dit tijdvak, was een en dertig jaar te voor naar Japan gekomen. Zijn dochter werd de eerste non, die de boeddhistische beelden aanbad.

Voorloopers.

In 554 na Chr. kwamen de koreaansche priesters, Donyei en Dosjin, Tjiso een zuidelijke Chinees moet verder een jaar of tien later beelden hebben overgebracht naar Japan en in spijt van conservatieve vervolging won het nieuwe geloof dagelijks grond. De koreaansche koningen van Kuodara en Sjinagi wedijverden met elkander in het zenden van

boeddhistische geschenken en Woemako, de zoon van Inane, die zijn vader opvolgde als eerste minister, richtte boeddhistische tempels op in 584.

Woemajado.

Het jaar 573 is merkwaardig wegens de geboorte van prins Woemajado, algemeen bekend als Sjotoku-Taisji, de „heilige onder de vorsten," die de groote personificatie der vroege boeddhistische ontwikkeling werd. Als regent zijner tante, keizerin Soeiko, schreef hij de zeventien artikelen van de japansche grondwet. Dit document schrijft de vereering van den keizer en de confucianistische etiek voor en legt nadruk op de hoogheid van het indische ideaal, dat allen behoort te doordringen. Het nationale leven van Japan werd hierdoor voor dertien opvolgende eeuwen ontleed. Zijn commentaren op de boeddhistische soetras geven niet alleen van een merkwaardige kennis van het chineesch blijk, maar door hun heldere uiteenzetting van de beginselen van Nagardjoena (tweede eeuw n. C.) toonen zij een gemate inspiratie. Het boek was een wonder voor Koreanen en Chineezen en de dood van Prins Woemajado was een teeken voor algemeenen rouw. Het volk stoeg zich op de borst in het verdriet over den nacht, beroofd van zijn maan. Nog steeds wordt zijn nagedachtenis geëerd als Beschermer van Alle Kunsten door Japans kunstenaars, met name te Tennodji in Osaka.

Woemako.

Het was in het jaar 588 dat de twistende mededingende geslachten een hoogtepunt bereikten, toen een ieder er naar streefde een handhaver van zijn eigen geloof op den troon te plaatsen. De strijd eindigde met de nederlaag van Moria en Nakatomi en den daarop volgenden moord van den keizer, die het verkoos zich te verzetten tegen het gezag van Woemako.

Soeiko.

Deze plaatste toen zijn eigen achtermeht Soeiko op den troon, die tevens een kleindochter van den vermoorden keizer was. Haar langdurige regeering, van 593 tot 628 na Christos, met prins Woemajado als regent, is het hoogtepunt van de eerste boeddhistische beweging in Japan, welke periode vaak naar haar het Soeiko-tijdperk wordt genoemd.

Haar hoofdstad lag in de provincie Asoeka o geveer twaalf mijlen van Nara waar de keizers hof gehouden hadden sedert de dagen van Kinmei.

Ongelukkigerwijze zijn er geen resten in Asoeka zelf meer te vinden en sedert het overbrengen van de hoofdstad naar Nara, is de plaats in totaal verval geraakt. Enkele tempels hier en daar en enkele marmeren bouwwerken, nu verborgen onder de moerbezieën, herinneren nog maar aan de verloren glorie.

Het Beeld van Ankoin.

De eenige uitzondering vormt het reusachtige bronzen beeld van Ankoin op een der zijden van den Asoeka-tempel, welke volgens de historie gegoten werd in het vijftiende jaar van Soeiko's regeering. De afmettingen waren te groot om het te vervoeren door de deur van den toch grooten tempel te worden binnengebracht en dit geeft een idee van de kunstenaarsmacht van den beeldhouwer Tori die voor zijn arbeid werd beloond met een hoogen rang aan het hof en een geschenk van uitgebreide landgoederen in de provincies.

Het beeld heeft van brand en andere rampen geleden en is althans eenmaal op het punt geweest geheel te worden vernietigd. Ook zijn de herstellingen er aan van die ongelukkige Tokoegawa-periode, welke zoo weinig rekening wist te houden met de voornaamste trekken van het originaal dat men nu enkel nog maar aan armen en mouwen, voorhoofd en oogen den oorspronkelijken typus van dit beroemde beeld kan vaststellen.

Horindji.

Gelukkig is de tempel van Horindji nabij Nara, dicht bij de woning van prins Woemajado gebouwd, behouden gebleven, rijk aan architectonische en andere schoonheidsschatten van dezen tijd. In de Kondo, of Gouden Hal, kan men nog steeds de Sakya-drieëenheid zien, gegoten door Tori op bevel van den prins en het jaartal 600 dragende; tevens een andere drieëenheid van Jakoji, met den datum 625. De hoogte der beide beelden, de halo inbegrepen, is ongeveer zeven voet. In deze beelden wordt hetzelfde Hang-type teruggevonden, welk men ook ziet in de rotstempels van Rioemonsan van meer dan een eeuw vroeger.

Kwannon 1)

In dezelfde hal staat ook een beeld van Kwannon (Avalokiteswara), tien voet hoog, uit hout gesneden en met lak gedekt. Het moet een geschenk zijn geweest van een koreaanschen koning. Inderdaad kan het beeld in Korea gesneden zijn dan wel door een der talrijke koreaansche kunstenaars die naar Japan kwamen in die dagen. Een andere Kwannon, welke gedurende eeuwen voor het oog van het publiek verborgen werd gehouden en in een merkwaardig goede conditie is bewaard gebleven, is de Kwannon van Joemedono in denzelfden tempel. Aan deze beide beelden kunnen wij waarnemen die zuiverheid van uitdrukking welke den Hang-typus karakteriseert waar hij in boeddhistische kunst verschijnt. De verhoudingen zijn niet bizonder fijn. Handen en voeten zijn zelfs buiten verhouding groot en de trekken hebben bijna de koude kalmte van egyptische beelden. Toch, in spijt van al deze nadeelen, vinden wij in dit werk een geest van intense verfijning en zuiverheid, zooals alleen een groot godsdienstig gevoel heeft kunnen voortbrengen. Want de goddelijkheid in deze vroege fase van nationale bewustwording scheen een abstract ideaal te moeten zijn, ongenaakbaar en geheimzinnig en zelfs zijn onwerkelijkheid in de uitbeelding gaf aan het kunstwerk een plechtige bekooring.

Kunstrealisatie.

Toch scheen het dat de japansche geest met zijn ingeboren liefde voor schoonheid en werkelijkheid, niet te voldoen was met de abstracte typen, hem door koreaansche en chineesche meesters gebracht. Daarom vinden wij als tijdgenoot van dezen reeds een nieuwe beweging

1) *Kwannon.* Het woord is een afkorting van Kwandjion of Kwandjizai, hetgeen de beteekenis heeft van Avalokiteswara, de Heer die getuigt. De naam duidt een der verheven Bodhisatvas aan, die Nirwana weigert totdat de verlossing van het heelal bereikt zal zijn. Kwannon werd oorspronkelijk opgevat als een jongeling, zoo iets als de christelijke idee van den engel. Naderhand werd de voorstelling die van een vrouw en moeder. Kwannon heeft 33 vormen, alle graden van het leven verbeeldende. „Waar een mug gonst, daar ben ik," mag beschouwd worden als de sleuteltekst van Lotus-soetra. Hij (of Zij) vertegenwoordigt die voldoening en bevrediging welke vóór de zelfonthouding reeds ons deel is. Hij is daarom ook nooit de gever van het Nirwana, maar enkel van den stap naar redding en verlossing. Niet de Boeddha maar de Bodhisatva. In het boeddhisme van India wordt Kwannon als Padmapani gekend, de houder van den Lotus, in tegenstelling tot Vadjra pani, de houder van donder en bliksem.

Inderdaad is Kwannon enkel de vervrouwelijking van het symbool van den Levensgeest, de vervrouwelijkte Parcival. Wij kennen ook in onze vaderlandsche godenleer de figuur van Kwannon. Zij is ten slotte de Ceres der Grieken en Romeinen ook daar een vervrouwelijkt beeld van den Geest de Levens.

in de beeldhouwkunst, welke ten doel heeft de verzachting van harde omtrekken en het verbeteren van verhoudingen.

Ook in dit opzicht vinden wij den indischen geest dus weer in Japan terug. Want dezelfde liefde tot juistheid van verhouding en tot verzachting van uitdrukking tot een oneindig medelijden, een oneindig verstaan van wereldsche smart en een even mild vergeven van wereldsche zonde vinden wij terug in de boeddhabeelden van Java, die ook daardoor zich afscheiden van de voorbeelden, die ons vaderland wellicht uit achter-India hebben bereikt.

Een typisch voorbeeld voor Japan vormde de houten Kwannon van Tjioegoedji, een nonnenklooster, gesticht door de dochters van prins Woemajado en verbonden aan den tempel van Horindji.

Dit beeld van ongeveer het einde der Asoeka-periode is van een groote teederheid van uitdrukking en schoonheid van verhouding hoewel het nog steeds behoort tot den Hâng-typus dier dagen.

Behalve de Boeddhas en Bodhisatvas is er ook het type der Devaradjas bekend als „de Bewaarders der Wet", dragende de vier hoeken van het heelal, welke voor het nageslacht bewaard gebleven zijn in den zelfden tempel onder den naam van „de vier Wachter-Koningen". Deze laatste beelden zijn geteekend met de namen van Jamagoetji, Ogoetji, Koesoeji en Tôriko van wien de eerste nogeldens al worden genoemd als een beroemd kunstenaar in het midden der zevende eeuw. Een merkwaardige trek van deze koningen is dat het metaalwerk dat hoofd en deelen van de wapenrusting versiert nog steeds het type van de Hâng-kunst vertegenwoordigt, zooals deze wapenrustingen, in vroege dolmens aangetroffen, vertoonen.

Schilderwerk.

Het eenige overblijfsel van de schilderijen van deze periode bestaat in de lakdecoraties van een tempel, behoorende aan keizerin Soeiko zelf. Zij zijn weer uitstekende dragers van de Hâng-stijl.

Een borduurwerk, voorstellende het Koninkrijk der Oneindige Genade, Tendjoe-Kokoe geheeten, naar welk paradijs de geest van prins Woemajado moest zijn heengegaan, werd door de overlevende prinsessen met haar vrouwen te zijner herinnering vervaardigd naar een teekening van een der koreaansche kunstenaars. Het borduurwerk is nog steeds te zien in Tjioegoedji en vult de vertolking van teeken- en kleurkunst van den Soeikotempel aan.

Voor het bouwkunstige gedeelte is deze tempel zelf een merkwaardig voorbeeld en de Gouden Hal, Kondo, is in het algemeen trouw aan het aangenomen type, al werd hij een eeuw later hersteld. De pagoden van de nabijzijnde tempels van Horindji en Hokidji zijn eveneens naar denzelfden Hâng stijl gevormd.

No 126 Vrijdag 2 Juni 1922.

Het Tijdperk Van De Nara-Kunst. (700-800 n. C.)

25.

Wikramaditya, Taiso, Tendji-Tenno, Aryabata, Brahmagoepta, Bhaskaratjaria, Ram Tjandra, Djagadis Tjoender Bose, Asangha, Vasoebandhoe, Varamihira, Soesroeta, Kalidasa, Banabhata, Rawikirti, Gensjo, Gitjo, Jasowardhan, Siladitya, Tosjimi, Ritaihakoe, Hitoemaroe, Omakitsoe, Boentjoesi, Mitrasena, Kensjoe Djissananda, Bodhiroetji.

Een nieuwe periode in Japans kunstgeschiedenis stond geboren te worden. En zij was een weerspiegeling van de zucht, ginds zoowel als overal elders in Azië waar de geheele aziatische gedachte er toe drong, om voorbij die verre visie van het indiasche Abstract-Universeele, door het boeddhisme mede mogelijk gemaakt, haar eigen opperste zelfopenbaring in den kosmos te ontdekken.

De vulgarisatie van dezen drang zou zich in het nu volgende tijdperk verraden, als de neiging tot een strenge en geharde symboliek de plaats zou innemen van de rechtstreeksche ontvangenis van het schoone.

Voor het oogenblik echter zocht de Geest verbinding met de Stof en de vreugde over de eerste omhelzing zou weerklinken van Oeddjain tot Tjoan en Nara door de zangen van Kalidasa, van Ritaihakoe en van Hitomaroe.

Herleving.

Drie groote staatkundige persoonlijkheden hijdden deze eeuw van vrijzinnigheid en grootschheid in.

In Hindoestan zag de zesde eeuw hoe Wikramaditija de Hoenas verdreef en in het noorden dat gevoel van nationalisme deed ontwaken dat sedert de dagen van Asoka wel scheen te zijn ingeslapen. Een eeuw later slaagde de eerste Tâng-keizer Rissemin (Taiso) er in, China weer te hereenigen na de drie eeuwen van verdeeldheid onder de Zes-Dinastieen en een rijk te stichten, het grootste in omvang na dat Genghis Khan. Zijn tijdgenoot, keizer Tendji-Tenno van Japan brak de erfelijke macht der edelen en verstevigde Japan onder den dadelijken invloed van den keizerlijken troon.

India's Wetenschap.

Ook in India zelf komt een verflauwing van het getwist over het Abstracte en Onkenbare dat begon met de Oepanisjada en zijn hoogtepunt bereikte in Nagardhoena in de tweede eeuw. Wij krijgen gezicht op een grooten

stroom van wetenschap, de nooit opgehouden heeft in dat land te vloeien. Want India heeft de gegevens voor den intellectueelen vooruitgang ten bate den geheele wereld bijeengegaard en verbreid van de voor-boeddhistische tijden af, toen het de Sankhya filosofie en de theorie der atomen schiep, sedert de vijfde eeuw toen zijn wiskunde en sterrekunde haar bloesem kregen in Aryabata; sedert de zevende eeuw, toen Brahmagoepta zijn hoog-ontwikkelde algebra ging toepassen en zijn kosmische waarnemingen begon; sedert de twaalfde eeuw, schitterend van de glorie van Bhaskaratjatja en zijn beroemde dochter en zoo voort tot de negentiende en twintigste eeuw toe met Ram Tjandra, den wiskundige, en Djagadis Tjoender Bose, den natuurkundige, schrijver van den „Weerklank in het Levende en Niet-Levende" (1903).

In de periode onder beschouwing, beginnende met Asangha en Vasoebandhoe, wordt de geheele boeddhistische energie geworpen op zulk wetenschappelijk onderzoek in de wereld van de zinnen en de verschijnselen der stof en een van de eerste resultaten is een uitgewerkte zielkundige verhandeling over de evolutie der zondige ziel in haar twee en vijftig stadiën van ontwikkeling en eindelijke verlossing in het oneindige.

Eenheid.

Dat het geheele universum geopenbaard wordt in elk atoom, dat elke varieteit daarom van gelijke beteekenis is, dat er geen waarheid is buiten de eenheid van het heelal-dit is het geloof dat de indische geest bevrijdt in de wetenschap en dat zelfs heden ten dage zoo machtig is om dien geest bevrijd te houden van de harde schaal van specialisme, dat een zijner zonen er toe in staat was, met de strengste wetenschappelijke demonstratie een brug te slaan over de kloof tusschen de organische en anorganische werelden. Zulk een geloof was in zijn vroege energie en geestdrift de natuurlijke prikkel voor die groote wetenschappelijke periode, welke sterrekundigen als Aryabata kon voortbrengen, die de wenteling der aarde om haar eigen as zou ontdekken, en zijn niet minder schitterenden opvolger Varamihira; zulke geneeskundigen als Soesroeta, in wien Indius medische wetenschap een hoogtepunt bereikte, ja, geheel een eeuw welke ten slotte Arabië de kennis zou geven waarmede het later Europa zou bevruchten.

De Kunst.

Het was ook een eeuw van dichtkunst, stralend door de namen van Kalidasa, Banabhata en den djain Hawikirti, scheppers van dien rijkdom van verbeelding en allegorie, welke later het hindoeisme zou kleeden met poeranische lore.

Boeddhistische kunst krijgt thans het voorkomen van kalmte, altijd het resultaat van een intelligentie die verblind wordt door een doordringen der stof, in een fase van rust, waarin de een niet meer streeft den ander te overtreffen, en zoo wordt de kunst gelijk aan dat klassieke ideaal der Grieken, wier pantheisme hen tot een gelijke kunstopenbaring bracht.

Beeldhouwkunst is bij uitstek de vorm, die zich leent tot zulke opvatting en de steenen Boeddhas van den Tintal in Ellora, ofschoon beroofd van de pleisteroppervlakte, waarmede zij oorspronkelijk bedekt waren, zijn schoon door een bedwongen grandeur en een harmonie van verhoudingen. In hen vinden wij de bron der inspiratie van de Tâng- en Nara-sculpturen.

Nieuw Verkeer.

Het China der Tângs (618-907) verfr[illegible] door het verschc tartaarsche bloed van d[illegible] afgegane Zes Dinastieen, bloeit nu uit in een nieuw leven, dat de Hoang Ho en de Yang-tse Kiang verenigt. Het verkeer met India wordt vergemakkelijkt door de uitbreiding van het rijk op het Pamir-plateau; het aantal pelgrims naar het land van den Boeddha zoowel als de instroom van Hindoes in China neemt met den dag toe. Gensjo (Hioeën-Tsang) en Gitjo (Itsjing), bekend geworden door hun reisbeschrijvingen, zijn slechts twee uit een reeks van velen, die van het eene gebied naar het andere trokken.

De nieuw geopende weg door Tibet, dat door Taiso werd veroverd, voegde een vierde verbindingsweg bij de reeds bestaande langs Tensan en langs de kust. Op een gegeven tijd waren er in Loyang meer dan drie duizend hindoesche monniken en meer dan tien duizend hindoesche gezinnen, die hun nationaliteit opvielden op chineeschen grond; hun groote invloed kan berekend worden naar het feit dat zij fonetische waarden gaven aan de chineesche ideografieën, een beweging welke in de achtste eeuw tot resultaat had het ontstaan van het hûidige japansche alfabet.

De herinnering aan de wonderlijke geestdrift, uit deze voortdurende aanraking op het vasteland leeft tot op dezen dag nog in Japan in een aardige volksvertelling van drie reizigers die elkander ontmoetten in Loyang. Een kwam van India, een van Japan en een van het chineesche rijk zelf. „Wij ontmoeten elkander hier, zeide de laatste, als om een waaier te vormen. China vertegenwoordigt het papier; gij, uit India, de ribben en onze vriend uit Japan, de kleine maar onmisbare steel."

Verdraagzaamheid.

Het was een eeuw van verdraagzaamheid, zooals altijd mag worden verwacht waar de indische geest weet door te dringen, toen in China confucianisten, taoïsten en boeddhisten gelijkelijk werden vereerd, toen de nestoriaansche patriarchen hun geloof mochten verbreiden, zooals de tjoansche tafelen getuigen, en toen zoroastriers vergund was het vuur te aanbidden in de belangrijke steden van het rijk, sporen nalatende van bizantijnschen en perzischen invloed in de decoratieve kunst van China verdraagzaamheid in denzelfden zin die in India Jasowardhan en de Siladitya van Kanaudj er toe bracht om brahminen, djains en boedhisten gelijke vereering te schenken.

Zoo stroomden de drie stroomen van chineesche gedachte naast elkander en Tosjimi, Ritaihakoe en Omakitsoe, die de poëtische idealen van deze drie opvattingen vertegenwoordigen, geven niettemin uitdrukking aan de groote harmonie van de Tâng-periode, waarvan de assimilatieve gedachte reeds door Boentjoesi, de leeraar van Gitjo, eerste adviseur van Taiso werd verkondigd. Deze harmonie kondigt reeds het neo-confucianisme van de volgende Soeng-dinastie in China (960-1280) aan, toen confucianisten, taoïsten en boeddhisten gezamelijk één enkele nationale eenheid vormden.

Hosso en Kegon.

Het boeddhisme, de voornaamste impuls van den tijd, was dat van de tweede hindoesche fase, die van het klooster-ideaal Gensjo (Hioeën-Tsang) was een leerling op zijn beurt van Mitrasena, een leerling op zijn beurt, van Vasoebandhoe. Door zijn grootsche vertalingen en commentaren stichtte hij, na zijn terugkeer uit India de nieuwe school, bekend als de Hosso-secte, waarvan de gedachte intusschen [illegible] levend geweest schijnt te zijn voor zijn tijd.

Kensjoe, bijgestaan door Djissananda van Midden India en Bodhiroetji van Zuid India gaven aan de beweging verdere ontwikkeling in

den aanvang der achtste eeuw en vestigden ook de Kegon-secte, welke ten doel had de volkomen vereeniging van geest en stof. De intellectueele kracht van deze periode was zoo gelijk aan die van de moderne wetenschap, dat de kunst onder haar invloed voornamelijk werd een aanzicht van de uitgestrektheid van het heelal, met den Boeddha als het middelpunt aller dingen. Zij nam daardoor geweldige afmetingen aan en de Boeddhabeelden worden nu de reusachtige reusachtige Rosjana (Wairotjana) Boeddhas. De Rosjana-Boeddha is de Boeddha der Wet in tegenstelling tot den Boeddha der Genade, die Amida is, en tot den Boeddha van Adapatie, welke Sakyamoeni zelf is.

No 127 Zaterdag 3 Juni 1922.

Boeddhistische Kunst-Energie In Japan.

27.

De Reuzenbeelden Der Rosjana - Boeddhas.

Dosjo, Djiodji, Goemporik, Kansjin, Kaikei, Sjomoe, Komio, Bodhi

Als het best bewaard gebleven overblijfsel van den tijd, kan gewezen worden op den reusachtigen Rosjana-Boeddha van Rioemonsan, hiervoor genoemd. Dit beeld, in type gelijk aan de Boeddhas van Ellora, is meer dan zestig voet hoog en torent in grootsche machtigheid tegen den rotswand van de behoorlijke heuvelzijde van Rioemonsan, met een bruisenden stroom aan zijn voet.

Rosjanas.

Een andere Rosjana van steen kan gevonden worden aan de Yang-tse beneden Tobaro nabij Kakoken. Hij is uit een enkele rots gesneden, een berg op zich zelf, en van zijn grootte kan men zich een voorstelling maken uit het feit dat een hooge pijnboom op zulk een wijze gegroeid is dat hij de plaats inneemt, zonder eenige opvallende incongruiteit, van een der spiraallijnen van den hoofdtooi. Het beeld is gezeten op een lotus-kussen, een dais in de gebruikelijken vorm, en daar het uit roodzandsteen gesneden werd, zijn wel de meeste trekken weggesloten, ofschoon het zelfs in zijn oorspronkelijken staat moeilijk te bestuderen geweest moet zijn als gevolg van de situatie Yang-tse aan zijn voet.

Jaar

In dezen tijd hadden in Japan politieke beurtenissen van beteekenis plaats. Keizer dji, die het Soga-geslacht onderwierp, verstevigde het persoonlijk regime der keizers en begon een nieuw bewind in 645, dat duurde totdat het aan de Foedjiwaras, nakomelingen van zijn eersten minister Kamatari, opnieuw gelukte om den troon te verstuiveren achter hun aristocratische macht. Het provincinal bestuur werd bezorgd door benoemde gouverneurs, in plaats van door erfelijke vorsten, gelijk in vroegere dagen. Een rechtsysteem, gemodeleerd naar het voorbeeld der Tangs, werd in gericht en de rechtspraak toevertrouwd aan een speciaal samengesteld lichaam van benoemde rechters. De staat botte uit in nieuwe energie.

Wegen werden aangelegd; de middelen van verkeer ondergingen een regeling op gezonder basis, paardenpleisterplaatsen werden allerwege opgezet. Een algemeene hervorming van het binnenlands bestuur werd doorgevoerd, ofschoon wellicht ten koste van vreemde suprematie. Japan nam toe in bloei en in 710 werd het noodig gevonden op de uitgestrekte vlakte van de Yamato een nieuwe hoofdstad te bouwen bekend als Nara. Deze stad werd het boeddhistische centrum en de macht van hierarchie was zoo groot dat het later troon en adel kon bedreigen.

Dosjo, een japansche monnik, was een persoonlijk leerling geweest van Gensjo (Hioeën-Tsang) in Tjoan en keerde naar Japan terug in 677. Door hem, en later door Djiodji, in het midden der achtste eeuw, werden de Hossoen Kegon-secten in Japan binnengebracht, waardoor het land zijn deel kreeg aan de algemeene ontwikkeling van de nieuwe boeddhistische vormen der noordelijke beweging.

Nara's Kunst.

Het is daarom gemakkelijk te begrijpen dat de kunst van de Nara-periode een weerspiegeling werd van de kunst der vroege Tâng-dinastie en zelfs een rechtstreeksch verband hield met zijn hindoesch prototype, want vele hindoesche kunstenaars zijn in deze tijden naar de japansche kusten gekomen.

Goemporik, een aanhanger van Kansjin, de groote chineesche monnik, die de Vinaja-secte stichtte, was een beeldhouwer, vermoedelijk van Selan en de gelijkheid van zijn werk aan dat van Anaradjapoera toont hoe de Goeta-typus te dien tijde over geheel India heerschte. Toch is het niet enkel nationale trots welke in de japansche nabeelding van dit type doet zien dat er de abstracte schoonheid van het indiasche model vereenigd is met de kracht van de Tâng-kunst en ook een teerheid en volkomenheid is bereikt, waardoor de kunst van Nara de hoogste formeele uitdrukking werd van de tweede aziatische gedachte.

Het Grootste Beeld.

De Nara-periode, aldus ingeluid, is merkwaardig voor haar weelde aan beelden, beginnende met de bronzen drieëenheid van Amida in Jakoesjidji en gevolgd door de Jakoji-drieëenheid van denzelfden tempel van dertig jaar later, ongetwijfeld het schoonste voorbeeld van deze kunst. In verband hiermede moet ook genoemd worden de Kwannon van Toindo en de Sakya van Kammandji.

Het tijdperk van groote bronzenbeelden bereikt zijn hoogtepunt in de kolossale Rosjana-Boeddha van Nara, het grootste beeld van gegoten brons in de geheele wereld. Het beeld wordt thans ongunstig gezien; het leed tweemaal door brand, eens in de Tiara-periode van 1180, toen het hoofd en een hand werden vernield, ofschoon de eerste herstellingen in de dagen van Kamakoera uitgevoerd door den bekwamen

beeldhouwer Kaikei, naar de bewaard gebleven teekeningen te oordeelen, de oorspronkelijke verhoudingen goed hebben inachtgenomen, en de tweede gedurende de burgeroorlogen in de zestiende eeuw. De huidige hand en het hoofd dateeren van de restauratie in de Tokugawa-periode, nu twee honderd jaar geleden, toen de beeldhouwkunst haar laagste ebbe doorleefde en de kunstenaar alle idee van typus en verhoudingen van het oorspronkelijke tijdperk verloren had.

Toch zal een ieder die aan deze feiten gedachtig is, de groote schoonheid en vermetelheid van opvatting zien van dit monumentale werk, ondanks de ingekiemde plants, als gevolg van omgebouwde woningen. Het oorspronkelijke beeld was 45 voet hooger en tachtig voet langer dan het huidige.

Bouw en Inwijding.

Het denkbeeld van het beeld dankt Japan aan keizer Sjomoe en zijn beroemde gade Komio, in nauw met Djiodji. Deze groote monnik reisde door geheel Japan met de proclamatie van den keizer, vermeldende het ontwerp tot het gieten van den Dosjana-Boeddha van Nara en dan vervolgende: „Het is onze wensch dat elke landman het recht zal hebben zijn handvol klei en zijn strookje gras toe te doen tot het machtige beeld", hetwelk, naar wij ons herinneren het centrum moest worden van het boeddhistische universum. Nog kunnen wij op de petalen van den dais de verschillende boeddhistische werelden met groote vormschoonheid afgebeeld zien.

De keizer die zich zelf openlijk „de Slaaf der Drieëenheid noemde, namelijk de Boeddha, de Wet en de Kerk, woonde met zijn geheele gevolg de oprichting van het beeld bij. Dames van den hoogsten rang moesten elk haar handvol klei hebben aangedragen voor het model op hun mouwen van brokaat en de plechtigheid van de inwijding moet hoog indrukwekkend zijn geweest om de centrale figuur, waarvoor meer dan twintig duizend japansche ponden brons met goud gedekt werden. Het werd omgeven door een halo, waaraan drie honderd gouden beelden hingen, om niet te spreken van de wondermooie tapijten en decoraties, waarvan nog immer de overblijfselen ons de verloren glans en praal kunnen voortooveren.

Een brahminsche monnik, Bodhi geheeten, kwam er voor in Japan, en door den stervenden Djiodji aangeroepen als een van het heilige land en dus waardiger dan hijzelf, werd met de leiding van de inwijdingsplechtigheid belast.

Djiodji stierf den volgenden dag, enkel geleefd hebben om zijn groot levenswerk voltooid te zien.

Het Einde Der Narasche Kunstperiode.

27.

Keizerlijke Zorg Voor De Boeddhistische Kunst.

Onze Eigen Kunsthistorie Wacht Op Beschrijving.

Dit was een eeuw van geweldige boeddhistische werkzaamheid. Onder de zeven tempelen te Nara, welke met elkander wedijveren in rijkheid en pracht, is die van Saidaidji bekend om zijn voltooide architectuur, omgeven als hij is door gouden phoenixen met bellen in hun monden. Het volk geloofde dat het een werk van tooverij was en waard om het paleis van een Draken-Koning te zijn. Er werd last gegeven tot het bouwen van een mannen-klooster en een nonnerij in elke provincie van het land, waarvan de ruïnen thans te zien zijn van het uiterste einde van Kiousjoe tot het noorden van Moetsoe.

Komio.

Keizerin Komio beijverde zich met energie het werk van Sjomoe na zijn dood voort te zetten en wel voornamelijk met de hulp van haar dochter Koken, die de naaste troonsvolgster was. De karakter-adel van deze groote keizerin-moeder mag zelfs in een van haar eenvoudigste gedichten worden gevonden, waar zij, sprekende over het offeren van bloemen aan den Boeddha, zegt: „Als ik ze pluk, zal de aanraking mijner vingers haar bezoedelen; daarom offer ik ze, deze van den wind gekoesterde bloemen, zoo als zij daar staan te velde aan de Boeddhas van het verleden, van het heden en van de toekomst." Of ook zingt zij in een uitjubeling van hartstochtelijke geestdrift: „Laat de klank der werktuigen, die het beeld van den Boeddha bewerken weerklinken in den hemel! Laat hij de aarde vaneen rijten! Voor het heil onzer vaders. Voor het heil onzer moeders. Voor het heil van geheel de menschheid."

Dit is de zelfde geest van grandeur die zich uit in de oden van Hitomaroe en andere Manyo-poeten der Nara-periode.

Koken.

Ook keizerin Koken met haar mannelijk karakter steunde den voortgang van het boeddhisme in zijn kunst. Eens toen het beeld van den Wachterkoning Saidaidji werd gegoten, en toen door eenig ongeluk het werk mislukte, moet zij persoonlijk de gieting van het gesmolten brons hebben geleid, waardoor het beeld toch voltooid werd.

Gelijk als in ons vaderland was de bevordering der kunst, aanvankelijk immers geheel religieuse uiting, vorstenplicht. Een doctrinaire verdoeming der kunst, zooals in Europa is nergens in Azië weer te vinden. Azië kent zulke gemoedsdorheid niet.

De reusachtige Kwannon van Sangatsoedo op wiens hoofd een zilveren Amida wordt gezien, geörnamenteerd met amber, paarlen en verschillende edelsteenen is ook een beeld dat genoemd moet worden onder de kunstvoortbrengselen van deze periode.

Schilderkunst.

De schilderkunst van Nara — zooals te zien in de muurschilderingen van Horindji, vermoedelijk werk van den aanvang der achtste eeuw, — is van hooge verdienste en toont wat het japansche genie kon voortbrengen, zelfs naast de teere kunstvaardigheid van de muurschilderingen der Adjanta-grotten.

Een landschap in de keizerlijke verzameling te Nara, geschilderd op den lederen bandelier van een muziekinstrument, de *biwa*, vermoedelijk naar het indiasche *vina*, is zoo verschillend van den boeddhistischen stijl, zoowel in opvatting als in uitvoering, dat het ons een blik gunt op de teere kunstgevoelens van de Inoistische schilderschool onder de Tangs.

De Sjosoin.

Dit keizerlijke schattenhuis (Sjosoin) is ook zeer merkwaardig om de persoonlijke bezittingen van keizer Sjomoe en zijn keizerin Komio, welke hun dochter aan de Rosjana-Boeddha wijdde na hun dood en welke daardoor ongerept tot het nageslacht zijn gekomen. Zij bevatten hun kleederen, schoenen, muziekinstrumenten, spiegels, zwaarden, tapijten, schutsels en het papier en de inkt waarmede zij schreven, tegelijk met de ceremonie-maskers, banieren en andere r e l i g i e u s e uitrustingstukken, welke gebruikt werden op de herdenkingsdag van hun dood. Zij geven het nageslacht een blik op de weelde en de splendeur van het dagelijksche leven, twaalf honderd jaar geleden. Glazen bekers, cloisonné-spiegels, welke doen denken aan indiasche of perzische herkomst en stallooze voorwerpen van de beste Tang-kunst zijn er ook, waardoor de collectie een miniatuur Pompei of Herculanum wordt zonder de rampzalige asch daarvan.

Door het handhaven van de strenge regels bij het openstellen van de collectie voor het publiek van zekeren rang slechts en eens in elke regeeringsperiode van een keizer, is de geheele verzameling in tact gebleven, als was zij er een van gisteren nog maar.

Onze Kunst.

Voor een kenner van Indie's kunstgeschiedenis zou het zeker loonen, indien hij er zich toe wilde zetten een resumé samen te stellen, dat ons, Indiërs, binnenleiden zou in de kennis van onze vaderlandsche kunst en kultuur. Er ware echter een voorwaarde aan verbonden. Geen vreemdeling kan die geschiedenis schrijven. Hoezeer ook de data hem bij te brengen waren, onmogelijk kan een vreemdeling, niet doortrokken van onze eigen kultuur, de waardeering te rechter plaatse geven aan bewegingen of uitingen van het aziatische gemoed. Ook hier weder zal een Aziaat Azië moeten beschrijven; zoo goed voor de kunst als voor de staatkundige of andere geschiedenis van Azië gaat dat op. Evenzeer als het ons. Aziaten, onmogelijk zou zijn om bij voorbeeld een kerkgeschiedenis van Europa zoo te schrijven, dat daaraan ook meer dan de waardeering voor het pogen kon worden geschonken.

Gelukkig kan de tijd tegemoet gezien worden dat inderdaad Indiërs zich zullen opmaken om de geschiedenis te boek te stellen van Indiës beschavingsontwikkeling, speciaal op het gebied der kunst.

No. 133 Maandag 12 Juni 1922.

Het Heian-Tijdperk. (800-900 n.C.)

28.

Nieuwe Golven Van Mistiek.

Mikkio, De Drieëenheid Geest, Lichaam, Woord.

De idee van de vereeniging van Geest en Stof was voorbestemd om zich nog sterker te ontwikkelen in de gedachte van Japan, totdat de volkomen fusie der beide opvattingen zou worden bereikt. Het is daarbij merkwaardig dat deze fusie plaats heeft in het stoffelijke en dat het symbool beschouwd wordt als verwezenlijking, verwerkelijking. De wereld zelf is de ideëele wereld. Er *is* geen Maja ten slotte. Dit bewustworden van het fisische en concrete als het lichtend sacrament van de spiritualiteit, leidt in India eenerzijds tot tantrisme, (de goena-goena van Indië is er een voorbeeld van. *Red. Expres*) en phallus-aanbidding, aan den anderen kant vormt het de poëzie van het leven en de ervaring.

Van zulke opvattingen is het leven van den saanjasin een kristalisatie en zoo komt het, dat de japansche monnik van de Sjingon-secte in zijn aanbidding deze opvatting dat het dagelijksche leven niet op het werkelijke leven *lijkt* maar dit werkelijke leven *is* tot uitdrukking brengt en hij daarom de symbolische teekenen van den huishouder draagt.

In deze vereeniging van geest en materie krijgen de volksdommelijke bijgelooven de zelfde waardigheid, denzelfden ernst als de authentische wetenschappen. Er is geen werkzaamheid in dit opzicht welke niet de aandacht van het hoogste intellect kan hebben. Zoo echter werden fijnheid van gedachte en bizondere zielsemotie gedemocratiseerd; het volk vergaarde onmetelijke voorraden van latente energie en bereidde de uitbloeming van de eene of andere dynamische kracht voor een later tijdperk voor.

In deze periode in de japansche geschiedenis, welke, naar het feit dat de hoofdstad in 794 opnieuw verplaatst werd, nl. van Nara naar Heian of Kyoto, het heiansche tijdperk wordt genoemd, zien wij een nieuwe golf van boeddhistische ontwikkeling door Japan gaan. Zij is die der *mikkio* of esoterische leer, welker wijsgeerige basis zoo wijd en breed is, dat daarop mogelijk wordt twee uitersten, als ascetische zelfverminking en zelfmarteling en lichaamsgenot, met elkander te verzoenen.

Sjingon.

Deze beweging werd in China het eerst vertegenwoordigd door Wadjrabodhi en zijn neef Amoghawadjra van Zuid India, waarheen de laatste in 741 n. Chr. was teruggekeerd op zoek naar zulke ideeën. Dit nu mag beschouwd worden als het oogenblik waarop het boeddhis-

me begint zich te doopelen in het weer sterker binnenvloeiende hindoeisme, zoodat de indische invloed in dit tijdperk in kunst en godsdienst overmachtig wordt.

De oorsprong der school in India zelf ligt in het duister. Er zijn sporen van haar bestaan zelfs in zeer vroege dagen, maar haar verheffing tot een systeem schijnt toch eerst in de zevende en achtste eeuw voltooid te zijn geworden, toen er behoefte ontstond aan een vereeniging tusschen brahmanistische en boeddhistische geloofstellingen. In dezen tijd kreeg het Ramajana zijn definitieven vorm als een protest tegen de verkloostering van het leven.

In Japan was de nieuwe wijsgeerige opvatting een vooruitgang op de Hosso- en Kegonscholen, welke de vereeniging van geest en stof had geleerd en de verwerkelijking van den oppersten Geest in concrete vormen. De nieuwe denkers gingen nu verder in de poging

te bewijzen dat de idee practisch levend kon zijn en daarom verklarende dat zij zelf ontstaan waren uit directe communie met Wairotjana, de opperste godheid, van wien Sakyamoeni slechts één uitstraling was geweest. Zij streefden er naar waarheid te vinden in alle godsdiensten, alle leerstellingen, waarvan elk op zich zelf beschouwd moest worden als één enkele wijze ter bereiking van het allerhoogste.

De vereeniging van geest, lichaam en woord in meditatie werd wel essentieel gedacht, ofschoon door elk der drie op zich zelf, ontwikkeld tot zijn uiterste mogelijkheid, de hoogste doelen konden worden bereikt. Zoo maakten zij het Woord, of de uitspreking van gewijde formules, welke beschouwd werden als te liggen op het grensgebied tusschen geest en stof, de belangrijkste weg ter bereiking van het doel, zoo dat deze secte vaak die van het Ware Woord of Sjingon werd genoemd.

Het Woord.

Kunst en natuur werden thans in nieuw licht gezien: want in elk voorwerp zonder onderscheid werd Wairotjana, het Onpersoonlijk-Universeele ontdekt, een opperste realisatie van het ideaal.

van den geloover. Misdaad werd van dit standpunt van bovenzinnelijke eenheid even heilig als zelfopoffering, de laagste demon evenzeer het middelpunt van het pantheon als de hoogste god. De geringste bizonderheden moesten bewaakt en behouden worden waar het geheele leven werd beschouwd als een belichaming der godheid. En de godenleer wordt nu aangezien als een glinsterend kleurenspel waarvan elk punt op elk oogenblik tot middelpunt kan worden, de overige in betrekkelijke ondergeschiktheid plaatsende.

De idee is er een van vele mogelijke invloeden op de groote indische aspiratie naar Gelijkheid van Aanzicht (*Samadarsana*). Tegenwoordig, en merkwaardig genoeg, ondanks de diep-intellectueele ontledingsdrift, eigenschap van het boeddhisme, worden de wetenschappelijke ideeën van deze periode als tooverij, althans als de studie van het bovennatuurlijke tot uiting gebracht. Misschien geschiedde dit omdat de filosofie, welke het Bestaande scheidde in vijf elementen (aarde, lucht, vuur, water en ether, begrepen als Geest) verklarende dat zonder de laatste geen der overige vier zijn kan en dat in die laatste alleen konden worden opgelost, te teer was voor de waardeering van de ongeoefende massa.

Bij zulke leer werd elke levenshandeling beladen met ritueel, zooals de indische bouwkunst, geregeld door Varahamihira in zijn Bhrat Sanihita, en de beelhouwkunst in de Manasara. Bij het oprichten van een tempel bij voorbeeld zou de *ajaria* (meester) den grond uitmeten naar een kosmisch stelsel, waarin elke steen zijn plaats had en zelfs de ongerechtigheden, binnen deze lijnen van het ontwerp aangetroffen, de onvolkomenheden en gebreken van hem zelf symboliseerden. Bouwkunst, beeldhouwkunst en de geheele bouw van den tempel werden alle dienstbaar gemaakt aan de opvatting van het heelal. 1)

1) Verdere ontwikkeling dezer gedachte voor one vaderland vindt de lezer in afl. 3 en 4 van „Indië" — *Red.*

No. 134 Dinsdag 13 Juni 1922.

De Heian-Kunst.

29

De Esoterische Mikkio-Leer In Japan.

Sterke En Vitale Kunst-Opleving.

Onder dezen invloed was het dat het boeddhisme zijn groote menigte goden en godinnen kreeg, vreemd voor het geloof zelf maar aanvaardbaar geworden door de nieuwe leerstellingen als openbaringen van de opperste oorspronkelijke godheid. Wij beginnen langzaam-aan een gesystematiseerd pantheon te vinden, om de idee van Wairotjana gegroepeerd en in vier hoofdafdeelingen onderverdeeld;-de eerste Foedo, de tweede Hosjo, de derde Amida, de vierde Sakya als vertegenwoordigers van Macht, die kennis is; van Rijkdom, welke schenkend vermogen is; van Genade, welke is goddelijke intelligentie, nederdalende op den mensch; en van Arbeid of Karma, de realisatie der drie vorige momenten in het actueele leven op aarde, dat is Sakyamoeni.

Foedo.1)

Aldus is de abstracte beteekenis der symbolen. In hun concrete begrip staat Foedo, de onvermurwbare, de god van *Samadhi*, voor den verschrikkelijken vorm van Sjiwa, de grootsche opvatting van het eeuwige blauw, uit vuur ontstaande. Overeenkomstig de indische gedachten van den tijd, heeft hij het glinsterende derde oog, het drietandige zwaard en den slangenketen. In een anderen vorm, als Kodjin, de bloeddorstige (Roedra?) of Makeisoera (Maha-Iswara, de Groote Heer) draagt hij een halsketen van schedels, armbanden van slangen en de tijgerhuid der meditatie.

Wij weten thans, dank zij Ward, wel heel precies, wie Sjiwa (Foedo) is. Hij is de gods-

symboliseering der niet. En zoo is het duidelijk dat Foedo in Japan, gelijk Sjiwa in India en bij onze voorouders zelf, door troont waar het boeddhisme zich ontwikkelt, want de Boeddha .... is slechts een door gefilosofeerde vorm van Sjiwa. Strijd tusschen Sjiwa en Boeddha zou strijd in eenheid zijn. En elke verbazing over een samengaan van Boeddha en Sjiwa, gelijk in onze historie der 15e. en 16e. eeuw, gelijk in de relief van onzen Bara Boeddha, doet niet anders meer aan dan de verbazing der onkennis, mag zij nl komen van hoog geleerde zijde.

Aizen.

Natuurlijk schiep ook Japan Sjiwas vrouwelijk tegenbeeld. Zij is Aizen, met de machtige boog, leeuwgekroond en vreeswekkend, de godin der liefde niettemin. Maar der liefde in haar sterken vorm, wier vorm der louterng de dood is, die de geliefde doodt opdat hij moge rijzen tot hoogste volmaking.

Wairotjana wordt met Foedo en Aizen een drieëenheid, uitgebeeld in het symbool van het Tjintamani-juweel, welks mystieke vorm die van den cirkel is, pogende zich zelf tot driehoek te maken. Want, zoo wordt gezegd, het leven voltooit zich zelf nooit maar verbreekt voortdurend de volkomenheid in zijn streven opwaarts naar de hoogere vormen der verwerkelijking.

Ook de indiasche idee van Kali is vertegenwoordigd door Kariteimo, de koningin-moeder van den hemel aan wie dagelijks de granaatappel wordt geofferd onder een vreemde vertolking, welke wijst op een transformatie van een oud bloedoffer in dezen vorm, wellicht onder boeddhistischen invloed.

Pantheon.

Saraswati als Benten met haar *vina* die de golven stilt, Kompira of de ganaharwa, de arendskoppige, heilig voor den zeeman, Kitjidjoten of Laksjmi, die geluk en liefde schenkt, Taidjensoei, de opperbevelhebber (Kartikeya) die de banier der overwinning schenkt, Sjoden, de olifantenhoofdige en padbereider wien de eerste begroetingen in alle dorpsvereering geboden worden, en wiens gevreesde macht in toom gehouden wordt door de raadslagen van de olfhoofdige Kwannon, thans de vrouwelijke vorm als uitdrukking van de indiasche gedachte van het moederschap — die allen doen zien de rechtstreeksche aanpassing aan de hindoesche goden.

De Mikkio-leer.

Deze nieuwe opvatting der goden is verschillend van die der vroege boeddhisten, waar deze goden thans werkelijk zijn, concreet, en levend in de nu aangenomen vormen.

De kunstwerken van tijd zijn vol van de intense kracht en de nabijheid der goden onbekend in eenige vroegere periode. Wij zagen dat de bimenkomst van de *Mikkio* leer in China door Wadjrabodhi geschiedde, die in 719 in het hemelsche rijk kwam, een soetra over de Yoga vertaalde en, gevolgd werd door Amoghcrwadjra, die nog meerdere kennis uit India bracht in 746. De invoering dezer leer in Japan dateert evenzoo van Koekai, die een leerling was van Keika, de discipel van Amoghawadjra. Deze leeraars, wien magische kracht werd toegeschreven, genoten groote vereering, en Koekai, een der groote figuren van het japansche boedhisme zit, naar de volksopvatting, nog steeds in meditatie op den berg Koya, waar hij in 833 in Samadhi ging als een Jogi 2).

Koekai's werken zijn talrijk.

„De zeven patriarchen van de secte van het Ware Woord", door hem geschilderd, zijn thans in den Todjitempel van Kyoto bij vele andere kostbare stukken en geven een sterke gedachte van de energie en de grandeur van dezen meestergeest. Zijn dadelijke discipelen, Djittó, Djikakoe en Tjisjo, die allen de leer in China bestudeerden, brachten de beweging tot nog verdere ontwikkeling. Geloof en tempels der Nara-periode onderwierpen zich aan dezen nieuwen invloed, waar toch zijn populaire opvattingen niet in strijd kwamen met de ideeën van verdere leeren.

Sculptuur.

Een van de beste voorbeelden van de beeldhouwkunst van dezen tijd in de Iakeji-Boeddha, de groote Genezer, gesneden onder de leiding van Koekai en thans nog te zien in den tempel van Zhingodji nabij Kyoto. Een ander, de elfhoofdige Kwannon van Togandji in Omi, wordt toegeschreven aan Saitjo, Koekai's groote mededinger.

Ook mogen wij noemen de Nioizin Kwannon van Kansindji en de gratievolle Kwannon van Hokkidji in Nara.

Wat het schilderen betreft, zijn de twaalf dewas 3) van Koekai, nu te Saidaidji in Nara, en de Riokaimandara van Sendjoein in dezelfde provincie de beste voorbeelden van het krachtige penseelwerk van den tijd.

Vitale Kunst.

Heian-kunst is aldus een synoniem voor werk dat sterk en vitaal, wijl concreet is: Zij is vol van een zekere bewuste kracht. Maar zij is niet vrij, zij mist de spontaniteit en de losheid van groot idealisme. Zij is tezelfder tijd vertegenwoordigster van een voorname fase in de uitbeelding van boeddhistische opvattingen. Tot dusver werden zij beschouwd en behandeld als iets aparts van den geloover zelf. Thans, in hun lichtelijk banale energiecering van het Heiansche bewustzijn, wordt deze gescheidenheid prijs gegeven en in de volgende periode toont haar oplossing en weder-uitdrukking in het nationale leven als emotie.

---

1) *Foedo*, de onvermurwbare, onbewogene. Een der indiasche namen van Sjiwa is evenzoo Atjala, de onbewegende.

---

2) *De twaalf devas*. Zij zijn: *Bonten* (Brahma) met zijn attributief, den witten vogel *Ha Koega* of zwaan; *Khaten* (Agni); *Isjanna*, *Thaisjak* (Indra); Toeten, *Wisjamon* wiens gade *Kitsjidjoten* (de godin van het geluk) is; *Enma* (Yama) rijdende op een stier en de groote staf des doods dragend; *Nitten*, de zonnegod, *Getten* de maangod, *Sweiten*, de god der wateren op een schildpad en *Sjoden*, Genesja.

Bij de initiatie van een monnik vertegenwoordigde de *Atjaria* (meester) Wairotjana. Schilderijen van de twaalf dewas werden aan de wanden gehangen als getuigen en achterin werd het scherm geplaatst, met de voorstelling van bergen en stroomen, waarachter de geheime tekst in het oor gefluisterd werd.

---

3) *Samadhi*, of realisatie door concentratie. In Japan onderscheiden wij drie fasen, beginnende met de trance of opperste bewustheid, verkregen door meditatie en culmineerende in een volkomen vereeniging met het absolute, hetgeen verzoenbaar is met werk in de wereld en gelijkstaat aan boeddhaschap. Deze laatste fase is die, bekend als *djiwan moekti* in Hindoestand.

DE EXPRES

De Idealen Van Het Oosten.